ПОЛИТИКИН
ЗАБАВНИК

26. 12. 1986. ● ИЗЛАЗИ ПЕТКОМ ● ГОДИНА XLVIII ● 150 ДИН ● БРОЈ 1826

САМО ЗА ВАС ОД ОВОГ БРОЈА НАГРАДНА ИГРА „ШЕРЛОК“

Ђирдеф

Веровали или не!

ЖЕНЕ из Бангиа у централноафричкој републици, до пре једну деценију, сматрале су да је отмено носити кишобран на глави.

ПРОЗОРИ цркве Санта Сабина у Риму направљени су од 12000 најразличитијих комадића стакла.

ЗВОНИК цркве Зорге у С.Р. Немачкој подигнут је на врху, неколико стотина метара од црквеног здања.

ТРАВНАТО ДРВО има цвет у облику дугачког прута, а цвета једном у 7 година.

ЛЕПТИРОВИ звани шумски сатири на крилима имају шаре у облику слова В и О.

Роберт Омислеуерс из Алфреда (држава Њујорк) ходао је кроз воду пуних 36 сати.

ЈЕСТЕ ЛИ ВЕЋ ЧУЛИ ДА ●●●

●●● највећи произвођач меда на свету је Совјетски Савез. За њим следе Мексико, Аргентина и Кина. Највише меда троше Аустријанци. Сваки грађанин ове суседне земље годишње просечно поједе 1825 грама, затим долазе Немци са 1333 грама, а трећи су Швајцарци са 1202 грама по становнику.

●●● канадски вајар Бил Лисмен са отпада је покупио 46 старих аутомобила, превезао их на четрдесетак километара од Торонта и направио скулптуру која обликом подсећа на британски Стоунхенџ. Ово уметничко дело свакодневно привлачи по неколико стотина посетилаца.

●●● пси које Американци држе по својим кућама углавном се досађују и зато имају озбиљне психолошке проблеме.

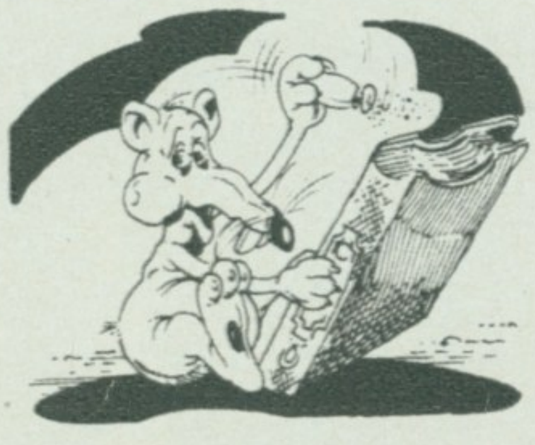

Двадесет пет посто ових кућних љубимаца нема баш никаквих обавеза и потпуно су беспослени, тврди Барбара Бочи из Бирмингема (држава Мичиген), власница центра за дресуру животиња. Зато Барбара саветује: научите своје љубимце да вам доносе новине, папуче, да мирно седе док породица обедује, па неће више бити раздражљиви и мрзовољни.

●●● у Бразилу је недавно успешно положио пробну вожњу авион чији мотор као гориво користи етилалкохол.

●●● Јапанци Рикио Анзаи и Мукото Кикуши, доскора продавци железничких карата, премештени су на радна места чистача само зато што имају бркове. Објашњење претпостављених гласило је: „Већина Јапанаца има одбојност према бркајлијама".

●●● библиотека историје уметности и археологије града Рима недавно је била приморана да затвори своја врата. Разлог су необични „библиофили" – пацови и инсекти. Њихова прождрљивост угрозила је многе вредне књиге. Читаоци за сада морају да се стрпе док се ови уљези не потамане.

●●● пољопривредник Никола Илић из села Билаја у Лици у свом врту успео је да одгаји краставан дугачак 115 центиметара.

●●● Кинескиња Ванг Дамеи, сељанка из провинције Јуан, напунила је недавно 126 година.

Тајна њене дуговечности можда лежи у устаљеним навикама и обавезама као и у умереној исхрани која се састоји од пиринча, поврћа, рибе и мало вина од пиринча. Бака Ванг имала је шесторо деце, а у животу је једино најмлађи син коме је сада 87 година.

ПАЈА ПАТАК

Walt Disney

ЈЕДАНАЕСТ ЧИЊЕНИЦА И ЈЕДНА ИЗРЕКА О ШКОТСКОЈ СВЕТИЊИ

ГАЈДЕ, ОТВОРИТЕ СЕ!

ПРВО СУ ДУВАЛИ У ГАЈДЕ, ПА СУ СЕ ЗАТИМ ДУВАЛИ ГАЈДАМА ПРЕД ДРУГИМА, НАЈЗАД СУ И ПОЧЕЛИ ДА РАСТАВЉАЈУ ДЕО ПО ДЕО ГАЈДИ КРИШОМ, СКОРО КРИЈУЋИ ПРЕД СОБОМ

1. Гајде су отприлике исто толико шкотске колико и река Дунав. Сасвим је могуће да је римски цар Нерон, уколико је уопште спалио Рим и уколико је при том још и музицирао, свирао не на лири, него у гајде. У сваком случају, у инструмент с мешином навелико су дували римски легионари, а пре њих и древни Египћани.

2. Како наука по питању њиховог порекла није до краја одређена (каже се да највероватније потичу из Азије), својатају их разни народи. Бугари, Грци и Ирци, рецимо.

3. Гајде се праве и свирају и код нас у Војводини, Срему, Србији и Славонији.

4. Шкотски гајдаши свирали су у свим важнијим биткама енглеске војске у првом светском рату. Учинак њихове музике на морал војника до те мере је забрињавао Немце да су се својски трудили да им већ на почетку битке прореде редове. Ово је имало за последицу да су у почетним годинама рата губици међу гајдашима били тако високи да им је једно време било забрањено да свирају током борби.

5. Могло би се рећи да су праве шкотске гајде две трећине из увоза и једну трећину домаће производње. Дуваљка се прави од посебне врсте афричког дрвета, свирала је пореклом из Шпаније. Стопроцентно шкотска је само мешина, а она се, супротно распрострањеном мишљењу, најчешће прави од штављене козје, а не овчје коже јер је она прва гушћа и чвршћа. При том, колико да се зна, длаке остају с унутрашње стране.

6. Гајде се израђују искључиво ручно, на стругу, и за то је најчешће потребно око недељу дана. Цена им се креће између 7,5 и 60 милиона старих динара за примерке код којих су прстенови на цевкама израђени од слоноваче или сребра.

7. Од две хиљаде гајди колико годишње произведу водећи шкотски произвођачи, више од половине се извози.

8. Шкотска нипошто нема највећи број гајдашких оркестара: укупно их је двеста. Зато свака америчка држава има бар по један, а само град Њујорк четрдесет и пет.

9. Иако их свирају од давнина, гајде су озбиљно схваћене тек 1813. Тада је први пут једна гајдашка мелодија забележана на нотном папиру.

10. Године 1746. изнервирано грађанство Њујорка обесило је извесног Џемса Рида због тога што је много волео да дува у гајде и чинио то неподношљиво често и гласно.

11. Једна стара шкотска изрека каже да је, да би човек постао добар гајдаш, потребно да испуни два услова. Да седам година учи и да је потомак седме генерације гајдаша.

КАЛЕМЉЕ

ЛЕК НАЂЕН У МИШУ

ХИРУРШКА УМЕЋА НА МОЖДАНОМ ТКИВУ ГРАНИЧЕ СЕ С ФАНТАСТИКОМ. РЕЗУЛТАТИ СУ ИЗУЗЕТНИ. ПАРКИНСОНОВА БОЛЕСТ ВЕЋ ЈЕ ПОД КОНТРОЛОМ АЛИ ТО ЈЕ САМО ПОЧЕТАК. ИМА ЛИ СМИСЛА ПРЕСАДИТИ ЧОВЕКУ МОЗАК ПАЦОВА?

Доналд Штајн и Ренди Леб са Кларк универзитета у Масачусетсу проверавају уме ли пацов с пресађеним мозгом (и то се већ ради!) да се снађе у лавиринту

Мали бели миш, познат и по томе што је идеалан као експериментална животиња, покушава да се измигољи из руку лекарског помоћника у медицинској лабораторији, док му лекар вештим покретом убризгава инјекцију. Затим га спуштају у кутију од стакла и он убрзо почиње да се окреће око себе...

Материја коју су му убризгали изазвала је оштећење можданог ткива, баш као да је у питању такозвана Паркинсонова болест, позната по неконтролисаним покретима руку.

ЗЕМЉА ЈЕ, ЗАИСТА ТЕСНА

ГОДИНЕ 2005. СЕЛИМО СЕ У СЕЛО НА МЕСЕЦУ

Агенција NASA поднела је америчком конгресу пројекат града на Месецу. Станови и куће у овом насељу били би давани по принципу: кључ у руке. Дакле, већ је прошло време истраживача и почело доба досељеника. Цена пројекта о насељавању нашег првог небеског суседа износи, за сада, 80 милијарди долара. Није важно. Мање ћемо се замарати, јер биће седам пута лакши. Кости ће нам бити пуне калцијума, итд. итд...

Сањате ли можда о неком мирном кутку, далеко од велеградске вреве? Погледајте према небу. Зашто не бисте отишли да живите на Месецу, планети грчке богиње Селене? То више није неостварив сан, ни научна фантастика. Прошле недеље Вендел Мендел, један од директора Центра Џонсон у Хјустону (Тексас), званично је поднео Белој кући план за насељавање нашег најближег небеског суседа. Без обзира на несрећу коју је доживео „Челинџер", прва насеља „Земљана-Месечана" моћи ће да буду спремна за усељење кроз 20 година, тврди Мендел.

У току прве етапе, која би требало да почне 1997. године, сателити послати у орбиту око Месеца утврдили би која је зона најбоља за насељавање. Трагаће за неким пријатним местом које мора бити богато рудом. Осим тога, терен не сме да се осипа. Онда ће на тај пусти терен доћи геометри да обаве катастарска мерења за будуће село на Месецу.

Под другом етапом, подразумева се подизање објеката. Она ће почети 2005. године, кад ће на Месец стићи први досељеници, доносећи цеви и грађевинске машине.

Прво насеље ван Земље биће саграђено на површини од једног хектара, на стеновитој подлози, спеченој и стврднутој микро-таласима. Огромне цеви (пречника 6, а дужине 18 m), распоређене у шестоугаонике ту подигнуте биће прво склониште за Месечане. Ови шестоугаоници биће поређани као коцкице за слагање. Добиће се насеље које ће личити на пчелиње саће. У њему ће моћи стално да борави стотинак особа.

У прво време биће направљен 21 мали шестоу-

ЊЕ МОЗГА

главе и сл. До пре пет година оваква оштећења мозга остављала су последице за које није било лека. Данас је већ другачије. Проблем је решен, засад још само експерименталним пресађивањем једног сићушног делића можданог ткива поменутог малог глодара.

Биолошка ограда

У вашингтонској болници Св. Елизабета ова врста пресађивања већ је у многим случајевима отклонила сметње у раду моторног система. Није искључено да ће помоћи да се реше и неке друге сметње код нервног система човека, затим застоји у интелектуалном развоју као и оштећења кичмене мождине. А све те интервенције, сасвим сигурно, налазе се на граници научне фантастике.

Откривено је да је мозак изузетно погодан за овакве подухвате јер лако прихвата пресађено ткиво. Он није под надзором одбрамбеног система организма. Штити га крвно-можданa баријера, као нека врста биолошке ограде. Она спречава да лекови и разне друге материје из крви продру, кроз зидове крвних судова, у мозак, односно у нервно ткиво. Истовремено онемогућује одбрамбеном систему да открије присуство страног тела.

Прави проблем „калемљења" на мозгу је могућност да пресађено ткиво оживи. Та тешкоћа је до скора била готово непремостива. Међутим, Американац Хофер и Швеђанин Олсон постигли су добре резултате зато што се пресађује можданo ткиво у стадијуму ембриона кад се, у нормалним условима, успостављају везе у мозгу који се тек образује.

Мозак ништа не схвата

Још педесетих година утврђено је да Паркинсонова болест има везе с недостатком допамина – хемијске супстанце преко које су нервне ћелије међусобно повезане. Даљим проучавањем утврђено је да до тога долази услед изумирања ћелија које производе ову материју а налазе се у области која се сматра можданим центром. Скуп од само неколико стотина хиљада ових ћелија (мање од милионитог дела укупног броја можданих ћелија) чини такозвану „црну супстанцу" која, из још увек непознатих разлога, с годинама почиње да пропада.

Лек против тога назвали су L-допа. Користан је, али само делимично. Његови нежељени ефекти су веома озбиљне природе – ремете рад срца, изазивају крварење из носа, главобољу, вртоглавицу, депресију. А временом се смањује и његово дејство. Зато је и одлучено да се покуша с пресађивањем... Нови проблем био је чисто етичке природе. Поставило се питање да ли треба можданo ткиво пацова пресађивати човеку?

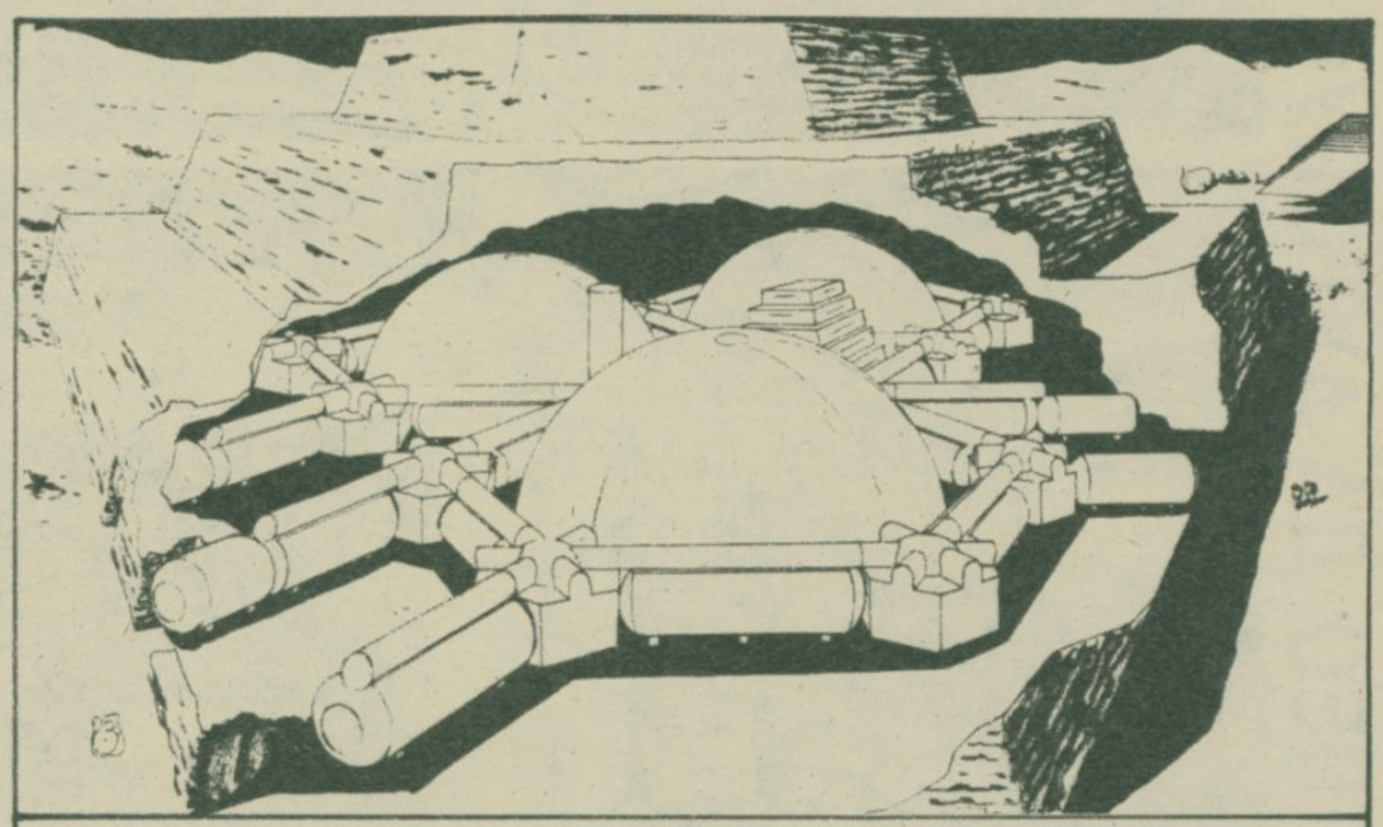
Коначно, пре извесног времена, Хофер и Олсон извршили су пресађивање, не користећи фетус миша нити човека, па ни мајмуна, већ ткиво надбубрежних жлезда самих пацијената јер оно такође производи допамин.

Стање пацијената се поправило, али хирурзи још-нису задовољни и већ имају нову идеју: трагају за одговором на питање како покренути способност обнављања можданог ткива и кичмене мождине. До сада се сматрало да је то немогуће. Можда ће успети да натерају мозак да, уз неку малу интервенцију, сам надокнади изгубљено.

Човек мора да мисли на нов начин. Из овог, рецимо, сазнајемо да човеку миш није само досадни глодар... Миш је, ето, неко ко има мозак човеку потребан, мозак који ће му се и пресадити, једног дана који није далеко.

Дакле, миш је човеку постао мозак.

Д. В.

Овако су архитекти NASE замислили план првог Месечевог села у којем неће живети Месечани, већ Земљани којима је досадила мајка Земља

гаоник, а затим ће се спојити у три велика. У средини сваког од та три велика шестоугаоника налазиће се велика, под притиском надувана, купола висока 18 метара. У првој ће бити смештена експериментална фарма, у другој лабораторија за проучавање тла, а у трећој су станови за Месечане.

Највише налик на кртичњак

Како ће се живети на Месецу? Помало као у поларној бази. Месец нема атмосферу, па космички зраци, који су веома опасни по наш организам, нису филтрирани. Осим тога, метеорити разних величина врло често бомбардују Земљин природни сателит. Дакле, једино решење је да наше лепо сеоце заштитимо прекривајући га врећама пуним финог Месечевог песка. Кажу да ће онда личити на велику пирамиду Инка.

Јасно је да ће тај мирни кутак понајвише подсећати на кртичњак. Али, срећом, живот на Месецу ће имати и неке предности. Пошто је сила теже мала, а нема атмосфере, већину послова ћемо обављати уз минимални утрошак енергије. Бићемо седам пута лакши и неће бити трења у ваздуху. „То ће бити велика предност града на Месецу у поређењу са орбиталном станицом", потврђује Жак Коле, директор будућих програма у Европској космичкој агенцији (ESA). „Моћи ћемо стабилно да стојимо, а наше кости неће губити калцијум, јер ће носити терет костура. Нећемо патити од свемирске морске болести. Осим тога, пошто нема атмосфере, соларна енергија, која је веома јака, лако ће моћи да буде каптирана помоћу великих фотоволтних паноа. Тиме би се задовољиле све потребе насеља за енергијом."

Захваљујући бројним истраживањима која су од 1969. до 1972. обавиле мисије „Аполо", данас добро познајемо рудна богатства Месеца. А она су далеко од тога да буду занемарљива. Стене на Месецу садрже 40 одсто кисеоника, 20 одсто алуминијума, 20 одсто силицијума и бројне друге метале, као што су гвожђе и титан.

Земљина истурена лука

Кисеоник, извађен из стена и обрађен помоћу хемијског процеса испробаног у Америци, стварање вештачки атмосферу. Такође ће се користити и као гориво за ракете. Помешан са гранулама водоника претвараће се у воду, тако да ће на Месецу, под притиском моћи да се гаје пољопривредни производи.

„То ће бити нека врста Земљине истурене луке", објашњава Жак Коле. „Ту ће се, уз веома мали утрошак енергије, производити и састављати ракете које се на Земљи никако не би могле направити. На скривеној страни Месеца биће постављени телескопи, и, што је још битније, радио-телескопи, које неће ометати електрични уређаји са Земље."

Као што се види, тај пројекат је камен темељац за освајање нашег соларног система и упознавање космоса. Наравно, за изградњу тог ванземаљског села биће потребно 80 милијарди долара. Али, подсетимо да су само мисије „Аполо" коштале ни мање ни више него 73 милијарде долара. Да ли ће амерички Конгрес одобрити та средства, с обзиром на то да је буџет NASE већ смањен?

Чак ако Конгрес и не одобри тај новац, Совјетски Савез је већ предложио Уједињеним нацијама да се оснује светска космичка организација која би преузела на себе „Операцију Месец".

Приредила: Вера Илијин

БАРСЕЛОНУ УВЕСЕЉАВАЈУ АУТОБУСИ КОЈЕ СУ ОСЛИКАЛИ ЂАЦИ

ДА ЛИ БИ ЖЕЛЕО ДА АУТОБУС ОБОЈИШ ПО СВОМЕ?

ИМА И ЛЕПИХ ПИТАЊА ЗА ДЕЦУ КАО ШТО ЈЕ

Два барселонска аутобуса која су за излазак у град дотерала деца

Добро нам је познато чему служе – превозе нас од куће до школе, од посла до куће, с једног краја града на други. Понекад нас и узнемирују: нема их дуго, унутра је гужва. Не волимо што су бучни, ни гасови које избацују нису мирисни, ни здрави. Уз то, сви су исти, једнолики. Ето какви су аутобуси без којих се не може у великом граду.

У Барселони су решили да градске аутобусе извуку из безличности. Тамошње Предузеће за градски саобраћај и Институт за образовање дошли су на идеју да претворе ове саобраћајне џинове у украс града, а да они и даље обављају посао, да превозе путнике, једноставно, одлучили су се да их осликају.

Први конкурс под насловом „Осликајмо аутобус" појавио се у барселонским школама 1984. године. Јер, ко би их веселије и маштовитије обојио од деце? На конкурс је стигло много решења и предлога. И није остало само на томе – на улицама Барселоне појавила су се два „весела аутобуса". Обојили су их сами ученици.

На следећем конкурсу, 1985. године, било је још више учесника. И још су два аутобуса изашла из гаража шарена и лепа – да их не препознаш.

Ове године пријављена су шездесет и два нова лица, од којих су, после другог двоумљења, изабрана три. Млади уметници провели су више од седам дана „затворени" у гаражама, заокупљени својим радом, четкама, четкицама и бојама свуд около. Кажу да су се за време тог посла „супер" проводили...

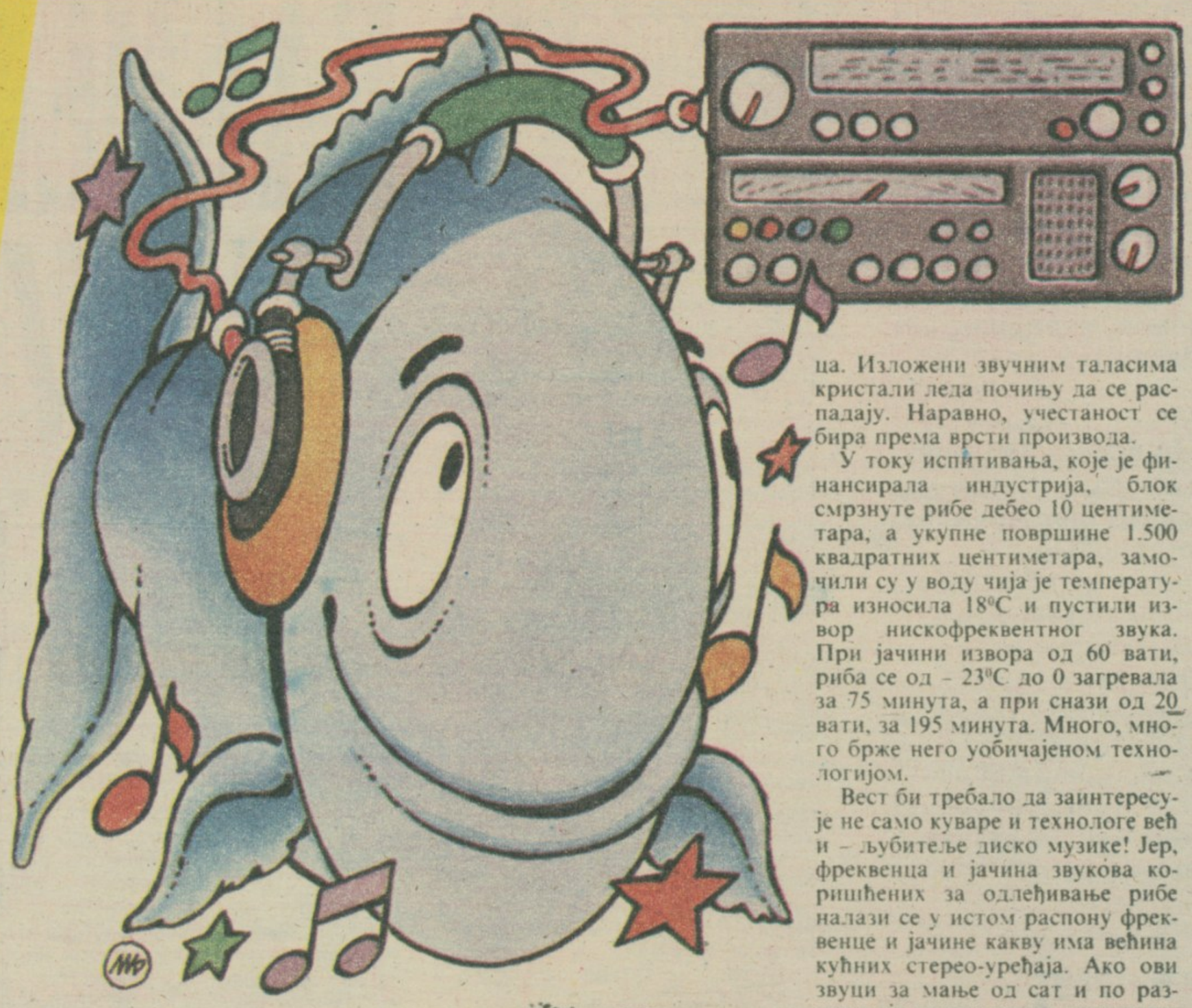
Тако су још три аутобуса почела да увеселљавају улице којима пролазе. Сад их у Барселони има седам, сви различити... Разбијају монотонију боја и линија тако карактеристичну за велике градове.

А можда им и путници сада лакше опраштају и чекање, и гужву, и труцкање.

Љ. М. Г.

Случајни проналасци

ДИСКО-МУЗИКА ЈЕ У СТАЊУ ДА ОТОПИ И ЛЕД

Како брзо одледити смрзнуте намирнице из хладњака тако да се могу сећи, чистити, обрађивати? При том, зна се, никако не долази у обзир да се поједина места јако загреју јер би намирнице тако пропале. С овом невољом свакодневно се широм света сусрећу запослени у прехрамбеној индустрији кад треба да прераде брзо смрзнуту рибу, месо, воће и поврће.

Амерички научник Едвард Кисам предложио је да се за то користи звук ниских осцилација с фреквенцом од 500 до 10.000 херца. Изложени звучним таласима кристали леда почињу да се распадају. Наравно, учестаност се бира према врсти производа.

У току испитивања, које је финансирала индустрија, блок смрзнуте рибе дебео 10 центиметара, а укупне површине 1.500 квадратних центиметара, замочили су у воду чија је температура износила 18°C и пустили извор нискофреквентног звука. При јачини извора од 60 вати, риба се од – 23°C до 0 загревала за 75 минута, а при снази од 20 вати, за 195 минута. Много, много брже него уобичајеном технологијом.

Вест би требало да заинтересује не само куваре и технологе већ и – љубитеље диско музике! Јер, фреквенца и јачина звукова коришћених за одлеђивање рибе налази се у истом распону фреквенце и јачине какву има већина кућних стерео-уређаја. Ако ови звуци за мање од сат и по размекшају ледену санту, шта ли раде с нашим организмом?

Илустровао: Љубомир Милојевић – Љубац

Прочитај – проскитај

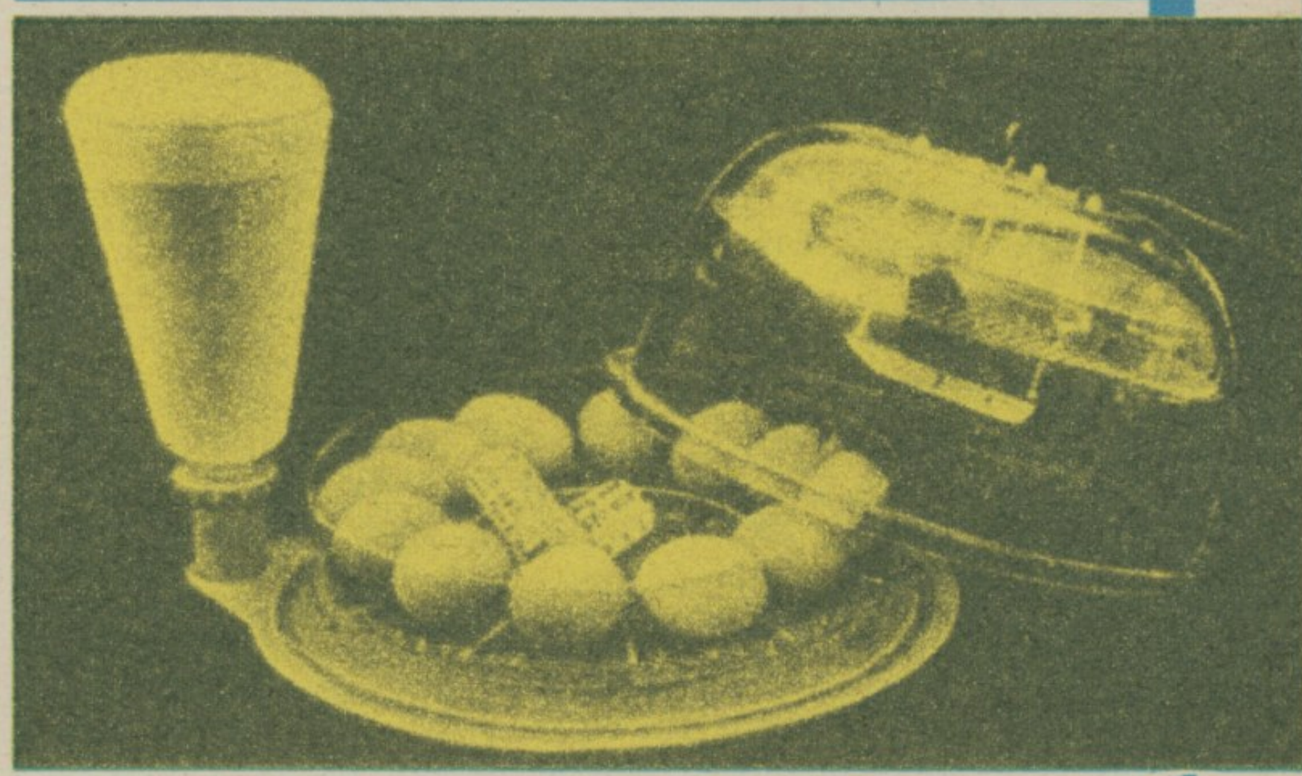
ГРЕЈАЊЕ ВОДИ СНАГУ ДАЈЕ

Група британских лекара проучавала је какав физиолошки утицај има купање у минералној води. Добровољци, здрави људи, седели су по два сата у кадама с водом која је цистернама доведена из познате бање Бат на југу Енглеске и загрејана до 35°C.

Мерења извршена после купања показала су да је код испитиваних појачан рад бубрега, смањило се гомилање течности у организму, порасла је потрошња калијума и натријума, за 50 процената појачан је рад срца, а при том крвни притисак није порастао. Исто тако појачана је и периферна циркулација. Осим тога сви испитаници изгубили су просечно по пола килограма. Експериментатори су таман закључили како се примећени утицаји могу користити при лечењу одређених болести, кад... Оно најинтересантније тек долази. Наиме, исти резултати добијени су и са другом групом контролних испитаника добровољаца који су се брчкали али не у скупој бањској води него у оној простој, из водовода, такође загрејаној до 35°C.

Илустровао: Димитрије Костић

КАКО ДА СЕ ПИЛЕ РАЂА У ВАШИМ РУКАМА

У земљама Западне Европе однедавно се у продаји појавио портабл инкубатор. Може да прими до 12 кокошијих јаја, строго одржава температуру потребну да се пилићи излегу, као и неопходну влажност – захваљујући испарењу воде која се налази у пластичној реторти. С времена на време још и окрене јаја да би се равномерно грејала!

Ови минијатурни инкубатори користе се на малим фармама какве све чешће ничу уз викенд куће, затим у научним центрима где се ради на истраживању ембриона и у – школама. Јер, провидни поклопац дозвољава, између осталог, да се посматра и онај најузбудљивији тренутак кад љуска почне да пуца и мало жуто пиле крене у свет...

ЕЛЕМЕНТАРНО, ДРАГИ МОЈ ВОТСОНЕ...

Пре тачно сто година, 1886, неуспешни лекар и књижевник-аматер Конан Дојл измислио је лик генијалног детектива Шерлока Холмса. Наредне, 1887, објавио је и први доживљај овог јунака, „Гримизну студију". У овом броју, „Забавник", који излази између две године – две Холмсове стогодишњице – почиње да објављује решење чувене компјутерске игре „Шерлок" у којој је Холмс такође главна личност, а коју до сада, изузев, можда, једног Енглеза (непроверено), према нашем сазнању још није решио нико – осим нас.

Решење ћемо објављивати у наставцима али тако да у игри могу да учествују и наши читаоци без компјутера. Потребно је само да нам благовремено пишу и, пре краја серије, изнесу своје виђење ове мистерије. Тачне и логично образложене одговоре ћемо награђивати. Зато пожурите, имате мало времена.

1. наставак

Понедељак је, из разумљивих разлога, углавном непријатан дан. Ево, рецимо, баш је данас понедељак (и то сунчан – драгоцена реткост за ово депресивно доба године), а ја – због вечито кратких штампарских рокова – морам, затворен сам са собом, да дреждим над машином и присећам се једног давног (такође) понедељка када сам се у све ово увалио. Уосталом, опште је познато колико је оригиналном протагонисти доживљаја који следе било мучно и тешко да их лично описује, те колико му то није нарочито полазило за руком (прочитајте „Избељеног војника" и „Лављу гриву", па ћете се и сами у то уверити). Његови крајњи списатељски домети сводили су се, у ствари, тек на неколико научних студија – попут оне о својствима разних врста дуванског пепела и њиховом значају у криминалистици – које очигледно нису читали ни професионалци из Скотланд Јарда, а камоли широка публика. И тешко да би се данас за овог ексцентрика уопште знало, да уза се није имао и свуда вукао оног наизглед трапавог и вазда збуњеног доктора опште праксе који се, по повратку из војне у Авганистану (sic!), услед недостатка пацијената, одао ревносном бележењу тријумфалне праксе свог цимера. На обострану срећу и добробит.

Био је, дакле, понедељак, тачно 8:00 изјутра. Сунце је исто овако куљало кроз два широка прозора карактеристичне дневне собе: десно од софе је полица за луле; један зид красе рупе од метака, док други прекривају карте и дијаграми; у углу је сто нагрижен киселином; западно су моја врата а северно клот-врата. Пред собом видим петролејску лампу, **моју** фотељу и Вотсонову фотељу. У Вотсоновој фотељи седи Вотсон. Вотсон чита „Дневну хронику" и – чим ја на свом „Спектруму" (јер је све то, је ли, ипак само игра) притиснем **enter** да би текст могао и даље да се одмотава – он подигне поглед са новина и каже ми: „Добро јутро, Холмсе".

Ласкаво, нема шта! Пун себе, кренем, елем, да боље упознам свој нови домицил, да се тако рећи одомаћим, и већ на првом кораку загонетка: у **малом плакару** на северу (иза клот-врата) су два костима – костим **Кинеза** и костим **старца**. Не знајући још шта бих са њима, пробам и један и други (wear china mans disguise, take off, wear old mans disguise, take off) и, како су ми оба потаман, понесем их за сваки случај са собом (али, у руци, јер ме иначе пословни пријатељи, па ни Вотсон, неће препознати, нити са мном општити). Вратим се у дневну собу (S) да још мало прођушкам около (где, на своју жалост, уочим да је полица за луле изгледа празна, а да нигде на видику нема ни насушне Холмсове виолине) па онда покупим **петролејку** (разуме се, њу сам испрва редовно заборављао па ме је ноћ стално изненађивала и све до сванућа прикивала на месту на ком би ме затекла). Наједном, Вотсон ускликне:

„Ево случаја за Вас. Изгледа да су две блиске пријатељице, гђа Браун и гђа Џоунс, убијене ноћас, свака у својој кући, у градићу Ледерхеду, али чини се да су злочини извршени истим оружјем. Међутим, услед недостатка тог оружја, као и видљивог мотива, локална полиција је, сасвим збуњена, позвала Скотланд Јард упомоћ, те ће овог јутра славни детектив Жил Лестрејд отићи на лице места."

Ви сте, дабоме, педантно проучили свих 60 укупно публикованих мистерија које је решио Шерлок Холмс (јер, да нисте, не бисте се ваљда ни усудили да овом приликом кренете његовим стопама), те отуд добро познајете и инспектора Лестрејда – тај помало злобни државни службеник пацовског лица, не нарочито бистар, али изузетно марљив и, према Холмсовој дефиницији („Картонска кутија") „задрт попут булдога", умало није упропастио толике невине и истовремено пропустио толике праве кривце. И зато, макар из човекољубља, једноставно не смете да му препустите овај случај! Иако на истој страни, вас двојица бићете овде помало и супарници. Према томе, брзо у Ледерхед! Реците Вотсону да вас следи (say to Watson „Follow me"), отворите моја врата, па западно, степеништем сиђете у хол, отворите улазна врата (front door) и кренувши на југ наћете се на фамозном Бејкер стриту, испред такође фамозне, зграде 221-Б.

Али, не заборавите: краљица Викторија је још на престолу, лорд Салсбери по други пут је преотео премијерски положај од Гледстона Ирска је незадовољна, злочин и сиромаштво су масовна појава и док Ирац по имену Оскар Вајлд пали и жари својим естетицизмом, омиљена забава маса су погибељне трке фијакера на Пикадилију, пошто аутомобили још нису у оптицају. Лондон је далеко мањи него данас, али свеједно довољно пространи да бисте до железничке станице – одакле тачно у 9:24 полази воз за Ледерхед – стигли пешице. Поред тога, легендарни смог најгушћи је управо тих година. Пошто у џепу имате 5 фунти и 4 шилинга, баците се у трошак и зауставите – фијакер (Call cab). Кад вас фијакериста ослови са „'број'тро гувернеру", ви се лепо попнете (climb) и кажете му да иде право на Kings Cross Road. Тамо је истоимена станица одакле се путује у унутрашњост. То ће вас коштати 6 пенса (6d), али, у случају да касните, наложите фијакеристи да вози брзо („Furiously go to Kings Cross Road") и он ће вам ту услугу наплатити двоструко. Постоји, додуше, могућност да возњу уопште не плаћате али су фијакеристи злопамтила и кад-тад вратиће вам мило за драго. Углавном, кад вам буду најпречи. Јефтиније је такође, да се, уколико имате времена за преседања, фијакером одвезете до Buckingham Palace Roada где се налази, вама ближа, станица локалне подмезне железнице „Викторија", одакле сваких 10 минута полази по један парни воз ка станици Kings Cross и где је возња бесплатна.

Возње фијакерима и возовима могу бити дуге и досадне, поготову кад сте нестрпљиви. Оне су, истина, згодна прилика да се уради нешто неопходно за шта се раније није имало времена – прочита нека порука или посаветује са сапутником – но, уколико такве потребе нема, наложите компјутеру да убрза проток времена. То се може на два начина: 1) командом „чекај" (Wait) после које зачас протекне 5 минута, и 2) уколико желите да време просто прохуји до сасвим одређеног часа, рецимо до 1:30 откуцате wait until 1:30. (Описано је то, додуше, и у књижици – приручнику која се продаје уз касету са програмом, али, како огромна већина наших хакера програме набавља „на дивљака", разумно је претпоставити да приручник нису ни видели.)

У сваком случају, уколико сте се придржавали претходних упутстава, на станицу Kings Cross, стижете нешто пре 9. Идући на североисток (NE, NE, NE, NE) стигли сте на трећи перон где затичете описаног Лестрејда. Он је канда изненађен што вас види и кисело вам пожели „добро јутро". У 9:15 стиже воз, укрцавате се (climb) и ускоро јездите „дивним енглеским крајоликом". Тачно у 11:29 стижете на први перон станице у Ледерхеду. Искрцавате се (get out) и, идући на југ, у станичној згради срећете шефа локалне полиције Стракера. Лестрејд вас представља, што није само пука куртоазија – јер вас, у супротном, уколико се у том часу не нађете ту и пропустите ову прилику, полиција касније неће пропустити на места злочина пре него што буде касно да лично истражите посмртне остатке сиротих жртава, што је, пак, од кључне важности по даље закључивање.

Др Вотсон и Шерлок Холмс разматрају случај док путују возом. Ову илустрацију направио је Сидни Пиџет још 1890. Пиџет је био најчувенији илустратор Холмсових авантура и по томе, у своје време, славан готово колико и Шерлоков творац Конан Дојл

Одмах по упознавању, Стракер детаљније изnоси свој проблем: гђу Браун је у њеном врту, јутрос рано, пронашао њен баштован и обавестио органе јавног реда. Све указује да је хитац који ју је усмртио испаљен из непосредне близине, ушавши кроз десну а изишавши кроз леву слепоочницу. Поред несрећнице је пронађена порука са текстом: „Нађимо се код моста у дванаест и тридесет! Имам неке веома важне вести. Потпис П. Ф." Чим је извршио увиђај, Стракер је, вели, похрлио кући гђе Џоунс да тужну вест саопшти најближој пријатељици покојнице. Кад тамо, на каучу у својој библиотеци, гђа Џоунс лежала је такође мртва, лица разнетог на изглед истим оружјем од којег је страдала и гђа Браун. По Стракеровом мишљењу, једини људи који би за сада могли бити сумњиви су баштован, његова жена куварица, те собарица, као и нећака гђе Браун, Дафне Стрејчен и њен вереник Бејзил Фипс. Сви су они замољени да тренутно не напуштају кућу.

Пошто све ово изложи, Стракер нас, на захтев Лестрејда, води на место првог злочина. Како још не познајеш локацију, логично је да га следиш (Follow Straker). И тако ће, чим стигне на **источну страну** каменог **моста** – где још лежи леш гђе Браун – Стракер осетити потребу да накнадно саопшти како је „муж гђе Браун, својевремено врхунски научник, такође убијен пре пет година, док је радио на неком тајном пројекту, да су планови за тај пројект тада нестали, а да ни то убиство никада није расветљено". Међутим, закаснићеш да чујеш ову важну причу ако на **источну страну** стигнеш пратећи Лестрејда (Follow Lestrade), или, једноставно укуцавајући правац којим се Стракер и Лестрејд крећу (S, W, S, SW, S, SW, E). Zato, kao što rekoh – prati Strakera!

Sada ispitaj leš – pazi: leš (corpse), а не тело (body). Али, **испитај пажљиво** (carefully examine) пошто простим испитивањем (examine) нећеш запазити **трагове барутних гасова на рукама жртве.** Исто тако, брижљиво испитај мост и видећеш да је **комадић камене ограде недавно одломљен** неким тешким предметом. Покупи и изгужвану цедуљу која лежи поред леша, али не мораш одмах да је прочиташ пошто је Стракер већ саопштио њену садржину („Нађимо се код моста..."). Даље тумарање вртом за Лестрејдом, веруј ми, више не води ничему, па ти, да би добио у времену, привремено напусти друштво и пожури у кућу гђе Браун (W, N, N, NE, S, open large door, S).

Нашавши се у холу, крени право широким степеништем (S), отвори дрвена врата (open vooden door), иди на запад (W), и, ево те у радној соби. Тамо је писаћи сто, а у њему фиока. Отвори фиоку и брижљиво је испитај да би запазио двоструко дно, подигни дно (open bottom) и наћи ћеш чековну књижицу гђе Браун, као и цедуљу на којој пише „Имам неке вести од животног значаја о којима бих желела да поразговарам са Вама кад вам буде згодно. Потпис. Триша Фендер". Из чековне књижице се, пак, види да су у последње време са рачуна редовно подизане значајне суме новца.

Постоје ту на спрату и друге одаје (спаваћа соба, гостинска соба, библиотека и соба Дафне Стрејчен) али оне нису битне – уосталом, можеш их обићи касније – па зато пожури натраг у хол (E, N) да би тачно у 11:45 ту сачекао долазак Стракера и Лестрејда. Њих двојица уопште не иду горе, него обилазе само приземље куће (дневна соба, трпезарија, кухиња). И тако ћеш, поново пратећи Стракера, у дневној соби на софи затећи Дафне Стрејчен и Бејзила Фипса. То што си тик уз Стракера и, самим тим, корак испред Лестрејда, даје ти таман довољно времена да први поставиш два кључна питања о којима инспектор Скотланд Јарда, дабоме, и не сања. Најпре, питаш Дафне: „Реците ми о Триши Фендер" (Say to Daphne, „Tell me about Tricia Fender"). А ова каже: „Она је била секретарица господина Брауна пре него што је овај умро. Мислим да је тада била неудата и не верујем да се икада удала. Чудно је што баш њу поменусте, пошто смо увек говорили како су она и сирота гђа Џоунс личиле једна на другу. Колико зна, она живи у Улици Портман Лондону." Онда се обратиш Бејзилу: „Реците ми своју адресу". И он ти каже да, у ствари, има два пребивалишта – у Улици Камден у Лондону и изнајмљену кућу у сокаку Кобден у Ледерхеду.

Твоја питања и одговори на њих неизбежно ће се изукрштати са Лестрејдовим саслушањем истих личности, али има и ту шта да се чује. Рецимо, Бејзилов алиби (на инспекторову заповест „Tell me your alibi") гласи: „Па, налазио сам се у својој спаваћој соби и, до касно у ноћ свирао Шопена на клавиру, а онда сам легао." Дафне, пак, изјављује Лестрејду да ништа није видела ни чула, него јој је страшне вести тек јутрос саопштио Стракер.

Даље, у кухињи, Лестрејд ће саслушати послугу. Баштован каже да га је пробудио пуцањ па је пожурио у врт и тамо нашао своју газдарицу. Куварица која има чврст сан није чула ништа и сад се чуди ко би уопште могао да науди тако финој дами каква је била гђа Браун. Али собарица прасне: „Кладим се да Бејзил има неке везе са овим, никад ми се није допадао." Куварица покуша да је ућутка и то сваком ваљаном Шерлоку даје идеју да баш њу (куварицу) упита о Бејзилу (Say to cook „Tell me about Basil"), а она, на опште изненађење, изјави: „Па, не волим да о људима говорим ружно, али чула сам како се Бејзил и Дафне жучно свађају око тестамента гђе Браун. Изгледа да је гђа Браун искључила Дафне из наслеђа због њене везе са Бејзилом."

Лестрејд сад захтева од Стракера да га поведе до куће гђе Џоунс. Пратећи Стракера (и памтећи пут, као и до сада, разуме се) тако ћеш се ускоро наћи у другом крају Ледерхеда, у библиотеци друге жртве. О њој Стракер каже да се пре осам година, кад јој је умро муж, доселила у Ледерхед да би живела близу своје дугогодишње пријатељице. Она, иначе, лежи на каучу, лица тако унакаженог да је **непрепознатљиво.** Ко, елем, може да гарантује да је то беживотно тело (body) стварно некад била гђа Џонс? Сетимо се само „Предузимача из Норвуда" (збирка „Повратак Шерлока Холмса", 1905) и „Долине страха" (1914) кад је Холмс бриљантном дедукцијом доказао да одећа заиста не чини човека, поготово не мртвог човека.

У библиотеци је и регал за књиге. На шта нас тај регал подсећа? Можда на регал из случаја „Златни цвикер" (такође збирка „Повратак Шерлока Холмса") иза којег се крило тајно скровиште? Да видимо: брижљиво испитај регал (Carefully examine bookcase). И, гле, регал се отвара, откривајући улаз у **малу собу** на западу. У собици је – **крвава одећа.** Испитивањем одеће уочаваш етикету са натписом „Триша. Фендер."

Све ово радиш док Стракер и Лестрејд вршљају даље по кући, али нека те то не брине јер тамо нема ничег битног (супротно мојим очекивањима), нису важна ни **северна врата** која, у ствари, воде на запад, у спаваћу собу гђе Џоунс). Важно је само да се затекнеш ту кад наиђе мајор Персивал Фоулкиз који се представља као блиски познаник гђе Џоунс и инсистира да је види – наводно не знајући да је она мртва. Фоулкиз каже Лестрејду да живи у лондонској улици Сидмаут, да се и синоћ налазио у Лондону али одбија да саопшти где. Лестрејд га оставља у дневној соби и – упозоривши полицајца који стражари на капији да мајора не пушта ван – враћа се у кућу гђе Браун, где од Дафне сазнаје да је мајор заиста познаник гђе Џоунс, а од башована да су се мајор и гђа Џоунс пре неки дан жестоко посвађали. Праволинијском инспектору ово је довољно да закључи: „Мајор је наш човек". И он креће да га ухапси.

Додуше, још две појединости поткрепљују његову сумњу: иницијали на згужваној поруци пронађеној поред покојне гђе Браун су исти као мајорови – П. Ф. Затим, вративши се до капије гђе Џоунс, Лестрејд ће затећи онесвешћеног полицајца-стражара који ће, кад се поврати, изјавити да му се мајор у међувремену пришуњао с леђа, опалио га по глави и побегао. Са инспекторове ограничене тачке гледишта – а он између осталог није видео ни писмо Трише Фендер, ни њено крваво одело – ствар је, дакле, јасна – крив је мајор. И шлус. Он зато сместа хрли у Лондон да мајору што пре стави лисице.

Ти си, међутим, већ увидео да је ствар далеко заплетенија. Али, о томе размисли до следеће недеље кад излази следећи наставак.

У међувремену, на адресу „Забавника" пошаљи писмо са логично образложеним одговором на прво од три наградна питања: **како је страдала госпођа Браун?**

Но, неопходно је да писмо буде послато **најкасније до уторка 30. децембра 1986.** (што ћемо утврђивати на основу поштанског жига).

Игор Багинз

DIK BROWNE ХОГАР СТРАШНИ

'КУ НОЋ, МАМА!
'КУ НОЋ, ТАТА!

ЛАКУ НОЋ, ДЕЦО!

И ОДМАХ ДА СТЕ ЗАСПАЛИ! СУТРА УВЕЧЕ ДУГО ЋЕМО СЛАВИТИ!

ВОЛИМ ОВО ВЕЧЕ ПРЕД ДОЧЕК НОВЕ ГОДИНЕ- КАД ДЕЦА ОДУ НА СПАВАЊЕ!

ТЕШКИ ПОСЛОВИ СУ ЗАВРШЕНИ... ТАКО ЈЕ МИРНО И ПРИЈАТНО...

...НАПОЉУ СНЕГ ЛАГАНО ПАДА, У КАМИНУ ПУЦКЕТА ВАТРА...

© 1985 King Features Syndicate, Inc. World rights reserved

...А НАС ДВОЈЕ СЕДИМО И ПОСМАТРАМО ЈЕЛКУ И ПАКЕТЕ С ПОКЛОНИМА КОЈЕ ЋЕМО СУТРА УВЕЧЕ ОТВОРИТИ!

ОХ! НИШТА ЛЕПШЕ ОД СРЕЋНЕ ПОРОДИЦЕ УОЧИ НОВОГОДИШЊИХ ПРАЗНИКА! ЗАР НЕ, ДРАГИ?

КАКО ДА НЕ...

АЛИ... ЗАР НЕ БИСМО МОГЛИ **ЈОШ ВЕЧЕРАС** ДА ОТВОРИМО СВОЈЕ ПАКЕТЕ?

DIK BROWNE

12-22

ЛЕТИ ПАТКА У ВИДУ ЗАДАТКА

ИЗ РУСКИХ КЊИГА С МАТЕМАТИЧКИМ ЗАДАЦИМА, ПОЗНАТИЈИМ КАО ГЛАВОЛОМКЕ, ИЗАБРАЛИ СМО ПРЕГРШТ ЗА НАШЕ ЧИТАОЦЕ

Број који се појављује само с јединицом

2. Напиши цифрама број који се састоји од 11 хиљада, 11 стотина и 11 јединица.

2. **решење**: Најчешће се погрешно исписује број 111.111. Међутим, сума коју тражимо је 12.111. Добија се сабирањем 11.000 + 1100 + 11.

Недељна шетња једне гусенице

3. Недељног јутра, тачно у шест сати, гусеница је почела да се пење уз дрво. До 18 сати истог дана попела се на висину од 5 m да би се у току наредне ноћи спустила за 2 m. Кога дана и часа ће се попети на висину од 9 m?

3. **решење**: Ево најчешћег начина размишљања: гусеница за 24 сата достиже висину од 5 m умањену за 2 m. Према томе она ће до висине од 9 m стићи за три дана и 12 минута.

Заједно смо прождрљивији

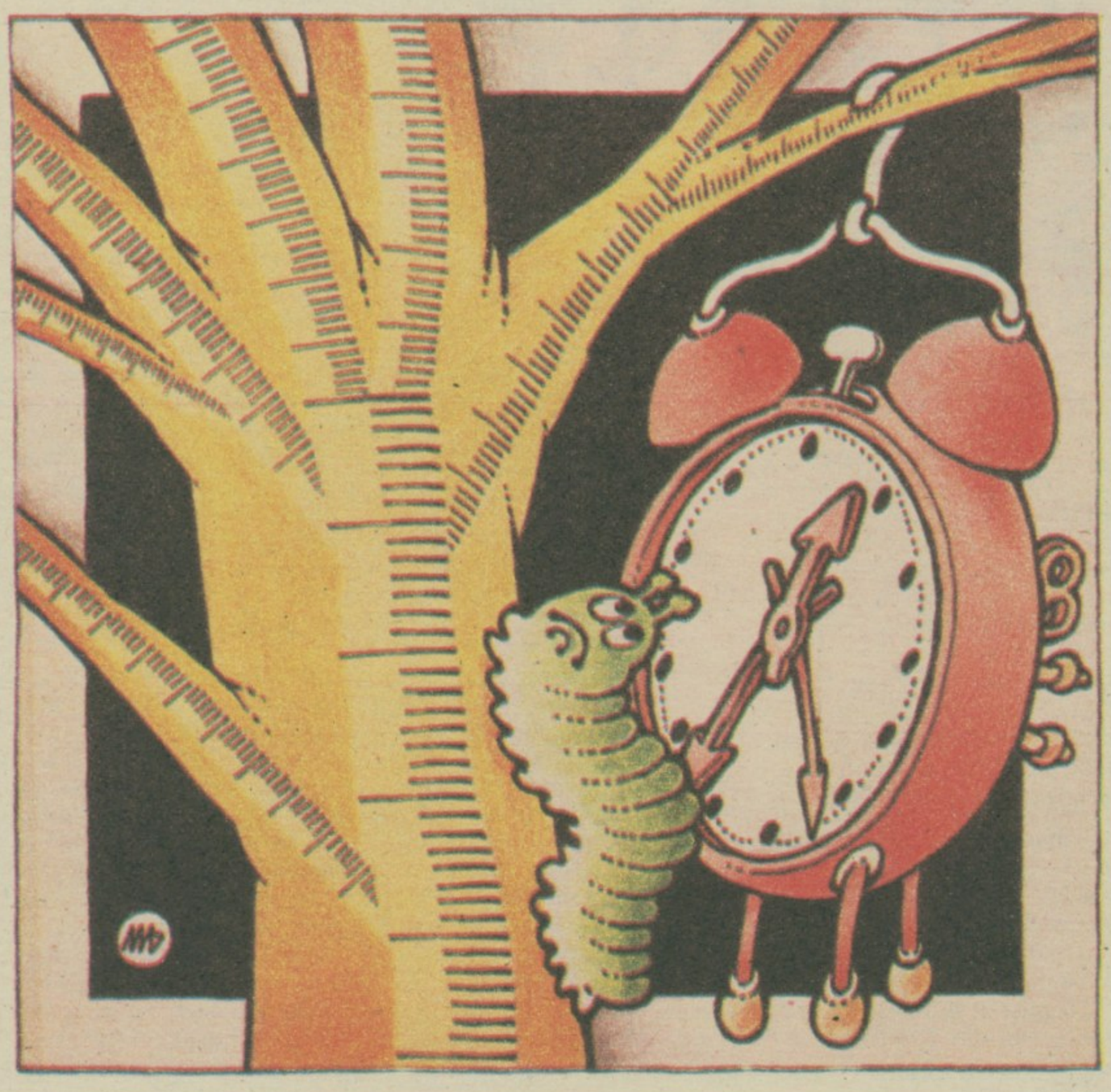
4. Коњ поједе стог сена за месец дана, коза – за два, овца за три месеца. За које време ће коњ, коза и овца заједно појести стог сена?

4. **решење**: Ако коњ поједе стог сена за месец дана, онда ће за годину дана (12 месеци) појести 12. Пошто коза стог сена поједе за 2 месеца, за годину ће појести 6. И на крају, када овца поједе стог сена за 3 месеца, за годину ће појести 4. Према томе они заједнички за годину дана поједу 12 + 6 + 4 = 22 стога сена, што јасно значи да ће заједнички појести за 12:22 месеца.

Зецу је пас неизбежан

5. Пође ловац у лов и поведе пса. Иду они тако шумом, кад пас одједном угледа зеца. Са колико скокова ће пас достићи зеца ако је растојање између њих 40 скокова и ако растојање које пас постигне са 5 скокова зец постиже са 6 скокова? (Подразумева се да пас и зец скачу истовремено.)

5. **решење**: Када зец учини 6 скокова то исто учини и пас али са 5 скокова из 6 пређаши исто растојање као зец са 6 скокова. Према томе за 6 скокова пас се приближава зецу за растојање равно једном међускоковском растојању. Пошто је почетно растојање међу њима било 40 скокова, пас ће достићи зеца за 40 × 6 = 240 скокова.

Охлади памет, бројиш златнике

6. Четири купца имају извесну своту златника. Када се удруже без првог имају укупно 90 златника, без другог 85, без трећег 80, а удруживши се без четвртог 75 златника. По колико златника има сваки купац?

6. **решење**: Други трећи и четврти купац заједно постављеном задатку могу скупити 90 златника. Ако од те суме одузмемо златнике другог а додамо златнике првог имаћемо 85 златника. То увелико значи да први купац има 5 златника мање од другог. Лако се може наћи да трећи купац има 5 златника мање од другог и за 5 златника више од четвртог. Значи први, други и трећи купац скупили су 15 златника више него што има други. Лако је израчунати да је четврти имао 35 златника.

После овога нико вам неће веровати да ниste ђаволов ученик

7. Предложите некоме да замисли неколико једноцифрених бројева и замолите га да вам каже њихов број. Затим му реците да први замишљени број помножи са 2 и да добијеном производу дода 5. Затим га замолите да добијени број помножи са 5, производу дода 10 и други по реду замишљени број. За преостале замишљене бројеве претходно добијени број такође треба помножити са 10 и производу додати замишљени број који следи. После саопштавања крајње цифре у стању смо да погодимо замишљене једноцифрене бројеве. Како?

7. **решење**: Из добијеног резултата (саопштена крајња цифра) потребно је одузети 35 ако су замишљена два једноцифрена броја, 350 ако су замишљена три и 3500 ако су замишљена четири једноцифрена броја, итд.

Претпоставимо да је неко замислио бројеве 8, 6, 4 и 2. Према задатку спеди:

$8\times2+5+5\times10+6\times10+4\times10+2=12.142$

Пошто су замишљена четири броја од добијеног производа треба одузети 3.500 па имамо $12.142 - 3.500 = 8642$ а то су управо замишљени бројеви.

Рачун за крај

8. Предложи другу да број својих година помножи са 2, производу дода 4, добијену суму помножи са 5, производу дода 12 и тако добијену суму помножи са 10. После саопштавања крајњег резултата у стању си да погодиш колико има година. Како?

8. **решење**: Од саопштеног броја потребно је одузети 320 а добијену разлику поделити са 100.

Изабрао: др Шимон Бермати

НАШИ РЕПАТИ РАТНИ ДРУГОВИ

КАКО СУ ВОЈЕВАЛИ

ЛИСАЦ, МЕДВЕД И ПЧЕЛЕ

И животиње су последњи светски сукоб осетиле на својој кожи. Помагале су људима, ал' и ови њима. Ово су различите а ипак сличне приче.

Рижик је био сасвим обичан лисац, само што се није плашио људи. Кокошке је, међутим, и даље обожавао на свој гурмански начин па је, с разлогом, преко дана везиван ланцем. Тек кад би пред мрак отишле на легло, Рижик је добијао своје парче слободе

У гардијски маханизовани корпус стигао је сасвим случајно. Патрола га је, враћајући се с једног задатка, пронашла у шуми. Био је рањен у шапу. Донео га је, у наручју, син старијег наредника Белоусова, шеснаестогодишњи разводник Саша. Лисац назван Рижик одмах је заволео наредника Белоусова Кад год није био на ланцу ходао је за њима као куче. Волео је, није му замерити, и да се мота око ногу кувара Грише.

Лето 1943. тек је почињало, а одмор корпуса ближио се крају. Ваљало је из рејона Верхнеј Дуванки, у Украјини, кренути на непријатеља. Задатак: тајни марш према граду Изјума, пробијање немачке одбране на десној обали Северског Донца и форсирање правца Свјатогорок-Берменково. У то време шапа одомаћеног Рижика сасвим је зацелила и одлучили су да га пусте на слободу. Одвезли су га у шуму и оставили. Наредник Белоусов није га пратио.

Пред вече, на изненађење многих, Рижик је њушио панталоне наредника Белоусова. Отад, заправо, и почиње његово војевање. Корпус је, заједно са другим јединицама, напредовао из дана у дан. И Рижик с њима. Да би други војници знали да је и он „борац", око врата су му ставили нарочиту платнену огрлицу. Ни за време најжешћих артиљеријских окршаја није се одвајао од Белоусова.

И онда је моторизовани стрељачки батаљон гардијског корпуса заузео село Долини и ту се утврдио. Из штаба је стигао Белоусов, а са њим и Рижик. Десило се да се наредник вратио без лисца кога су, шалећи се, неки војници скрили у бункер. Пред зору Немци су напали село с новим, одморним снагама и опколили га. Прилично безнадежан положај батаљона погоршао је и прекид на везама са штабом Корпуса, а ни курири нису могли да се пробију из обруча.

Онда се неко досетио: па ту је Рижик. Наредник Белоусов је при штабу и ако се лисац пусти из бункера, сасвим сигурно, кренуће у потрагу за својим човеком. Поруку су сместили испод платнене огрлице и Рижик је одјурио. Прво се смуцао по положајима батаљона и кад није пронашао наредника, нестао је.

Опкољени су врло брзо сазнали да је Рижик пронашао Белоусова. Стигла им је помоћ.

Нешто касније, међутим, Рижику није било помоћи. Погодио га је шрапнел гранате. Наредника Белоусова два дана доцније.

Спусти мост

Рат је био на видику кад је члан једног патролног брода, Црноморске флоте постао медведић Мишко. Морнари га купили у луци од једног Циганина. Капетан је нешто гунђао али је брзо одустао. У доколици морнари су Мишка научили рвању и тада почињу праве тешкоће. Мишко није умео да губи, бескрајно се радовао кад противника обори на плећа. И морнари су поштовали ту његову слабост. А да не би кога огребао, посекли су му канџе.

Кад би неки шаљивџија одлучио да медведу покаже да баш није непобедив, Мишко би увређено зарежао и бежао у осаму. Чак ни вечеру није хтео. Међутим, кад би победник заспао, Мишко би се прикрио, украо му покривач и сакрио га.

Научио је медвед штошта још. Да користи тоалет, да на штедњак стави јело за подгревање, да чисти палубу. А рат је већ пламтео. Дисциплине мора да буде. Тако је Мишко, увек и без поговора, поштовао команду: „Повлачи се! Одмор!", и одлазио на спаваље. Још важније, за време битке, завукао би се у једно ћоше на првој палуби и посматрао ситуацију пазећи да неком од морнара не смета.

Звер је напросто обожавала време кад је брод стизао у луку. Стала би на крму и пажљиво посматрала брзе и спретне покрете морнара. И чекала команду: „Спусти мост!" Мишко би се тада мумлајући од задовољства, окренуо око себе и први кренуо на копно. Мимо светог морнарског правила да капетан прво проба тврдо тле.

Мало је фалило до краја рата кад се један немачки „јункерс" устремио на брод, изненада. Мишко се сунчао на палуби.

Клупко у трави

Тишину сунчевог дана реметило је само једнолично зујање пчела. Седамдесетогодишњи деда Василиј лешкарио је на трави и заљубљено бленуо у живу струју која је, наизменично, улазила и излазила из кошница. Ала је леп овај свет. Закратко.

Из шипражја су се изненада појавиле две прилике у маскираној униформи. Немци. Старац се, затечен, тек налактио. Војници су зауставили поглед на кошницама.

– Мед! Старче, дај мед!

Василиј се није уплашио. Године су многе... У тренутку се, пак, сетио да је прошле зиме унучиће спасао само захваљујући меду. А није било изгледа да ће наредне бити мање гладни. Покушао је, колико је умео, да војницима стрпљиво објасни да је још рано за мед, да ни липе нису процвале. Без успеха. Један је војник репетирао аутомат. Старац је пришао кошници и, знајући резултат нагло замлатарао рукама изнад самог отвора.

Сад су пчеле другачије зазујале, ако је неко од тројице и стигао да региструје тај звук. Василиј је осетио убод на капку и бацио се на траву заклањајући главу рукама. Није разумео узвике на немачком, онда их више није ни чуо. Војници су побегли а, тако му се бар чинило, и мир се вратио над кошнице.

Као стари пчелар пронашао ја неколико струка метвице и протрљао место убода. Таман је некако дошао себи, кад из шипражја изронише чудне прилике. Бегунци!? Сад су главе умотали у платно, навукли кожне јакне и у рукама теглили по два ведра воде Старца су ноге издале и он се немоћно спустио на земљу.

Један војник се опрезно приближио кошници, кундаком пушке гурнуо је с постоља. Истог тренутка други је изручио воду на њу. Исто су поновили с другом кошницом. Мрмљајући од задовољства покупили су саће с медом и отишли не примећујући старца. Около мук. Само се чуло како сува земља гута остатке воде.

Лице збрчкано годинама било је влажно. Тек би се повремено подигао да испрати погледом неке пчеле које су биле на паши и преживеле поплаву. Неочекивано, приметио је да се у трави нешто мрда. Некакво живо клупко. Пчеле. Рој. Прстима уздрхталим од узбуђења лагано је почео да разгрће клупко. Пчеле, несигурно гамижући, почеле су да се веру уз прсте. На крају, усред клупка, Василиј је угледао – матицу. Око ње пчеле радилице које су је облизивале, додиривале невидљивим пипцима...

П. М.

Илустровао Слободан Стефановић

ИЗБОР С ПРЕДУМИШЉАЈЕМ

Продавачице и продавци по великим робним кућама у Минхену однедавно имају пуну слободу да изаберу радно време. Послодавци су им одредили одређени број радних сати за читаву годину. На њима је да одлуче ког дана ће највише радити.

Помислићете, сигурно избегавају највеће гужве. Напротив. Продавачице и продавци бирају да раде у дане кад има највише света јер од сваке продате ствари добијају проценат.

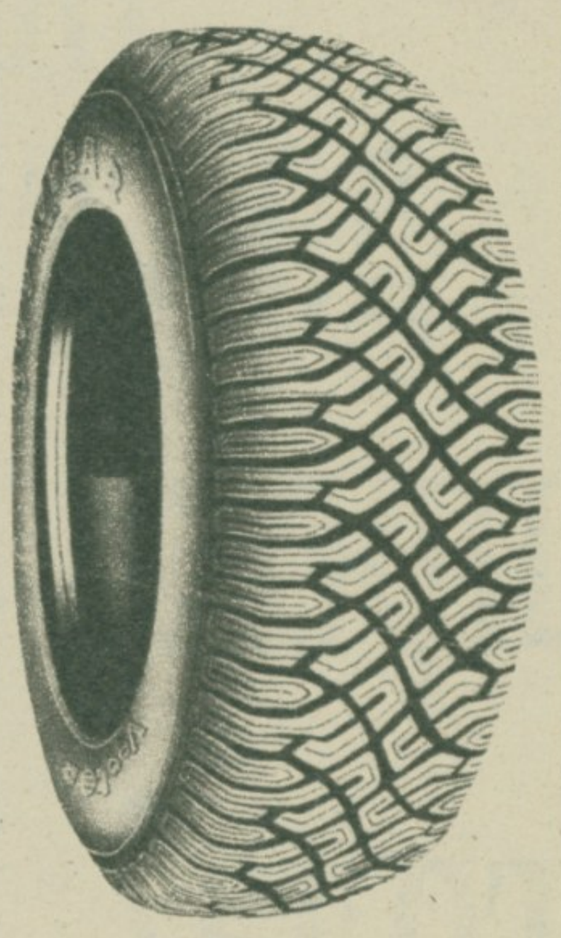
ЈАПАН ПОРАСТАО

За последњих двадесет година копно Јапана повећало се тачно за 220 квадратних километара. То се догодило захваљујући ђубрету које „произведе" главни град ове земље.

Недалеко од Токија, у мору, израсло је од отпадака острво чија површина моментално износи 220 квадратних километара. У току двадесет и четири часа из дванаестомилионског града овде стигне пет хиљада камиона смећа. Кроз острво води подземни тунел дугачак осам километара. После истоваривања ђубрета булдожери, чији возачи раде с маскама, равнају и набијају терен.

Острво се већ уздиже тридесет метара изнад површине мора, а планира се да за коју годину постане највећи парк у Јапану! Одозго ће бити насута плодна земља и засађено дрвеће. А ђубре ће се одвозити на неко друго место.

ЗА ЛЕТО И ЗИМУ

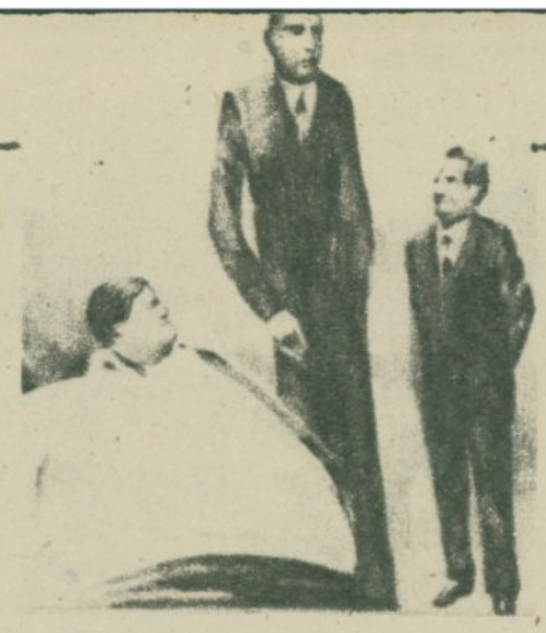
Одавно се произвођачи аутомобилских гума труде да обезбеде точковима исту обућу за лето и зиму. Најновији производ те врсте, који је тржишту недавно понудила фабрика аутомобила „Гудјир", добио је назив „вектор поливалент".

На тестовима, нова гума показала се изузетно добро. Тајна успеха, поред шаре, је и у томе што је газећи слој начињен од више врста мекшег и тврђег материјала.

Цена нове „Гудјирове" гуме је 10 одсто мања од праве зимске гуме, а нешто виша од обичне летње.

НА СВЕТУ НЕМА УЖЕГ МОСТА

Најужи покретни мост на свету налази се на једном од Бермудских острва. Његов лук се размиче за свега 20,3 центиметра, тек толико да пропусти мале једрилице. При том ова операција захтева савршено мирно време и учешће добровољаца. Иначе, лако се може десити да се врх катарке сломи.

ПОГЛЕД С ВИСИНЕ

Овако изгледа највиши човек на свету, Мозамбиканац Габриел Монжан, висок 245,7 центиметара! Он се недавно појавио на јапанској телевизији заједно с осталим победницима из Гинисове „Књиге рекорда" (најдебљи, најмањи итд.).

ДВА СВИТАЊА ДНЕВНО

У италијанском брдском селу Орасо, недалеко од швајцарско-италијанске границе, извесно време у току зиме сунце излази и залази два пута дневно. Разлог је две хиљаде метара висока планина Манте Рига, чија су два врха раздвојена дубоким процепом. Око подне, сунце зађе за први врх високе планине и село Орасо, које се налази у дубодолини, остаје у потпуном мраку. Сијалице се

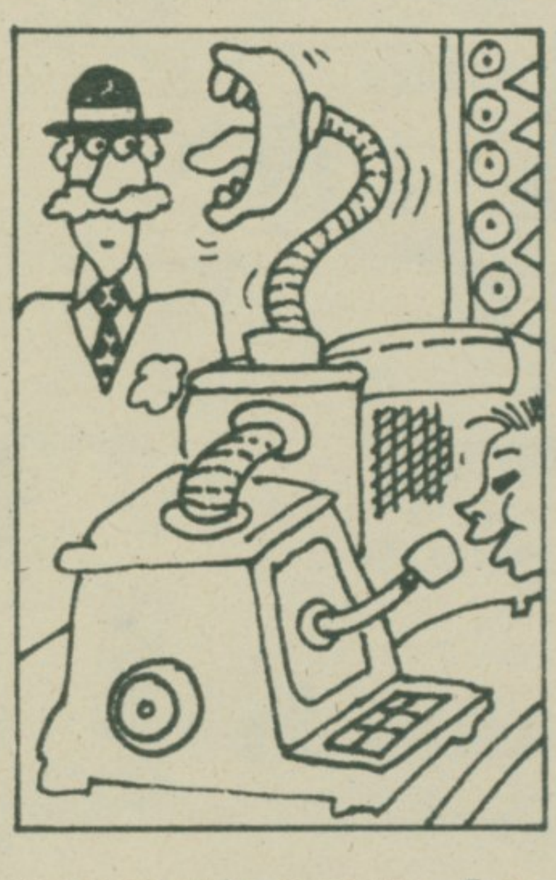

пале усред дана! После извесног времена сунце се опет појављује и дан се наставља све док оно заиста не зађе и остави за собом праву ноћ.

КОМПЈУТЕР – ПРЕВОДИЛАЦ И КОРЕКТОР

Позната јапанска аутомобилска фирма „Мазда" почела је недавно да користи систем механичког превођења техничких текстова с енглеског на јапански и обратно. Просечна брзина превода износи 60.000 речи на сат. Рачунар има на располагању 240.000 речи од чега је 180.000 техничких термина.

Минхенска издавачка кућа „Лангеншајдт", која штампа речнике, припремила је уз помоћ америчких стручњака програм за аутоматско читање текста. Електронски коректор зна око 88.000 немачких речи, од чега 12.000 које се најчешће употребљавају леже ближе у памћењу тако да се брже проверавају. У меморију компјутера смештено је и 110.000 граматичких облика. Осим тога, пошто у немачком језику има много сложених речи, програмом је предвиђено да их компјутер раставља и проверава у деловима. У меморији се такође налазе и географска имена као и најчешћа презимена, а такође и скраћенице.

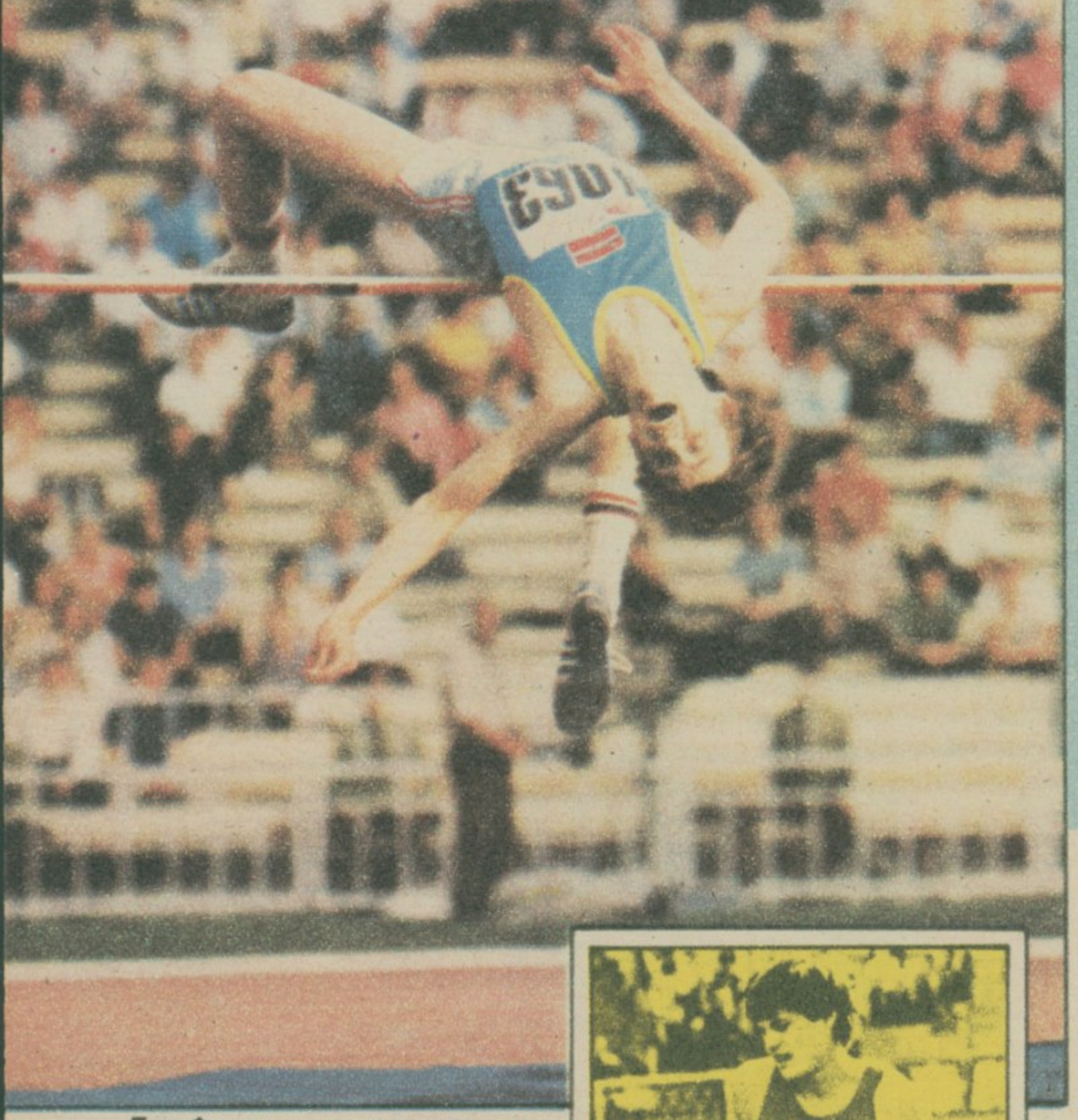

Програм је способан да контролише и исправља погрешно подељене речи на слогове на крају реда.

НЕ НА МЕСЕЦУ, НЕ С МОТКОМ

Може ли неко да се вине преко гола?

МЕЂУ АТЛЕТСКИМ ДИСЦИПЛИНАМА НАЈНЕПОУЗДАНИЈИ СУ РЕЗУЛТАТИ У СКОКУ УВИС. ЗАШТО?

Будући инжењер електронике, садашњи рекордер Паклин постиже светски рекорд (2,41 m) на Универзијади у Кобеу, после дугог и заморног такмичења коме мора да присуствује да би – одуставао од малих висина

Пре више од четврт века, 1960. деветнаестогодишњи Црнац из Бостона Џон Томас подигао је светски рекорд са 2,16 m на 2,22 m што је до данашњег дана остао највећи успон у једној сезони. Па ипак, тај феноменални Томас био је исте године поражен, прешишали су га Совјети – Грузијац Роберт Шавалкадзе и Сибирац Велериј Брумел. Питање хоће ли неко успети да прескочи фудбалска врата звучало је тада као научна фантастика. – Тако нешто могуће је али на Месецу – прокоментарисао је Брумел.

Августа прошле године Рудолф Поварницин прескочио је летвицу постављену на висину од 2,40 m, а није прошло ни месец дана кад је Игор Паклин додао светском рекорду још један центиметар. До освајања фудбалског гола (горња пречка налази се на висини 2,56 m) није остало много кад се узме у обзир да постоји читава група младих перспективних скакача. Али, и остало је много ако се има у виду запањујућа несигурност њихових резултата.

Не лети се сваког дана

– Да ми је неко почетком августа прошле године понудио да им сто пута погодим име будућег светског рекордера у скоку увис – изјавио је недавно познати совјетски спортски новинар Генадиј Швец, и сам некадашњи скакач – погрешио бих. Баш као и остали зналци ове атлетске дисциплине, и стручњаци и тренери – толико је рекордни скок Поварницина био неочекиван.

А 24-годишњег Рудолфа Поварницина природа као да је измислила за скок увис. Висок је 2 m и 1 cm, а тежак само 80 килограма, права „чапља". Лак и врло покретљив, одлично се осећа на залетишту, а рекордни центиметри исписани на табли пре скока, њега не плаше. Главни тренер совјетске екипе скакача Роберт Зотко назива овог скакача и њема сличне, који добију крила пред публиком, „глумцима". Они скачу на инспирацију и осећају се сјајно тек пред гледаоцима, пале се на њихову пажњу, неопхдан им је њихов подстрек. И, ако им пође за руком да се наштимују на исту таласну дужину с гледаоцима, овај талас их диже до фантастичних висина.

После светског рекорда Поварницин је наредних дана дао рекордан број интервјуа. Постављена су му свакојака питања, али једно је обавезно понављано: „Кад је следећи старт? Идете ли даље?" Сви су једва чекали да виде хоће ли неочекивани рекордер доказати своју класу.

И, шта се догодило? На тројном атлетском митингу у Токију (Совјетски Савез, САД и Јапан) Поварницин није успео да савлада почетну висину од 2 метра и 15 центиметара. Публика је закључила да је његов рекордни скок само резултат срећног стицаја околности. У историји атлетике има случајева да спортиста један једини пут постигне резултат коме после не може ни да се приближи. Класичан је пример Американца Боба Бимона који је 1968. скочио удаљ 8 метара и 90 центиметара. Али,

МОЖДА

● Човек је први пут прескочио фамозну границу од 2 метра 18. маја 1912. године. Учинио је то Американац Хорајн чије ће име ући у историју атлетике и по новом стилу који је увео. Даље се напредовало веома споро: тек 1941. Стирс је успео да прескочи 2,11m.

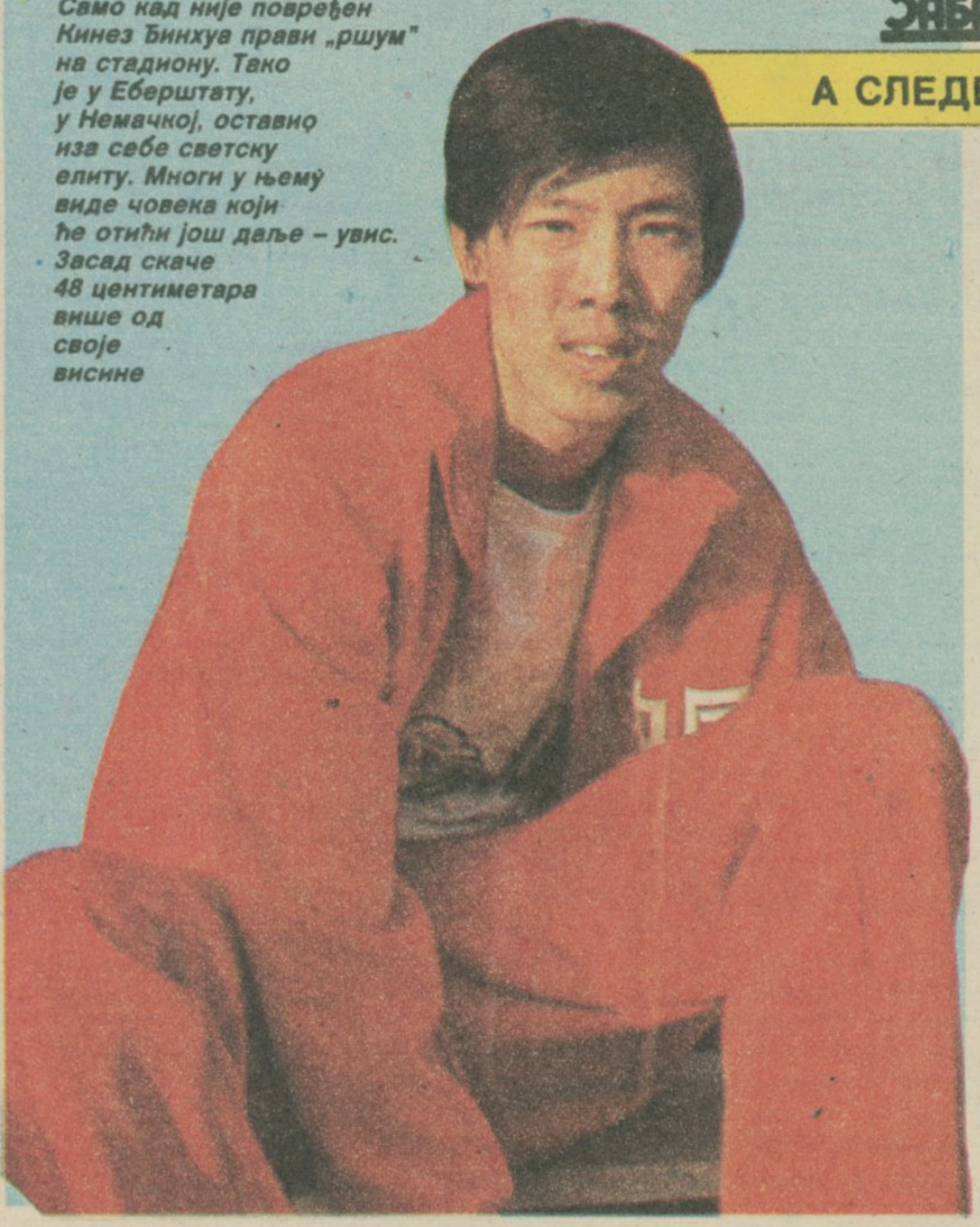
● Године 1960. десеторица најбољих скакача на свету били су високи просечно 1,86 m, а просечно су скакали увис 2,146; 1972. порасли су до 1,90m, а скок на 2,231 m, да би 1980. достигли висину од 1,92, док је скок стигао до 2,381! Значи, разлика (просечна) између резултата и висине десеторице најбољих на свету пела се са 28,6 преко 33,1 до 39,8 cm. Огроман напредак донело је усвајање нових компликованијих и разноврснијих, али пре свега напорнијих тренинга, употреба нових синтетичких залетишта, учесталост такмичења на међународном нивоу. Али, и висина самих скакача.

● У прескакању самог себе рекорд држи Американац Џекобс са 59 cm (висок је 1,73, прескочио 2,32), Ђинхуа са 48 cm знатно заостаје (висок „свега" 1,91, лични рекорд 2,39 m).

● Двадесетједногодишњи Герд Весих из ДР Немачке стигао је на Олимпијаду у Москви с личним рекордом од 2,30 m. У првом покушају прескочио је 2,31, а у другом 2,33 и 2,36 (светски рекорд). Три пута је поправио свој рекорд на једном такмичењу што је јединствен случај у историји атлетике. Иначе, Весих је по занимању кувар и његов специјалитет је рагу чорба.

● Да би скок био виши, атлетичари морају да повећају брзину. Скакач

А СЛЕДЕЋИ СВЕТСКИ ПРВАК?

Само кад није повређен Кинез Бинхуа прави „ршум" на стадиону. Тако је у Еберштату, у Немачкој, оставио иза себе светску елиту. Многи у њему виде човека који ће отићи још даље – увис. Засад скаче 48 центиметара више од своје висине

Игор Паклин, садашњи првак света у скоку увис:

*– Неко би могао да прескочи 2,42 твеђ ове године, а за две сезоне и свих 2,45 m. Ко ће преузети штафету? Па, **Генадиј Авдејенко** и **Рудолф Поварницин**, пре свих. Мислим да ће о висини 2,50 m и преко ње моћи да говоре тек наредне генерације скакача.*

ШТА МИСЛЕ СПОРТСКИ НОВИНАРИ?

Божо Сушец, уредник ТВ Загреб:

*– По мени, већ су скокови Поварницина и Паклина велико изненађење, а нови светски рекорд најпре може поставити Кинез **Жу Бинхуа**. Он има највеће могућности само је врло често озлеђен. Међутим, кад се спреми, само дође, као што је учинио то у Еберштату, у Немачкој, и – остави све иза себе.*

Владета Недељковић, новинар „Политике" и дугогодишњи главни уредник „Темпа":

*– Следећи светски првак зове се **Валериј Середа!***

Велимир Илић, уредник спортске рубрике „Политике":

*– Та мала бочица пуна отрова? Никада! Сем ако не угради федере. Ја мислим да је Паклин идеалан скакач. Танак, висок, миран, прибран. Има све елементе и особине великог аса и зато кажем он иде даље, мада никад се не зна ко се може појавити. У ствари, између **Авдејенка, Жу Бинхуа и Паклина** треба тражити новог светског рекордера. На светском првенству следеће године или на Олимпијади 1988.*

А гол? Гол нико неће прескочити!

Борис Мутић, уредник ТВ Загреб:

*– Кинез, Паклин или Мегенбург? Ипак, дајем глас **Паклину.***

Фудбалски гол? Што да не! Сигуран сам да га Сергеј Бупка већ сада може прескочити!

Милојко Пантић, уредник ТБ Београд:

*– Нови светски рекордер биће **неко од Кинеза.** Жу Бинхуа или неки његов земљак. Јер, то је будућа велесила у атлетици, оно што су Руси и Американци сада. Тако озбиљно раде да ја мислим да ће 2.000. године, на Олимпијади у Пекингу, покупити гомилу златних медаља. И у скоку увис.*

Гол ће прескочити први наш фудбалер који добије милион долара за потписивање уговора с иностранством! Сигуран сам!

НИСТЕ ЗНАЛИ

који постиже 2,20–2,25 m, треба да претрчи 60 m (из високог старта) за 6,7–6,8 секунди, а најбољи међу њима скачу удаљ 7,50–7,60 m!

● По мишљењу многих спортских стручњака, данас су с тренингом најдаље отишли Руси који су се релативно касно умешали у трку за прва места у овој дисциплини. Први светски рекордер из СССР био је Валериј Брумел са 2,28 , (пуних осам година!), затим Владимир Јашченко са 2,33 m, а само 25 дана био је најбољи на свету Рудолф Поварницин из Доњецка. Четврти је садашњи светски рекордер Игор Паклин, студент електронике из Фрунзеа.

● Стилови у скоку увис добили су име по светским рекордерима који су их први применили. Године 1895. скочио је Американац Свини 1,97 m нову врсту маказица и отуд назив за стил „свини". Седамнаест година касније на сцену ступа скакач Хорајн (1,98) који је први згрчених ногу прелетео преко летвице и по њему је стил назван „хорајн". Новија техника, после другог светског рата, названа је по скакачу Стредлу. У овом стилу најбоље резултате забележио је Валериј Брумел (2,28 m). Године 1968. Американац Фозбери (није био светски већ олимпијски победник) скочио је у Мексику леђима окренут летвици и тај „ненормалан" одраз подигао је летвицу на веће висине. Стил су тешко прихватили, у почетку свега неколико скакача, 7–8 година касније 50 одсто, а данас 99% свих скакача скаче фозбери или флоп стилом, који јесте компликован али даје најбоље резултате.

Бимонов рекорд није оборен ни до данас, а Поварницинов се није држао ни месец дана.

Хармонија, шта је то?

Игор Паклин преотео је рекорд Рудолфу Поварницину пред 35 хиљада гледалаца који су пратили такмичења на Универзијади у јапанском граду Кобеу. А и милиони гледалаца који су видели поновљен успорени снимак, могли су да примете да је Паклин толико високо прелетео изнад летвице да је она слободно могла бити подигнута за 2–3 cm.

У свлачионици му се обратио један новинар:

– Ви и немате баш неке сјајне карактеристике за скакача увис. Високи сте 191cm што је сасвим обична ствар за скакача. На залетишту колеге из репрезентације редом вас шију у брзини. На основу чега сте онда постигли светски рекорд?

– Па, „на основу" хармоније. – одговорио је ћутљиви момак из Ташкента. – Трудим се да органски повежем све елементе скока.

Паклин је то научио од свог тренера Анатолија Вогуља који чланове екипе никад не тера да вежбају и усавршавају одвојене елементе (залет, одраз, узлет, прелетање преко летвице) већ тражи да у глави имају целовиту слику о скоку. Ако је скок правилно замишљен – тврди он – оно што није потребно, што је случајно, отпашће само по себи...

У жаргону скакача увис постоји израз „робот". Тако називају спортисте који су у стању да се уздрже и од оних најприроднијих потреба организма. Рецимо од – жеђи. Врућине на Универзијади у Кобеу (35 °C на усијаном тартану без трунке хладовине) излуђивале су многе спортисте који су сваки час прилазили столу с освежавајућим напицима. Игор би за то време одломио комадић лубенице, попио шољицу чаја и више му, по његовим речима, није било потребно. Самоконтрола на завидној висини.

Исто тако Паклин уопште не једе месо, што је врло чудно јер већина врхунских спортиста не може да замисли оброк без доброг парчета бифтека: треба надокнадити огроман губитак енергије која се потроши на убитачним тренинзима. Паклин, међутим, тврди: – У организму не сме бити „шљаке", отпадака. Треба бити „чист". Тад се побољшава „проводљивост" нерава и мишића.

Овде би било лепо завршити причу о светском рекордеру, у тону који би такође био на висини. Међутим, крајем прошле и почетком ове сезоне Паклин се уопште не истиче, постиже осредње резултате између 2,25 и 2,30 m. Ни он, као ни Поварницин, није стабилан у наступима пред публиком.

Стил и спортски бес

Последњих година ниједан од најбољих светских скакача није успео да избегне неуспехе на великим такмичењима. Троструки светски првак Кинез Бинхуа доживео је неуспех и на Светском првенству и на Олимпијади. Не једном се десило да пред висином од 2 m и 30 cm застану и таква имена као што су Швеђанин Сјеберг, Тренхарт, Дитмар Мегенбруг.

У чему је ствар? – У самом фозбери, флоп стилу – слажу се сви и тренери и скакачи. И заиста, скок који је први 1968. извео Американац Фозбери, састоји се од више понекад противречних компонената. Он захтева комплетну синхронизацију свих покрета, највишу могућу концентрацију од оног почетног корачића, залета, током целог лука, кад повући ногу, кад пребацити руку преко летвице. Ма колико био спреман, скакачу није нимало лако да све те елементе сједини у један скок. Узимајући залет великом брзином, док трчи у оштром луку, догађа се да на кривини не издржи и да му центрифугална сила сувише нагне тело, изврне стопала. Затим, у тренутку одраза, кад окреће леђа летвици, скакач понекад губи оријентацију. Отуд многи неуспеси на одавно освојеним висинама.

Није ваљда само стил разлог неуспеха најбољих светских скакача? Сигурно да није. Ту је и систем такмичења, дуг и заморан, умешани су и новац, и фармакологија... А ево и мишљења олимпијског победника 1976. Пољака Јацека Вшоле:

– Данас млади скакачи више не дрхте уочи такмичења, довољан им је један скок да се прославе. Они, по мом мишљењу, немају у себи оног доброг спортског беса.

***

Па ипак, вратимо се питању с почетка: кад ће бити прескочена врата фудбалског гола.

– Два метра и 45 центиметара биће савладана у следеће две године – каже светски рекордер Игор Паклин. – Два метра и 56 центиметра је граница следеће генерације скакача. Да би достигли ту висину морају да достигну нов, виши степен општефизичке и вољне припреме и, можда, нешто измене у скоку.

Једном речи, уместо ноге морају имати катапулт који ће их одбацити увис.

В. Милићевић

СТРИП РЕШАВА ВЕКОВНУ ЗАГОНЕТКУ

ГДЕ ЈЕ

Инспирисана доживљајима стрипских јунака Блејка и Мортимера, двојица Француза од 1. септембра 1986. ласером испитују тајанствене жлебове издубљене у преградним зидовима унутар Кеопсове пирамиде у нади да ће успети тамо где су пре њих омануле хиљаде археолога, египтолога, истраживача, авантуриста и обијача...

Ваља је замислити белу. Блиставу и белу, покривену исполираним кречњачким плочама које одбијају сунчеве зраке, посађену усред пустиње попут огромног светлуцавог драгуља. Тако је изгледала када је била завршена – пре четири и по хиљаде година – велика Кеопсова пирамида. „Она плаши вечност", говорио је гледајући је неких хиљаду година касније Амун Хемет III. Одувек је интригирала људе: чему је заправо служила та гигантска савршена грађевина? Да сакрије гроб фараона окруженог својим благом и покућством које га је морало пратити на онај свет?

На изглед, не. Још у деветом веку, калиф Ал Мамун из династије Тулунида наредио је да се поскидају кречњачке плоче, пронађе улаз, открије и опљачка благо. Ал Мамунови људи заиста су и пронашли један улаз – загонетан јер, иако минијатуран, беше засведен огромним архитравама. Потом су, идући једном необично тесном и стрмом галеријом, забасали у неку празну и незавршену собу. Када су се вратили натраг накнадно су открили другу велику галерију и избили пред камене бране које би, залуђане, требало да се сруше и препрече им даљи пут. Но, савладали су и ту препреку, готово без муке (мало исувише лако), и нашли се у једној пространој одаји – на изглед фараоновој соби, још недирнутој. Али – празној. У средишту одаје налазио се саркофаг од црног сијенита, грубо истесан, постављен ту очигледно још у току изградње. Али, ни гроба, ни блага. Нити фараона. Тако је рођена мистерија велике пирамиде. Где је, дакле, Кеопс?

И све од Ал Мамуна, нико то не зна. Кеопсова пирамида, једно од седам светских чуда, дочекала је и испратила, током четрдесет векова, на хиљаде археолога, египтолога, пљачкаша, знатижељника и туриста. Нагризана пешчаним ветровима, она је изгубила своје равне странице, а сачувала савршене пропорције. Али, узалуд су је претраживали: никада није открила ништа више од катакомби које су пронашли још Ал Мамунови људи. А, међутим, требало би да све то има неког смисла!

Велики блеф

Једне мартовске вечери 1985. у француском граду Арасу, два другара – Жил Дормијон и Жан-Патрис Гоаден – обојица архитекти, организују пројекцију дијапозитива за пријатеље. Управо су се вратили из Египта. Сутрадан им је један од Жилових пријатеља послао стрип Едгара Џејкобса „Мистерија Велике пирамиде" – у којој цртани јунаци, Блејк и Мортимер, пошавши од велике галерије проналазе непознату мрежу тајних пролаза који ће их, најзад, одвести до Кеопсовог блага. Дормијон и Гоаден

МАТЕМАТИЧКА МОРНАРИЦА

ГОВОР ЧВОРОВА □ ГОВОР ЧВОРОВА □ ГОВОР ЧВОРОВА □ ГО

Шта знамо о чворовима? Прво учимо да везујемо пертле, онда морнарске чворове, нешто касније у школи сазнајемо како је Гордије пресекао неразмрсиви чвор... а многи међу нама тек сада чују да у математици постоји теорија чворова. Чиме се она бави?

Замислимо један затворени намотај траке која лебди у простору. Да би све било научнички прецизно, рецимо и да је трака једнодимензионална, а, простор, наравно, тродимензионалан. Наша трака може да се савија безброј пута, и то у безброј праваца.

12965 различитих

Ова дисциплина, одувек позната као једна од „најчистијих" математичких области бави се класификовањем и објашњавањем чворова. Наизглед просто, зар не? Не само што није, него је позната као једна од најзамршенијих области. Још с почетка 19. века научници су сачињавали „каталоге чворова", али без много успеха.

Па, у чему је проблем? Погледајте слику бр. 1. Шта мислите, јесу ли три чвора различита, или иста? Немојте дуго да се мучите, одмах ћемо вам рећи: најпознатијим математичарима требало је читавих 75 година да утврде да су први с лева и средњи – потпуно исти!

Дакле, ова теорија се бави разликовањем чворова – а, као што видите, то је задатак који вишеструко превазилази све што је измислио и сам Рубик.

Заправо, теорија чворова је нова, „савитљива" геометрија. Правила Еуклидове, ригидне геометрије, коју учимо у школи, овде не важе. Удаљеност и мере у њој немају баш никакав значај. Чворови се не могу упоређивати по томе који је „дужи", већи или „дебљи". Према овој теорији, ако се један чвор може савити, стиснути, растегнути или друкчије деформисати у други чвор – а да га не пресечемо и не одвежемо, онда су два чвора једнака.

До сада су научници успели да разликују читавих 12965 различитих чворова. Најједноставнији је „троструки". Њега цртамо са само три укрштања. Он је јединствен, осим сопственог близанца у огледалу. Али, даље се ствари знатно компликују.

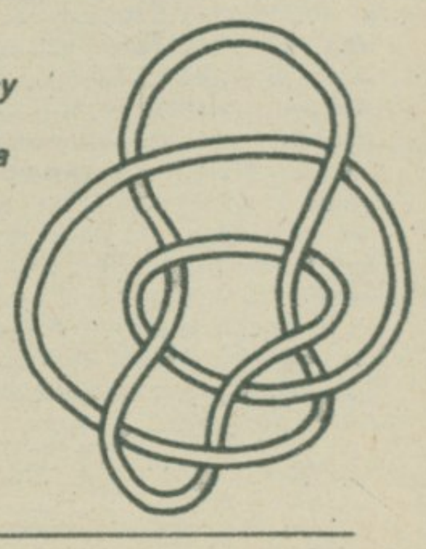
Вратимо се слици. За чворове за које бисмо се заклели да су различити математичари доказују да су исти. Сад већ постаје јасно шта је толико мучило научнике. Они су желели да их распознају и упоређују, а то је изгледало као готово немогућ задатак. Тек почетком двадесетих година досетили су се да би сваки чвор могао да се изрази алгебарским полиномом. Самим тим добио би своје „име", па би се лако класификовали.

ОТКРИЋА У ТЕОРИЈИ ЧВОРОВА НЕ САМО ШТО СУ ЗНАЧАЈНА СЕНЗАЦИЈА У ОВОЈ МАЛО ПОЗНАТОЈ ОБЛАСТИ МАТЕМАТИКЕ, НЕГО И ПРЕКРЕТНИЦА ЗА МНОГЕ ДРУГЕ НАУКЕ

Одушевљени биолози

Ипак, од идеје до остварења протекло је прилично времена. Тек у последње две године Воган Џонс, стручњак за алгебру са Универзитета у Берклију, открио је тачан начин како сваки чвор може да се „преточи" у алгебру.

Дакле, ако се сваки појединачни чвор (смер кретања у њему и међусобни однос сваког укрштаја испод или изнад) може изра-

Која су два од ова три чвора иста?

КЕОПС?

су усхићени прецизношћу Џејкобсових цртежа. Потом су се зачудили: чему су уопште служили они жлебови издубљени у преградним зидовима? И ту их је обузела сумња. Грађевина је савршена: странице пирамиде усмерене су тачно према четири стране света уз грешку од само два минута. Основа јој почива на савршено равној површини: уз само 4,6 милиметара висинске разлике на 5 хектара! Све је прорачунато, очигледно, са запрепашћујућом прецизношћу: „Не може се провући ни игла ни длака између два камена", записао је још пре осам стотина година арапски историчар Абдел Латиф. Тако је и данас. Али, чему те празне или недовршене погребне одаје? Зашто четири плафона од бар 2500 тона изнад краљевске собе која очито никад није била употребљена – и која се уосталом и не налази у централној оси како су иначе захтевала строга свештена правила једне овако свете грађевине?

То питање већ је раније поставио Немац Ото Мук и на њега одговорио претпоставком да је неко одрођавање, још у време Кеопсове владавине, прекинуло погребне радове.

Но, Дормијон и Гоаден мисле да је посреди велики блеф: улаз који је било тако лако пронаћи и камене бране које се тако лако савлађују само су обмана срачуната да превари лопове. Уосталом, генијални фараонови архитекти су сигурно успели да изграде тајне пролазе и скривене одаје. Како их пронаћи? Разоткривањем свих грађевинских аномалија којима ту иначе није место. Дормијон и Гоаден се одушевљавају идејом. Полази им за руком да у Министарству француске културе заинтересују једног шефа ресора потом и надлежну службу у Министарству спољних послова која им је и прибавила зелено светло код египатских власти.

Тако су, у мају ове године Французи Блејк и Мортимер већ испитивали Велику пирамиду гравитационим метром, инструментом који региструје и најмање промене у гравитационом пољу и нормално се користи у цивилном инжењерству ради откривања напрслина у темељима нуклеарних електрана и брана хидроелектрана. Тада су открили и претходно непознате шупљине иза готово два метра дебелог зида у ходнику који води у такозвану Краљичину собу дубоко унутар пирамиде.

Приликом недавне септембарске мисије двојица француских аматера, припомогнута техничарима из француске националне електро-компаније и најсавременијом геофизичком опремом, избушили су три рупе пречника 33 милиметра кроз камени зид али су при том наишли на стародревни малтер и тридесетак центиметара финог ситног песка. Осмог септембра привремено су обуставили радове јер, како су изјавили, бургија којом су радили није погодна за песак.

Али, далеко од тога да су разочарани, Французи и египатски званичници који надгледају њихов рад, верују да су на добром трагу. Јер, кажу, исувише је песка да би га сматрали само подлогом за камене блокове од по 2,5 кубна метра или амортизером у случају земљотреса. Др Ахмед Кадри, директор Египатске организације за антиквитете, изјавио је да су француски бушиоци наишли такође и на тзв. „краљевски" кречњак из Туре, релативно мекани камен који је у древна фараонска времена употребљаван углавном за скулптуре и украсе а не као пуки грађевински материјал. Др Кадри је уверен дакле да су набасали на одају чији су зидови обложени песком.

Жил Дормијон и Жан-Патрис Гоаден нису, међутим, успели да за сада потврде своју другу претпоставку. Наиме, нове гравиметријске анализе изведене у Краљевој одаји нису потврдиле да се иза североисточног угла крије нека друга одаја која би се за разлику од ове познате налазила у оси пирамиде и у којој се наводно налази права Кеопсова гробница.

Уколико француски тим евентуално пронађе скривене одаје, биће то уз помоћ ендоскопије, поступка којим доктори испитују људске органе. У случају пирамиде, поступак се своди на сондирање евентуалних шупљина уз помоћ цеви од нерђајућег челика опремљене низом минијатурних објектива и светлом. Овакав поступак већ је коришћен приликом ископавања етрурских гробова у Италији.

Ко је „плава Либијка"?

Јесмо ли на прагу решења мистерије старе више од 4500 година? Хоће ли два француска аматера успети оно што толики нису? Хоћемо ли коначно сазнати ко је био Кеопс?

Јер, позната је тек једна минијатурна статуа од слоноваче овог фараона који је изградио највећу античку грађевину. На њој видимо да је био здепаст, малих руку и ногу, тешке лавовске главе на снажном биковском врату, изгледа у исти мах енергичног и љутитог. Верује се да је Кеопс, после велике катастрофе (без сумње неке разорне поплаве Нила која је наишла пре него што је било предвиђено и збрисала људе и животиње у целој долини) стари календар, заснован на посматрању звезда, заменио новим соларним – сотистичким календаром (заснованим на посматрању елиптичне путање звезде Сиријуса), календаром до тада непознатим у Египту.

Одакле му та нова наука? Да ли од оне „плаве Либијке" са барељефа која је можда била друга, „непозната краљица" Кеопсова? Зашто је, баш под Кеопсом, култ сунца бога Ра замењен култом божанских афричких животиња – павијана, пантера и нарочито овна Кнума. Да ли су тачно мерење времена, тако витално за земље које су живеле од периодичне елевације нивоа воде, у Египат донели људи са Севера који су годишња доба распознавали по сенци својих гигантских камених здања? Јер, рецимо, фамозна „једначина Стоунхенџа" даје исто оноликo дана (1461) као и такозвани „мали број" календара по Сотису (Сиријусу).

Питања, хипотеза и најлуђе легенде одувек су окруживале фараона-фантома и његову белу пирамиду. Али, требало је сачекати тек проналазак ласерског зрака да би се сазнало шта стварно представља седмо светско чудо: дивовски камени хијероглиф, кров гробнице или величанствену празну љуштуру која ће заувек сачувати своју тајну.

И. Багинз

Илустровала Босиљка Кићевац

ГОВОР ЧВОРОВА □ ГОВОР ЧВОРОВА □ ГОВОР ЧВОРОВА □ ГОВОР ЧВ

зити алгебарским полиномом, онда два чвора с различитим полиномом не могу бити иста. На жалост, ако су два полинома једнака, чворови могу, али не морају да буду једнаки.

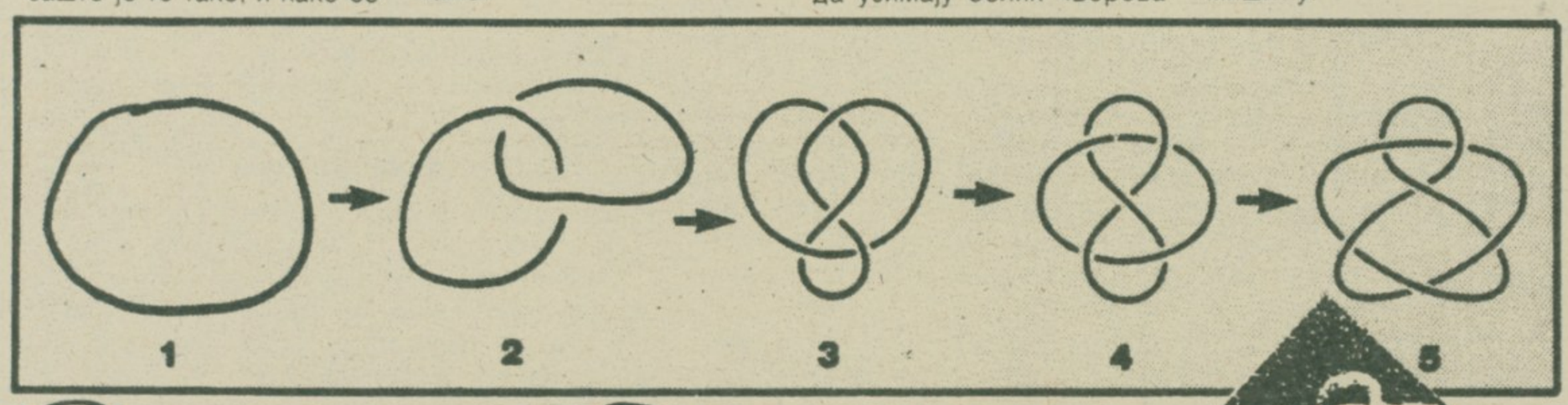
Ако желите да сазнате зашто је то тако, и како се један чвор може исказати као полином, мораћете у најмању руку да почнете да студирате математику. Али, ако вас занима како сва та сазнања могу да се примене, ту већ можемо још понешто да вам испричамо.

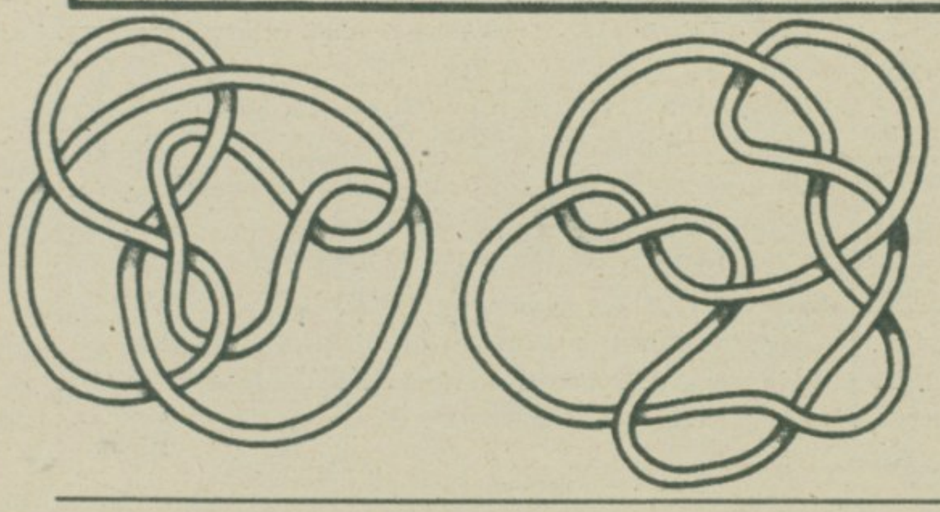
Открића до којих се дошло у теорији чворова драгоцена су за научнике који се баве изувијаним структурама у хемији и молекуларној биологији. Рецимо, хемичари већ одавно знају да молекули могу да узимају облик чворова или повезаних прстенова. Други научници, биолози на пример, баве се таласним кретањима која настају у хемијским реакцијама у живом ткиву, рецимо, нервни импулси у очној мрежњачи или срчаном мишићу.

Тако стижемо и до основних процеса живота – дезоксирибонуклеинске киселине. Уз коришћење новог процеса бојења, електронским микроскопом можемо јасно да видимо тај облик ДНА. То је закривљена и укрштена „фигура" – баш као наш чвор. Џонсов полином помаже молекуларним биолозима да тумаче како се једна структура мења у другу у основним процесима живота, ензимским реакцијама.

И, док се биолози и хемичари одушевљавају, сами математичари на ову примену својих открића гледају само као на споредни ефекат. Док баратају овим замршеним облицима, они будућност своје дисциплине настављају да виде као и њихови историјски претходници. Дакле, пре свега у функцији нарочите интелектуалне страсти за решавањем проблема.

Светлана Вујановић

Претпостављени редослед стварања низова дезоксирибо – нуклеинске киселине

ЖИВОТ ПРИЧА ЈЕ ПРИЧА ЖИВОТ

СЛУЧАЈ ДАВЉЕЊА. СТОП! ПОМОЋ НЕОПХОДНА!

КАКО ДА СПАСУ ЧОВЕКА ПОД ВОДОМ, ЗАРОБЉЕНОГ ИСПОД СТЕНЕ ОД ТОНУ И ПО?

□

Јула 1982. двадесеттрогодишњи Мајк Есл и три године старији Дејв Берџис могли су себи да кажу да су остварили велики животни сан. Коначно су имали потребну опрему, налазили су се на обали златоносне Америчке реке у Калифорнији и злато им је сада било тако рећи надохват руке.

Претходног дана обавили су велики посао: У речном дну ископали су метар и осамдесет дубоку и на горњем крају око два метра широку рупу у облику купе, тзв. џеп. „Џеп" је служио да се у њега, ношени речном струјом, таложе шљунак и песак.

Тога дана коначно је почео прави посао. Дејв је остао на обали да надгледа рад багера, а Мајк се, обучен у роњилачко одело и држећи дугачко усисно црево у руци спустио да помоћу њега усиса шљунак и песак са дна купе. Преко црева, златоносни „муљ" одлазио је у кутију за просејавање у багеру.

Упозорење је стигло прекасно

У првих мах, Мајк је помислио да је то што чује одјек удаљене грмљавине. Налазио се у води и знао је да она многоструко појачава сваки звук. Само, ово није могло да буде тако далеко: звучало је као тутњава топовског танета. „Одрон!", пролетело му је кроз главу.

Испливао је на површину управо у тренутку када се и Дејв окренуо у правцу из кога је допирао звук. Кршећи све пред собом, из шипражја високо изнад њихових глава излетела је стена и полетела низ падину.

– Дејв! – крикнуо је Мајк.

Прекасно. Стена је ударила Дејва у груди, одбацила га у воду и приковала уз горњу ивицу купе. Налазио се у полуседећем положају, глава једва седам центиметара испод воде.

Мајк је заронио до дна „џепа", зарио пете дубоко у песак и обема рукама обгрливши стену гурнуо је из све снаге навише. Није се ни померила. Погледао је у Мајка: очи исколачене од ужаса и напора, образи надувени у очајничком покушају да задржи дах.

„Како се тога раније нисам сетио", помислио је Мајк, ишчупао регулатор за довод ваздуха из својих и гурнуо га Дејву у уста. Овај је дивље замлатарао рукама, као да се брани.

– О мој боже, не – помислио је Мајк – регулатор је блокирао.

Знао је шта то значи. После наглог пада у ледену воду, дешава се да се створи блокада на мембрани душника која онемогућава пролазак ваздуха. Једини начин да помогне другу, био је да га некако ослободи. Дограбио је једну полугу и покушао да је угура под стену. Неколико тренутака касније одједном је схватио да је Дејв престао да млатара рукама. Кожа му је попримила сабласну, плавичастомодру боју, усне помодреле, зурио је испред себе погледом слепца.

Мајк се извукао на обалу, одјурио до багера и искључио га. Над реком и околним падинама завладала је нестварна тишина.

– Упомоћ – повикао је, али му је глас од напора био преслаб.

– Упомоћ! Човек под водом! – узвикнуо је јаче.

Јеси ли чуо? Шта је то било?

На Америчкој реци увек има копача злата. Недалеко од места несреће, двадесетдеветогодишњи Стив Хејгар пијуком је одламао комаде једне стене. Одједном је престао да ради и подигао главу ослушкујући.

– Јеси ли чуо? Шта је то?! – довикнуо је свом другу, Бобу Елису.

– Вероватно одрон камења. То се стално дешава у овом делу планине – одговорио му је овај.

Неколико тренутака касније, Стив се други пут тргао. Звук багера који се налазио негде узводно од њих и који су све до тада чули, одједном је утихнуо, а онда је разговетно чуо како неко зове у помоћ. Бацио је пијук и довикнуо Бобу:

– Идемо тамо!

Четрдесетдвогодишњи Боб Дор и његова жена Елис управо су доручковали у камп приколици када је планином одјекнуо позив за помоћ. Истрчали су напоље и појурили у правцу из кога се чуло дозивање.

Њих двоје су последњи стигли на место несреће. У први мах су се скаменили, од призора који су угледали. Тик испод површине, јасно су видели Дејвово беживотно тело, тачније онај његов део који није био пригњечен стеном. Дор се одмах придружио осталима који су покушавали да је подигну. Ни удруженим снагама нису успели да је помере с места.

Џо Сул и Андраш Шавошт, пореклом Мађари, били су у друштву двадесетосмогодишњег Пољака Анджеја Клешча, професора физичке културе на краковском Универзитету коме је ово била прва посета Америци. У његову част су и организовали читав излет. Како је Анджеј знао свега неколико енглеских речи, споразумевали су се рукама и помоћу некакве чудне мешавине мађарског, пољског и енглеског.

Када су чули Мајков позив и њих тројица су одмах потрчали у помоћ. Анджеј је неколико тренутака без речи посматрао језиву сцену. Био је члан краковског Удружења добровољних спасилаца.

Брејкер један зове. Случај дављења!

Док су се његови другови придружили осталима, Анджеј је пришао Дејву, зграбио га за главу, запушио му ноздрве, заронио и чврсто приљубио уста уз његова. Већ код првог покушаја схватио је да је дошло до блокаде душника. Мораће да дува свом силином ако хоће да пробије ту препреку.

Хватао је ваздух, одлазио под воду, дувао и поново израњао. После неколико минута, осетио је да му се врти у глави, губио је снагу.

– Џо – довикнуо је слабашним гласом – помози ми.

– Хоћу, само ми објасни како се то ради.

Неколико минута пошто је Џо преузео спасавање, из Дејвових уста избили су први мехурићи. Ваздух му је коначно продирао у плућа!

Боб Дор се одједном сетио свог радио-одашиљача. И ако им пође за руком да извуку Дејва, биће им неопходна стручна медицинска помоћ. И то сместа.

– Одмах се враћам – добацио је осталима. – Идем да позовем помоћ.

Неколико тренутака касније, био је у камп кућици.

– Брејкер један, брејкер један. Случај дављења! Потребна помоћ!

Прво се чуло слабашно крчање, а онда и нечији глас:

– Останите на вези. Дајте нам свој положај. Шаљемо помоћ.

У међувремену, Мајк је заменио Џоа у давању вештачког дисања Дејву. Сада је он, исцрпљен од напора и хладноће, давао знак руком да њега неко замени. Притрчао му је Анджеј Клешч. Врховима прстију обујмио је Дејвов ручни зглоб. Пулс се није осећао.

Тада је Мајку нешто пало на памет. Извукао се на обалу, упалио багер, зграбио усисно црево и довукавши га до друга, подвукао му га под бок. Можда, можда постоји бар мала могућност да цев исисавајући шљунак и песак ослободи нешто простора испод Дејва и тако ослаби огромни притисак стене. Чуло се како шљунак пролазећи кроз црево тандрче, а онда су се свуда око Дејвовог згњеченог тела појавили сићушни канали. „Успело је", помислио је Мајк.

Истовремено, Стив Хејгар и Боб Елис покушавали су да углаве тешку челичну полугу коју су донели из свог логора испод стене. Док је црево исисивало шљунак и песак, њих двојица су се мучила с полугом. Онда су осетили како се стена незнатно накривила на једну страну. Једна Дејвова нога била је слободна. Потом и друга.

– Извукли смо га! – повикао је Мајк. – Успели смо!

Анджејеве сузе

Однели су га на обалу и положили на леђа, лица окренутог у страну. Док му је Џо давао вештачко дисање, Анджеј је у правилним временским размацима силовито притискао Дејвова плућа. Нешто му је закрчало и заклокотало у стомаку, а онда је вода из његових покуљала у Џоова уста.

– Жив је! Жив је! – повикао је Анджеј на пољском. А онда је док су му се низ лице сливале сузе, руку испружених у ваздух, проговорио на муцавом енглеском: „Lives! Lives!" Притрчали су му Стив и Боб и тапшући га као луди по раменима, озарених лица поновили: „Lives! Lives!"

Дејв Берџис пуштен је из болнице два дана после несреће. Правим чудом, на рендгенским снимцима нису откривени никакви преломи. Крвављење у плућима стало је само од себе. Зарадио је само запаљење плућа и тешка нагњечења по читавом телу.

М. И.

КОРТО МАЛТЕЗЕ:

САСТАНАК У БАЈЈ

II ДЕО

ЦРТА И ПИШЕ: ХУГО ПРАТ (HUGO PRATT)

МЛАДИ ТРИСТАН БАНТАМ, ЗАЈЕДНО СА КОРТО МАЛТЕЗЕОМ И ПРОФЕСОРОМ ШТАЈНЕРОМ ЈЕДРИ ЗА БАЈЈУ, ГДЕ ТРЕБА ДА СЕ САСТАНЕ С ПОЛУСЕСТРОМ МОРГАНОМ КОД КОЈЕ СУ ТАЈАНСТВЕНИ ДОКУМЕНТИ ЊИХОВОГ ПОКОЈНОГ ОЦА...

НЕШТО СИ СЕ УЗБУДАО, ТРИСТАНЕ! ШТА ТИ ЈЕ?

ПОМАЛО СЕ ПЛАШИМ ТЕ МОЈЕ СЕСТРЕ КОЈУ НЕ ПОЗНАЈЕМ, А КОЈА МИ ЈЕ СЛАЛА ПОРУКЕ ТЕЛЕПАТСКИ...

АЛИ, ОТАЦ ТИ ЈЕ ПРИЧАО О ЊОЈ...

ВРЛО МАЛО... АЛИ СУ ЗАТО ЊЕГОВЕ ПОСЛЕДЊЕ РЕЧИ БИЛЕ УПУЋЕНЕ ЊОЈ! ПИТАМ СЕ КАКО ЋЕ ME ПРИМИТИ?

И ОНА ВЕРОВАТНО РАЗМИШЉА О ИСТОМ...

МОГУЋЕ ЈЕ, ГОСПОДИНЕ МАЛТЕЗЕ, САМО НИКАКО НЕ МОГУ ДА СХВАТИМ ДА СЕ ДРЖИ С ТИМ ВРАЧЕВИМА...

МОРАШ ДА СХВАТИШ, ТРИСТАНЕ, ДА ОНА ЖИВИ У САСВИМ ДРУГАЧИЈЕМ СВЕТУ КОЈИ ЈЕ ТЕБИ ДАЛЕК И НЕПОЗНАТ!

ДА, ТО ЈЕ ИСТИНА... ТАМО ЖИВИ ЈЕДАН ДРУГИ СВЕТ КОЈИ ТРИСТАН НЕ ПОЗНАЈЕ...

У БЕЛЕШКАМА ТВОГ ОЦА, ТРИСТАНЕ, НАШАО САМ ДРАГОЦЕНЕ СТВАРИ! ИАКО СУ ХИПОТЕЗЕ, ОНЕ СУ ЗА МЕНЕ ВЕЛИКЕ ИСТИНЕ!

И МОЈ ОТАЦ ЈЕ ТАКО ГОВОРИО, ПРОФЕСОРЕ! СМАТРАО ЈЕ ДА ЈЕ ДАНАС НАУКА О ЧОВЕКУ ЈОШ ВИШЕ ОБАВИЈЕНА ВЕЛОМ ТАЈНИ...

САСВИМ ТАЧНО! ТЕОРИЈЕ О ЕВОЛУЦИЈИ ЗЕМЉИНЕ ПОВРШИНЕ, КАТАСТРОФЕ ОСТРВА, КАО ШТО СУ АТЛАНТИДА...

... ИЛИ МУ, СМАТРАЈУ СЕ ЛЕГЕНДАМА! НИШТА НИЈЕ ДОКАЗАНО, АЛИ СВЕ ЈЕ МОГУЋЕ!

БАШ СТЕ ВИ НЕКЕ ПРИЧАЛИЦЕ!

БУДИ ПРАКТИЧАН, ШТАЈНЕРЕ, ПА БАЦИ НА ПАПИР КОЈЕ СЛОВО О ОВОМ ПУТОВАЊУ!

КОЈЕ СЛОВО?

ДА, МИСЛИМ НА ДНЕВНИК ПУТОВАЊА, ИЛИ НЕШТО СЛИЧНО... МОГАО БИ ДА ЗАРАДИШ ДОБРЕ ПАРЕ!

ОДЛИЧНА ИДЕЈА, АЛИ ЗАШТО ВИ, ГОСПОДИНЕ МАЛТЕЗЕ, НЕ ПИШЕТЕ? ВАШ ЖИВОТ ЈЕ СИГУРНО УЗБУДЉИВИЈИ...

ЗНАШ, И КАД БИХ ЗНАО ДА ПИШЕМ, ЈА БИХ МЕЊАО И ДОГАЂАЈЕ И КАРАКТЕРЕ ОСОБА КОЈЕ САМ СРЕТАО! ЗАТО ЈЕ БОЉЕ ОВАКО...

А КАКАВ ТИ ЈЕ БИО ЖИВОТ?

НЕ МОГУ СЕ ПОЖАЛИТИ: ВИШЕ САМ ДОБИО НЕГО ДАО! АЛИ ЗАШТО ПОСТАВЉАТЕ ТАКО НЕУТИВА ПИТАЊА?!

ИЗВИНИ... ПИТАМ ЗАТО ШТО МИ СЕ ЧИНИ ДА САМ ПРОЧИТАО ТВОЈЕ ИМЕ У ВЕЗИ С НЕКИМ ДОГАЂАЈЕМ НА ЈЕДНОМ ПАЦИФИЧКОМ ОСТРВУ...

САСВИМ ОБИЧНО ИМЕ КОЈЕ ЈЕ ОВЕ ГОДИНЕ МНОГО МОДЕРНО!

ОВДЕ ЋЕМО СЕ ЗАУСТАВИТИ ДА УЗМЕМО СВЕЖЕГ ВОДА И ПРОТЕГНЕМО НОГЕ...

А ГДЕ СМО САДА?

У БЛИЗИНИ СЕН-ЛОРЕН-ДИ МАРОНИЈА У ФРАНЦУСКОЈ ГВАЈАНИ!

УПОМОЋ! УПОМОЋ!

ХЕЈ... ВИ У ЧАМЦУ... ПОМОЗИТЕ МИ!

АААХ!

ДРЖИ СЕ... ДОЛАЗИМ!

ВАС ДВОЈИЦА МЕ ШТИТИТЕ!

МОРАМ ПАЗИТИ ДА И ЈА НЕ ЗАРАДИМ НЕКУ СТРЕЛУ!

ЗАДНИК, МРТАВ ЈЕ...

ХЕЈ, МОРНАРУ, НЕ ПУЦАЈ!

НЕ ПУЦАЈ! ИНДИЈАНЦИ СУ ГА СРЕДИЛИ! ФРУ-ФРУ ЈЕ УБИО ДВЕ ДЕВОЈКЕ ИЗ ПЛЕМЕНА...

КО ЈЕ ФРУ-ФРУ, А КО СИ ТИ?

ЈА САМ КАЈЕН, БЕГУНАЦ ИЗ ГВАЈАНЕ...

ПОМАЖЕМ СТАРИМ ПРИЈАТЕЉИМА ДА ПОБЕГНУ ИЗ ФРАНЦУСКЕ ГВАЈАНЕ! ЧЕКАМО ХОЛАНЂАНЕ ДА НАС ПРЕБАЦЕ У ПАРАМАРИБО! ПОЗВАЋУ ИНДИЈАНЦЕ, ПРИЈАТЕЉИ СУ МИ...

ЗВИИИЗ!

ДОБРИ СУ ТО ЉУДИ И НИКОМ НЕ ЧИНЕ НАЖАО ДОК ИХ, КАО ФРУ-ФРУ, НЕ ИСПРОВОЦИРА...

У ПОСЛЕДЊЕ ВРЕМЕ САСВИМ ЈЕ ПОЛУДЕО ОД БОЛЕСТИ И УСАМЉЕНОСТИ...

...И ТАКО ГА ЈЕ ПЛЕМЕ ОСУДИЛО НА СМРТ! ПОКУШАО САМ ДА ГА СПАСЕМ... ДОБРИ СУ ТО ЉУДИ, СКРИВАЈУ НАС, ХРАНЕ, А НИШТА НЕ ТРАЖЕ...

АТЕ-ТХА АТЕ-ТХО-АТЕ ХА... КСЕ-РАПЕ ПАРА-НА РУПИ МУ...

ТРЕНУТАК... ПОГЛАВИЦА ИМА ДА КАЖЕ НЕШТО ЈЕДНОМ ОД ВАС...

ТРИСТАНЕ БАНТАМЕ!

ДА... ЈА САМ...

У ВАТРИ СУ ПОРУКЕ ОНИХ КОЈИ СУ ЖИВЕЛИ ПРЕ НАШЕГ МЕСЕЦА...

БИЛО ИХ ЈЕ ТРИ! ДВА ЈЕ ЗЕМЉА ПРОГУТАЛА, А ОВАЈ ШТО ВИДИМ ЈЕ ТРЕЋИ... МЛАДИЋ ЈЕ У ВЕЗИ СА ДРУГИМ...

ВАТРА КАЖЕ ДА ТИ СТАЛНО ПРЕТИ ОПАСНОСТ И ДА ТЕ ЈЕДНА ЖЕНА ШТИТИ...

ТВОЈА СЕСТРА МОРГАНА!

ДА, АЛИ ЧУДНО ЈЕ ШТО ГОВОРИ НАШИМ ЈЕЗИКОМ...

ВЕРОВАТНО ЈЕ БИО У МИСИОНАРСКОЈ ШКОЛИ...

НЕ, НИЈЕ! КАРИБЉАНИН ЈЕ... КАД „ЧИТА" ИЗ ВАТРЕ, ДЕШАВАЈУ СЕ ЧУДНЕ СТВАРИ! ЧУО САМ ГА КАКО ГОВОРИ РУСКИ И АРАПСКИ!

НЕКИ ЧУДАН ТИП...

ТРИСТАНЕ, ЗЕМЉА КОЈУ ТРАЖИШ ИМА ЧЕТИРИ УЛАЗА; ПРВИ ЈЕ НА ЈУГУ, ДРУГИ ЈЕ У ЗЕМЉИ ОКРУЖЕНОЈ ВЕЛИКИМ МОРЕМ, ТРЕЋИ НА СЕВЕРУ, У БЕЛОМ КРАЉЕВСТВУ...

...ЧЕТВРТИ У ЛАВИРИНТУ ПИТАЊА И ОДГОВОРА, У ТИШИНИ ЈЕЗИКА! ТА ВРАТА СУ НАЈДОСТУПНИЈА ИАКО ТИ, КОРТО МАЛТЕЗЕ, У ТО НЕ ВЕРУЈЕШ!

ОТКУД ЗНАШ МОЈЕ ИМЕ?

ЗНАМ, ИАКО ТЕБЕ НЕ ПОЗНАЈЕМ... ИПАК, МОГУ ТИ ГОВОРИТИ О ЈЕДНОМ ОСТРВУ НА ЈУГУ, О ЛАЖНОМ КАЛУЂЕРУ, СКРИВЕНОМ БЛАГУ...

МОГУ ТИ ЈОШ РЕЋИ...

СТАНИ! АКО МИ СВЕ КАЖЕШ, БУДУЋНОСТ МЕ ВИШЕ НЕЋЕ ЗАНИМАТИ!

У ПРАВУ СИ... ПОРУЖБА ВАТРЕ ЈЕ ЗАВРШЕНА... ЕМОНГЕТА РУПИ ТРИСТАН...

КАЖЕ ТИ ДА ЧУВАШ ТРИСТАНА!

ЗБОГОМ, ПРИЈАТЕЉИ! ХВАЛА МНОГО! ЕНЕКА РОУКА ТЕБОКУА!

ЕНЕКА РОУКА, КАЈЕН!

ХВАЛА ВАМ ШТО СТЕ МЕ УЗЕЛИ НА БРОД! ЛАКО ЋУ СЕ ПОСЛЕ, У ПРВОМ ЗАЛИВУ, УКРЦАТИ НА БРОД ЗА ПАРАМАРИБО"

"...ДА ПРОНАЂЕМ ОНЕ ИЗДАЈИЦЕ ШТО СУ УБИЛИ И ОПЉАЧКАЛИ МОЈЕ ПРИЈАТЕЉЕ!

БУЉООКИ И КУКА, КОЈЕ ТРАЖИШ, НИСУ ВИШЕ ЖИВИ, КАЈЕНЕ! И АДВОКАТ КЕРСТЕР, КОЈИ ЈЕ ОРТА НИЗОВАО БЕКСТВА, ЈЕ МРТАВ...

ДА, НА ЊИХ САМ МИСЛИО!

У СТВАРИ, КУКА ЈЕ У ЗАТВОРУ, АЛИ ПОСТОЈИ И ЧЕТВРТИ, НЕКИ ЕНГЛЕСКИ АДВОКАТ, КОЈИ ЈЕ БИО У ВЕЗИ С КЕРСТЕРОМ...

ТАЈ СЕ БАВИ НАЈПРЉАВИЈИМ ПОСЛОВИМА ПО ЕНГЛЕСКИМ КОЛОНИЈАМА...

ПОКУШАО ЈЕ ДА УБИЈЕ ТРИСТАНА, А ВЕРОВАТНО ЈЕ УБИО И ЊЕГОВОГ ОЦА...

САД ИДЕМО У БАИЈУ, ТРИСТАНОВОЈ ПОЛУСЕСТРИ! ИМАМ УТИСАК ДА ЋЕ СЕ ТАМО ДЕСИТИ НЕШТО ВАЖНО...

ХМ, КАО ДА СМО У НЕКОМ КЛУБУ; СВАКО СВАКОГ ЗНА!

ТАЈ ЕНГЛЕСКИ АДВОКАТ СЕ ЗОВЕ МИЛНЕР!

ПОМИЊАО ГА ЈЕ ЈЕДАН БЕЛИ МЛАДИЋ КОЈИ ЈЕ ОТКРИО ИСТО ШТО И КОРТО, ПА ЈЕ ГИАТИО ГЛАВОМ...

НАДАМ СЕ ДА ЋУ ЈЕДНОМ СРЕСТИ ТОГ МИЛНЕРА...

ПРЕДУЗЕЋЕ ОН ВЕЋ НЕШТО, ЧИМ САЗНА ДА СУ МУ САУЧЕСНИЦИ НАДРЉАЛИ...

БИЋЕ И ДРУГИХ У БАИЈИ! КАД СТИЖЕМО ТАМО?

АКО ОВАКО НАСТАВИМО, ЗА ДЕСЕТАК ДАНА!

БАИЈА, НЕКОЛИКО ДАНА КАСНИЈЕ...

А НЕ, ДРАГА МОЈА! НЕ МОЖЕШ ТАКО РЕЂАТИ КАРТЕ! ДА БИ СЕ ТУМАЧИЛЕ, НИЈЕ ДОВОЉНА САМО ДОБРА ВОЉА!

ПРОВЕЛА САМ ПО НЕДЕЉУ ДАНА НА СВАКОЈ ТАЈНИ...

ПОСЛЕДЊЕ ТРИ НЕДЕЉЕ, У ИГРИ „ТРИ ЂАВОЛА"... СКОРПИОН СЕ ПОЈАВИО СЕДАМ ПУТА! ТО ЈЕ ВОДЕНИ ЗНАК! А ПРАТИЛИ СУ ГА РАК И БЛИЗАНЦИ... РЕЦИ МИ ШТА ТО ЗНАЧИ?

ТО СЕ ОДНОСИ НА ОНЕ КОЈЕ ЧЕКАМО! ЗНАК ТВОГ БРАТА ЈЕ ВОДОЛИЈА, ТВОЈ БЛИЗАНЦИ... АЛИ ТО НЕМА ВЕЗЕ С ТОБОМ...

ЗНАЧИ, С ТРИСТАНОМ ЈЕ НЕКИ ДРУГИ БЛИЗАНАЦ!

ХРАБРО, МОРГАНА! НЕ ЗНАЧИ ДА СУ СВИ БЛИЗАНЦИ НЕСПОСОБНИ ДА СЕ УСКЛАЂУЈУ... ЗНАШ ЛИ ДА ЈЕ НЕПРИЈАТЕЉ ТВОГ ОЦА ОНАЈ АДВОКАТ У БАИЈИ?

СИГУРНО ЈЕ ДОШАО ПО ПИСМА КОЈА СУ КОД ТЕБЕ И ПО КОЈИМА СИ ТИ ЈЕДИНИ НАСЛЕДНИК ФИНАНСИЈСКОГ ДРУШТВА АТЛАНТИК!

ИДЕМО К ЊЕМУ... СРЕДИМО ТУ СТВАР ОДМАХ!

ЕХ, МОРГАНА, МОЈЕ ЛЕКЦИЈЕ НИСУ НИМЕ-МУ ПОСЛУЖИЛЕ! СТВАРИ МОРАЈУ ИЋИ СВОЈИМ ПРИРОДНИМ ТОКОМ...

ШТА ЈОШ КАЖУ КАРТЕ?

ТВОЈ БРАТ САМО ШТО НИ-ЈЕ СТИГАО!

ЕВО КУЋЕ МОРГАНЕ БАНТАМ!

ВЕЋ СУ ТЕ ВИДЕЛИ!

ОХ! ЕВО ТРИСТАНА БАНТАМА!

ЛЕП МЛАДИЋ! ИСТА СЕСТРА!

ЗОВИТЕ МОРГАНУ!

ЈА... ОВАЈ... ТРАЖИМ...

...СВОЈУ СЕСТРУ... МОРГАНУ...

ГОСПОЂЕ, КОЛИКО ЛИЧЕ!

ДА, САМО ДА ДЕЧАК НИЈЕ ТАКО БЛЕД...

ШТА?! СЕСТРА МИ ЈЕ ЦРНА...

НЕ ПРИЧАЈ ГЛУПОСТИ, БАШ ЈЕ ЛЕПА...

АЛИ... ОТАЦ НИКАД НИЈЕ ПОМЕ-НУО...

ВЕРОВАТНО НИЈЕ ПРИДА-ВАО ЗНАЧАЈ ТИМ ГЛУ-ПОСТИ-МА!

ДОБРО ДОШАО КУЋИ, ТРИ-СТАНЕ!

МОРГА-НА!

ОПРОСТИ, АЛИ СВЕ МИ ЈЕ НЕОБИЧНО... ОТАЦ МИ НИЈЕ МНОГО ПРИЧАО О СВОЈОЈ БРАЗИЛСКОЈ ПОРОДИЦИ...

СВЕ ЈЕ У РЕДУ, ТРИСТАНЕ... ВАЖНО ЈЕ ДА СИ ОВДЕ! ОГУН ФЕРАЈ ЈЕ ОПЕТ С НАМА... НАШ ОТАЦ ПОНОВО ЖИВИ КРОЗ ТЕБЕ...

ОВО СУ ТВОЈИ ПРИЈАТЕЉИ, ТРИСТАНЕ?

ДА... ДА ТИ ПРЕДСТАВИМ КОРТА МАЛТЕЗЕА И ПРОФЕСОРА ШТАЈНЕРА...

ГОСПОЂИЦЕ МОРГАНА, ВИ СТЕ ОЧАРАВАЈУЋА ЗАГОНЕТКА... ПРИМИЛИ СМО ВАШЕ ТЕЛЕПАТСКЕ ПОРУКЕ!

ЗДР ЗА СВЕ ИМАТЕ НАУЧНО ОБЈАШЊЕЊЕ, ПРОФЕСОРЕ?

АЛИ ИМА СТВАРИ КОЈЕ СЕ НЕ МОГУ ОБЈАСНИТИ... ЛИМУНАДУ, ТРИСТАНЕ?

ДА, ХВАЛА!

МОРГАНА, САД ЋЕ СТИЋИ ОСОБА КОЈУ ОЧЕКУЈЕМО... А НАШИ ГОСТИ МОГЛИ БИ МАЛО ДА СЕ ОДМОРЕ ПРЕ НЕГО ШТО ПОЧНУ ДА ГОВОРЕ О СТВАРИМА ЗБОГ КОЈИХ СУ ДОШЛИ!

У ПРАВУ СИ, БАЈДАНИЊА! ЗАМАЛО ДА ЗАБОРАВИМ НА ТУ ПОСЕТУ... ЈА ЋУ ПОВЕСТИ БРАТА, А ТИ ОСТАЛЕ...

БИЋЕ ТИ ОВДЕ ДОБРО! МОЈА СОБА ЈЕ ДО ТВОЈЕ...

ВИДИМО СЕ КАСНИЈЕ, ТРИСТАНЕ!

СВЕ ЈЕ ОВО ЧУДНО... ПИТАМ СЕ ШТА БИ НА СВЕ РЕКЛИ МОЈИ ПРИЈАТЕЉИ У ЛОНДОНУ?

ОХ... КАКАВ ЈЕ САД ТО ЗЕЏЕР?

МА, ШТА СЕ ТО ДЕШАВА? САЊАМ ЛИ?

ГОСПОДЕ, ШТА ЈЕ С КУЋОМ?

ТРИСТАНЕ!

КО ЈЕ?

ЈА, ТВОЈА СЕНКА! ОВДЕ И СЕНКЕ МОГУ ДА ГОВОРЕ...

ГЛУПОСТИ!

НЕ БОЈ СЕ, ЈА САМ И СЕНКА ТВОГ ОЦА, А ТАКОЂЕ И ОГУЊА ФЕРАЈА... ДОЛАЗИМ СА ИЗГУБЉЕНОГ ОСТРВА МУ...

МОРГАНА! МОРГАНА! ГДЕ СИ?

СИГУРНО САЊАМ... МОРАМ ДА СЕ ПРОБУДИМ... КАКАВ ЈЕ САД ТО КАМЕНИ КРУГ?

УЛАЗ У СВЕТ МУ!

СМЕШНО, АЛИ ОСЕЋАМ ДА ТРЕБА ДА ПРОЂЕМ КРОЗ ОВО...

ХМ, ПРАЗНИНА...

ОХ!

ТРИСТАНЕ! ТРИСТАНЕ! ТРИСТАНЕ!

НЕКО ТЕ ЧЕКА, ТРИСТАНЕ!

УПОМОЋ! КОРТО МАЛТЕЗЕ! МОРГАНА!

ТРИСТАНЕ! ТРИСТАНЕ!

ТРИСТАНЕ! НАЗАД!

ЗАБОГА! ПА ТО САМ ЈА!

Е, НИСИ САМО ТО! ТИ СИ И СВИ ОНИ КОЈИ СУ ЖИВЕЛИ И КОЈИ ЋЕ ЖИВЕТИ...

А КО СИ ТИ?

КО САМ ЈА?! ЈА САМ ТИ, ТВОЈА ПРОЈЕКЦИЈА КОЈА СЕ МАТЕРИЈАЛИЗУЈЕ У ПРОШЛОСТИ ИЛИ БУДУЋНОСТИ! РАЗУМЕШ?

НЕ!

ТИ ТРАЖИШ ЈЕДАН ДАЛЕКИ СВЕТ, А НАЈБОЉИ НАЧИН ЗА ТО ЈЕ ДА ПРОЖИВИШ СВОЈЕ РАНИЈЕ ЖИВОТЕ... ОВО ЈЕ КРАЉЕВСТВО МУ...

ТУ ЈЕ ЖИВЕО НАРОД АТЛАНТИДЕ КОЈИ ЈЕ ДОШАО С ДРУГЕ ПЛАНЕТЕ КОЈУ СУ УНИШТИЛИ ЛЕТЕЋИ ЉУДИ... АКО ХОЋЕШ, МОЖЕШ ПОНЕТИ У СВОЈ СВЕТ ПОСМРТНУ МАСКУ БОГА ТЕСКА ТЛИПОКЕ!

ОД ЊЕ НЕ ПОСТОЈИ ДРАГОЦЕНИЈА СТВАР НА ЗЕМЉИ! КО ЈЕ ИМА, ТАЈ ЈЕ ГОСПОДАР СВОЈЕ СУДБИНЕ!

ГЛЕДАЈ, ТРИСТАНЕ! ЕВО КЕЦАЛКОАТЛА!

КОГА?!

СЛУШАЈ, ТРИСТАНЕ... УСКОРО ЋЕ ЗЕМЉА МУ НЕСТАТИ У МОРУ ВАТРЕ!

САД НИШТА НЕ РАЗУМЕМ!

И НЕ МОЖЕШ, ЈЕР СИ ВЕЗАН ЗА ЗЕМЉУ! ОВДЕ ЈЕ ЈЕДНА ДРУГА ДИМЕНЗИЈА... ТВОЈ ОТАЦ ЈЕ ИСТРАЖИВАО НАШ СВЕТ..

МОЈ ОТАЦ?!

ОН НАМ СЕ ПРИБЛИЖИО ПОМОЋУ МАГИЈЕ, АЛИ НИЈЕ СХВАТИО СВОЈ ЗАДАТАК... ТИ СИ ТУ ДА НАСТАВИШ ЊЕГОВ РАД! ОМОГУЋИЋЕМО ТИ ДА ОСТАНЕШ С НАМА У ВЕЗИ, ДА БИСМО ЖИВЕЛИ У ТЕБИ! ПОГЛЕДАЈ!

ТЕСКАТЛИПОКА! БРАТЕ НАШ, ОТПРАТИ ТРИСТАНА БАНТАМА НА ЊЕГОВ ПУТ...

ИЗАБРАН СИ КАО ВЕЗА ИЗМЕЂУ НАШЕ ДИМЕНЗИЈЕ И БУДУЋНОСТИ!

БРАТЕ ПЕРНАТА ЗМИЈО, ЗА ПОВРАТАК У СВОЈ СВЕТ, ТРИСТАН МОРА БИТИ ЖРТВОВАН!

У ПРАВУ СИ... И ДРЕВНА ПЕСМА ТО НАЛАЖЕ; У СЛАВУ ТЕСКАТЛИПОКЕ, ТРЕБА ЖРТВОВАТИ ЈЕДНОГ МЛАДИЋА! НЕКА НАСТУПЕ СВЕШТЕНИЦЕ!

НЕЋУ ДА УМРЕМ! НЕ-БУ... ГОСПОДЕ, ПА ТУ ЈЕ И АДВОКАТ МИЛ-НЕР!

ПРОБУДИ СЕ, ТРИСТА-НЕ... САЊАО СИ...

ПОСМАТРАО САМ ТЕ ДОК СИ СПАВАО... ИЗГЛЕДАО СИ УЗНЕМИРЕН... ДОШАО САМ ЗБОГ ТВОЈЕ ЧОКОЛАДНЕ СЕСТРЕ, А ГЛЕ, КОГА САМ НА-ШАО!

ЗАБРАЊУЈЕМ ВАМ ДА ТАКО ГОВОРИТЕ О МОЈОЈ СЕСТ-РИ! ВИ СТЕ ЈЕДАН БЕД-НИК! ПОКУШАЛИ СТЕ ДА МЕ УБИЈЕТЕ У ПАРДАМА-РИБУ, А ИМАМ РАЗЛОГА ДА ВЕРУЈЕМ ДА СТЕ УМЕШАНИ И У СМРТ МОГА ОЦА...

У ПРАВУ СИ, ТРИСТА-НЕ! КАД УКЛОНИМ САДАШЊА ДВА НАС-ЛЕДНИКА, МЕНИ ЋЕ СВЕ ПРИПАСТИ...

АЛИ ЗАШТО? БИЛИ СТЕ ПРИЈА-ТЕЉ МОГ ОЦА?

ПРИЈАТЕЉСТВО ТРАЈЕ ДОК СЕ НЕ ЗА-ВРШИ, А МЕНИ СТАЛ-НО ТРЕБА НОВАЦ!

ОВАЈ ШАМАР НИЈЕ ДО-ВОЉАН ДА ИЗРАЗИ СВ МОЈ ПРЕЗИР ПРЕМА ВА-МА... ВОЛЕО БИХ ДА ЈЕ КОРТО МАЛТЕЗЕ НА МОМ МЕСТУ!

ХМ... ТО ЈЕ ОНАЈ ТИП ШТО МИ ЈЕ ПОСЛАО У ЛОНДОН ЛУТКУ ПРОБО-ДЕНУ ИГЛАМА!

ЗНАШ, ТРИСТАНЕ, ОДМАХ ПОСЛЕ ТОГА МО-ЈА КУЋА И КАНЦЕЛАРИ-ЈА СУ ИЗГО-РЕЛИ! ВОЛЕО БИХ ДА СРЕТ-НЕМ ТВОГ ПРИЈАТЕ-ЉА!

ИСПУЊАВАМ ВАМ ЖЕЉУ, АДВОКАТЕ?

КАКО СТЕ УШЛИ?! ОСТАВИО САМ ЉУДЕ НА УЛАЗУ...

ЈЕДНОСТАВНО, ВЕЋ САМ БИО У КУЋИ!

КАКО?! ПРЕТРАЖИЛИ СМО ЦЕЛУ КУЋУ И СВЕ УЗЕЛИ ЗА ТАОЦЕ...

ВРЛО СТЕ ИНДИСКРЕТНИ!

ПОШТЕДИ МЕ СВОГ САРКАЗМА, ЈУНАЧИНО!

НЕ БИХ РЕКАО ДА САМ ЈУНАЧИНА: ДОСТА МИ ЈЕ... ИМАШ ЛИ ПАРА?

ММММ... ДА!

ОНДА ИХ БАЦИ СВОЈИМ ЉУДИМА КРОЗ ПРОЗОР И РЕЦИ ИМ ДА ТИ НОГАС НИСУ ВИШЕ ПОТРЕБНИ!

СВЕ ЈЕ У РЕДУ, ПЕДРИНО... ОСТАЈЕМ ОВДЕ! ПЛАТИ ЉУДИМА И ИДИ КУЋИ... ВИДИМО СЕ СУТРА!

ХВАЛА, ГАЗДА! ЛАКУ НОЋ!

ЛАКУ НОЋ!

У РЕДУ?

А САД ХАЈДЕМО ДО ДОМАЋИНА КУЋЕ...

ТРИСТАНЕ, ЈАВИ КАЈЕНУ ДА СМО С НАШИМ ПРИЈАТЕЉЕМ МИЛНЕРОМ!

ОДМАХ!

ВОЛИШ ЛИ ДА СЕ КАРТАШ, АДВОКАТЕ?

НАПРЕД, МРДНИ МАЛО...

ОХО, НИСТЕ БАШ ЉУБАЗНИ... НАС НИСТЕ ЗВАЛИ!

КОРТО МАЛТЕЗЕ, ПОКУШАО САМ ДА ЗАУСТАВИМ АДВОКАТА И ЊЕГОВЕ НИТКОВЕ, АЛИ СУ НАС СВЕ ЗАТВОРИЛИ!

НЕ СХВАТАМ САМО КАКО СУ ОВЕ ДВЕ ГАТАРЕ ДОЗВОЛИЛЕ ДА БУДУ ИЗНЕНАЂЕНЕ...

СХВАТИ КАКО ХОЋЕШ, МОРСКИ ВУЧИЦУ!

ЗЛАТОУСТА УСАМЉЕНИЦА КАЖЕ ДА СУДБИНУ НЕ ТРЕБА ФОРСИРАТИ ВЕЋ СВЕ ОСТАВИТИ ОНАКО КАКО ЈЕ! ПИКОВ ГУБ, У ЗНАКУ БЛИЗАНАЦА, УКЛОНИЋЕ КРАЉА КАРО!

О, АКО ТАКО КАЖЕ ЗЛАТОУСТА, ОНДА ЈЕ ТО ДРУГА СТВАР! ОДИГРАЈМО, У МЕЂУВРЕМЕНУ, ПАРТИЈУ КАРАТА!

НЕЋУ ДА ИГРАМ!

ИГРАЋЕШ ЈЕР ТИ ОД ТОГА ЗАВИСИ ЖИВОТ... АКО ДОБИЈЕШ, ПУСТИЋУ ТЕ АЛИ ТЕК КАД ПОТПИШЕШ ИСПОВЕСТ О СВОЈИМ НЕДЕЛИМА! АКО ИЗГУБИШ, СТАВИЋУ ТЕ У ГВОЗДЕНИ КОВЧЕГ С РУПОМ И БАЦИТИ У МОРЕ!

НЕ МОЖЕТЕ ТО УЧИНИТИ! НИЈЕ ЗАКОНИТО!

ШАЛИШ СЕ?! ПОСЛЕ СВЕГА ШТО СИ УРАДИО ТРИСТАНУ, МОЖЕМО ДА ТИ УРАДИМО БИЛО ШТА!

У РЕДУ! ИГРАЋЕТЕ АМЕРИЧКИ ПОЛУПОКЕР! ПРОМЕШАЋУ И ПОДЕЛИЋУ ВАМ...

ПОШТЕЊА РАДИ, УПОЗОРАВАМ ТЕ, АДВОКАТЕ - ЈА САМ ПУН ТРИКОВА! НЕМОЈ ДА КАСНИЈЕ БУДЕ НЕСПОРАЗУМА!

НЕ ВЕРУЈЕМ ДА ЋЕТЕ ДОБИТИ, ПОШТО ЈА ИМАМ КАРО КРАЉЕВА!

НЕ ВРЕДИ ТИ, ИМАМ ПЕТ КЕЧЕВА!

НЕМОГУЋЕ! ПА КАРТЕ ИМАЈУ САМО ЧЕТИРИ КЕЦА...

У СТВАРИ... НИКАД ЈОШ НИСАМ ВИДЕО ОВАКВУ ПАРТИЈУ КАРАТА!

ЗВАО СИ МЕ, КОРТО МАЛТЕЗЕ?

КАЈЕНЕ, ДОБИО САМ НА КАРТАМА ЖИВОТ АДВОКАТА МИЛНЕРА... ОДЈЕДНОМ САМ СЕ СЕТИО ДА ЈЕ КРИВ ЗА СМРТ ЈЕДНОГ ТВОГ ПРИЈАТЕЉА...

„ПА САМ РЕШИО ДА ТИ ГА ПОКЛОНИМ ЗА РОЂЕНДАН!

ПРЕДИВАН ПОКЛОН! ОТВОРИ-ЋУ" ГА НА РОЂЕНДАН, ОСМОГ ЈУНА...

ОСМИ ЈУН! ЗНАЧИ, ВИ СТЕ ТАЈ БЛИЗАНАЦ КОГА ЗЛАТОУСТА ПОМИЊЕ И КОЈИ ЋЕ УКЛОНИТИ КРАЉА КАРО!

НИШТА НЕ СХВАТАМ, АЛИ БИХ СЕ САД РАДО УДАЛИО С „ПОКЛОНОМ"!

У РЕДУ, КАЈЕНЕ! САМО, ЈЕСИ ЛИ СИГУРАН ДА МОЖЕШ САМ ДА ИЗАЂЕШ С ЊИМ НАКРАЈ?

НЕ ЗАСМЕЈАВАЈ МЕ! НЕЋЕШ О ЊЕМУ ВИШЕ ЧУТИ! БУДИ СИГУРАН! ЗБОГОМ, КОРТО! МИЛО МИ ЈЕ ШТО СМО СЕ СРЕЛИ!

НАДАМ СЕ ДА ЋЕМО СЕ ОПЕТ СРЕСТИ, КАЈЕНЕ!

ЕВО ДОКУМЕНАТА КОЈЕ ЈЕ ОТАЦ ОСТАВИО КАД ЈЕ ОТИШАО У ЛОНДОН... ОТКРИО ЈЕ РУШЕВИНЕ ДРЕВНЕ ЦИВИЛИЗАЦИЈЕ У ГОРЊЕМ ХИНГУ...

... И ДАЈЕ УПУТСТВА КАКО ДА СЕ ТАМО ОДЕ! ВЕРОВАТНО СУ ТЕ РУШЕВИНЕ У ВЕЗИ СА АТЛАНТИДОМ И КРАЉЕВСТВОМ МУ...

ПИШЕ КАКО ЈЕ НОЋИМА ОСЕЋАО ПРИСУСТВО ДРЕВНИХ КОСМИЧКИХ СИЛА И ДА МУ СЕ ЧИНИ ДА ЋЕ УСКОРО ОТКРИТИ ТАЈНУ МУА!

МОЖДА ЈЕ САЊАО ИСТИ САН КАО ЈА... БИО ЈЕ ТО КОШМАР... ЧАК САМ ДОБИО ЛОБАЊУ ТЕСКАТЛИПОКЕ... КАД САМ СЕ ПРОБУДИО, ПОРЕД МЕНЕ ЈЕ СЕДЕО АДВОКАТ МИНЕР...

КУЦ! КУЦ! КУЦ!

НЕМА НИКОГ!

САМО ОВА КОЖНА ВРЕЋИЦА!

СЛУШАЈ... ВЕТАР КАЖЕ ДА ЈЕ ЗА ТРИСТАНА"

ЗАБОГА! ТЕСКАТЛИПОКИНА ЛОБАЊА!

ДАЛИ, ШТА ЈЕ ТО?! ЈОШ УВЕК САЊАМ?!

МОЖДА НИСИ САЊАО... ОВО ЈЕ РЕЛИКВИЈА ИЗ ДРУГОГ СВЕТА!

БАШ НЕВЕРОВАТНА ПРИЧА!

ТРИСТАНЕ, СВЕТ У КОМЕ ЖИВИМО СРЕЋОМ ЈЕ ОГРАНИЧЕН! ДВА-ТРИ КОРАКА ДА СЕ ИЗАЂЕ ИЗ СОБЕ, ДВЕ-ТРИ ГОДИНЕ ДА СЕ ИЗАЂЕ ИЗ ЖИВОТА! АЛИ, АКО СЕ ТАЈ НАШ СВЕТ ИЗНЕНАДА ПОМРАЧИ, МИ СЕ...

„...У ЊЕМУ ГУБИМО И СОБА ЈЕ ОНДА НЕВЕРОВАТНО ВЕЛИКА И СВЕ ЈЕ МОГУЋЕ...

ОВАЈ ДОГАЂАЈ ЈЕ ВАН МОЈЕ ДИМЕНЗИЈЕ... ПРЕДЛАЖЕМ ШЕТЊУ БРОДОМ!

ИДИ ПРЕМА ИТАПОИ! ТАМО ЋЕМО НАЋИ ЗЛАТОУСТУ, ГОСПОДАРИЦУ МОРТДАНИНЕ МАГИЈЕ!

ЖЕЛЕО САМ СЕ ПРИЈАТЕЉА И АРЕХА БЛАНКИ...

ДАНАС ЈЕ ЛЕП ДАН И ТО МИ ГОДИ!

ДРАГИ ШТАЈНЕРЕ, НИСАМ ТИ НИКАД ПРИЧАО О ШПАНСКОМ ГАЛИОНУ С ТОВАРОМ ЗЛАТА КОЈИ ЈЕ ПОТОНУО КОД БЕЛЕМА...

ГАЛИОН С ТОВАРОМ ЗЛАТА! ПОТОНУО!

ДА, МЕЂУ СТЕНАМА ОСТРВА МАРАКЕ, У БРАЗИЛСКОЈ ГВАЈАНИ!

ОТКУД ЗНАШ, КОРТО?

О, ПРЕКЈУЧЕ САМ СРЕО КЛЕОПАТРИНУ МУМИЈУ ПА СМО МАЛО ПРОБАСКАЛИ... ОНА МИ ЈЕ РЕКЛА ЗА ГАЛИОН...

ИСМЕЈАВА НАС!

НИКАКО! ВИ СТЕ ПРВИ ПОЧЕЛИ С УТВАРАМА! ИМАМ И ЈА ПРАВО НА СВОЈЕ ПРИЧЕ, ЗАР НЕ?

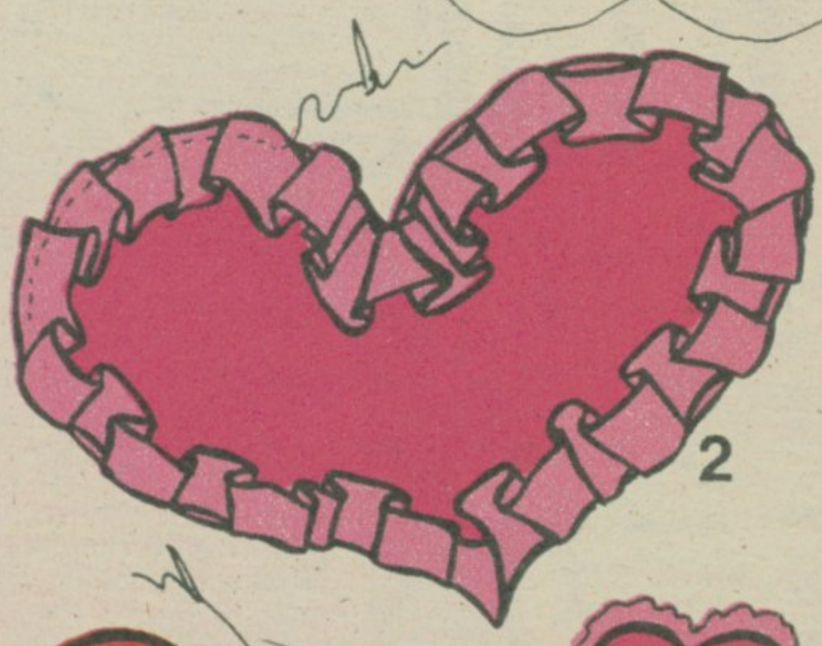
16

Цицин кућак

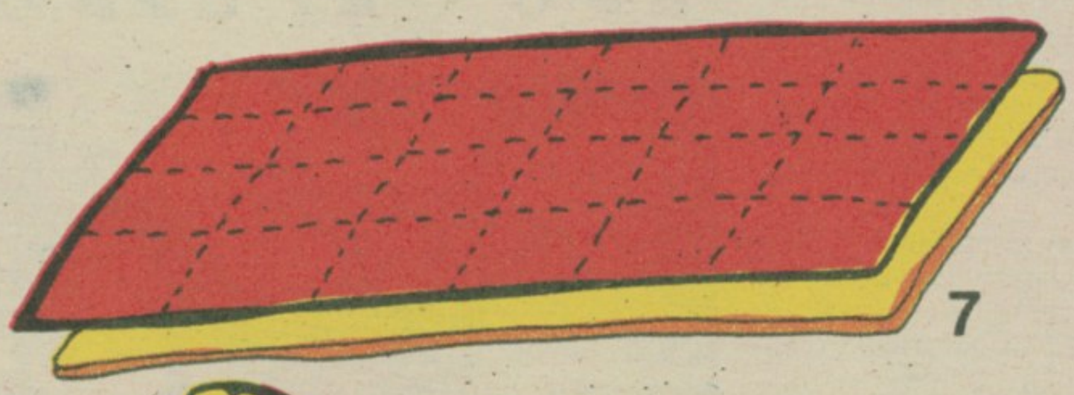
ЈАСТУЧИЋИ И ПОКРИВАЧ

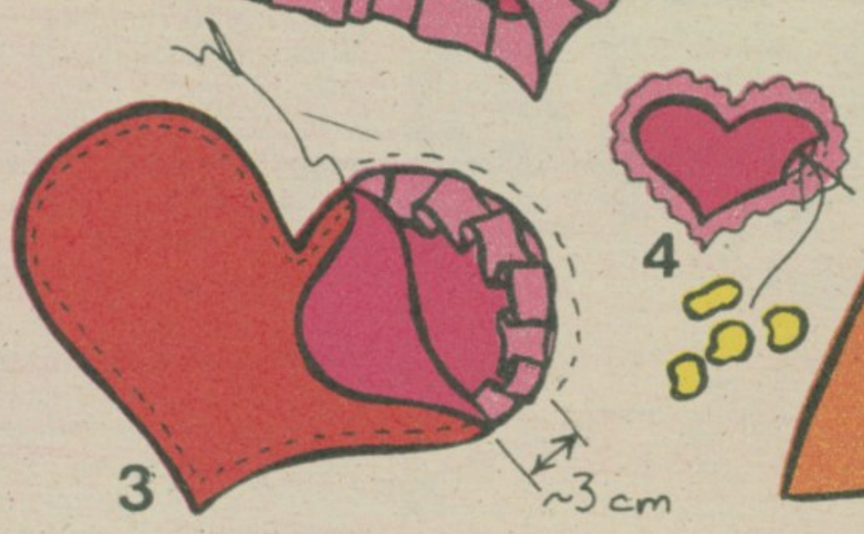
10

2

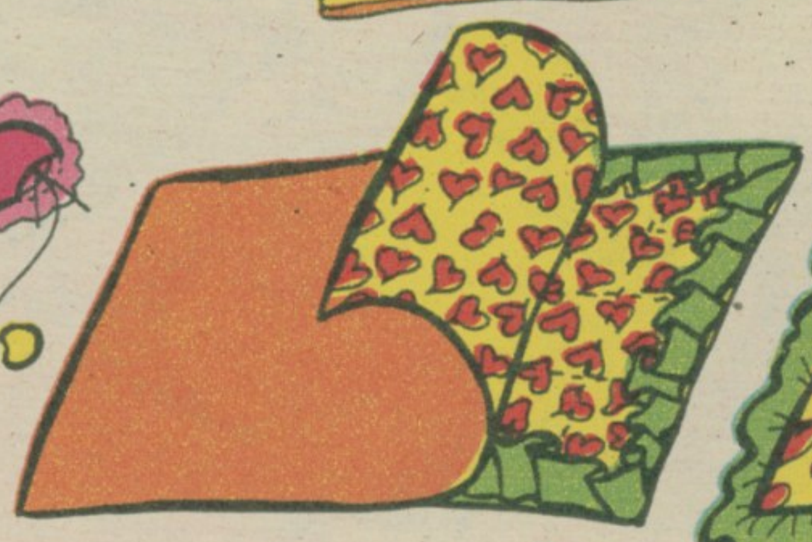
7

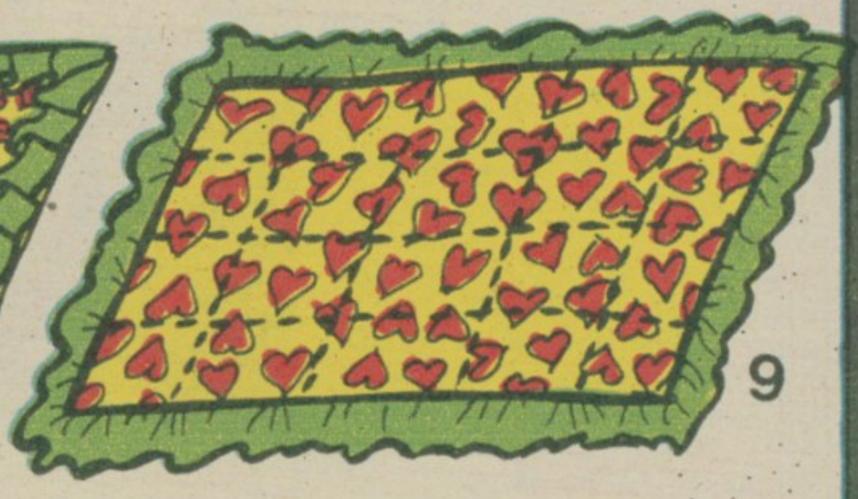
3

4

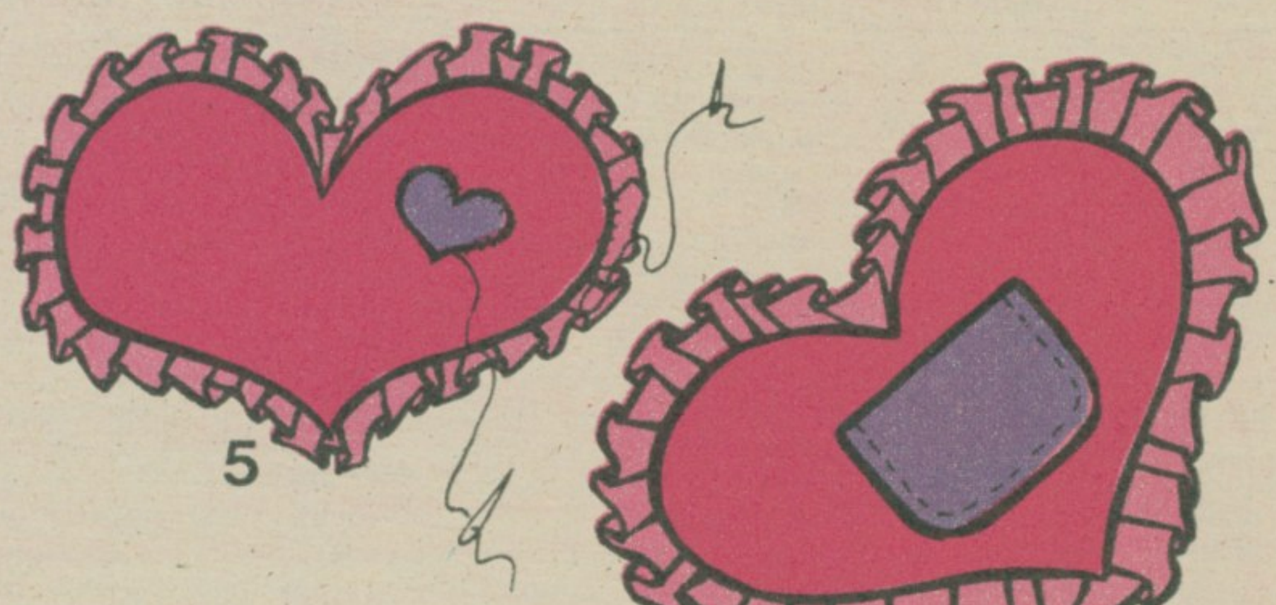
~3 cm

8

9

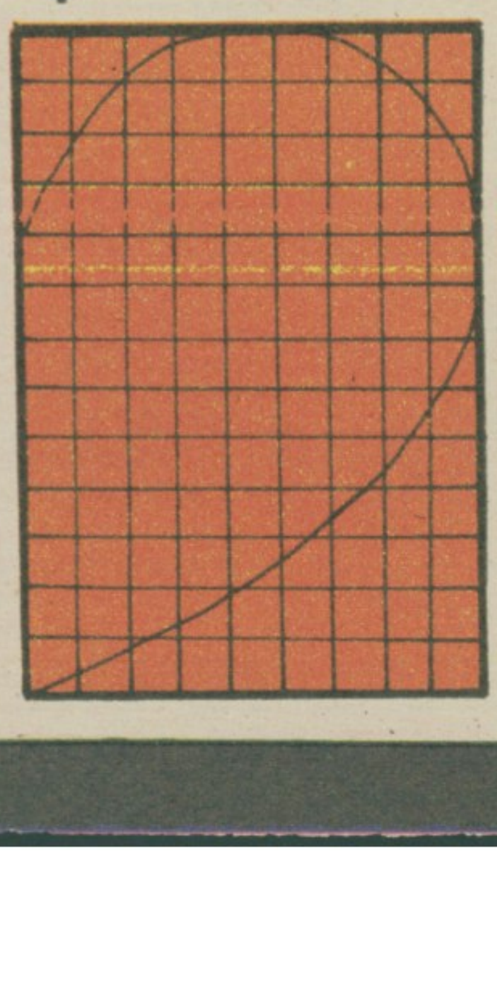
5

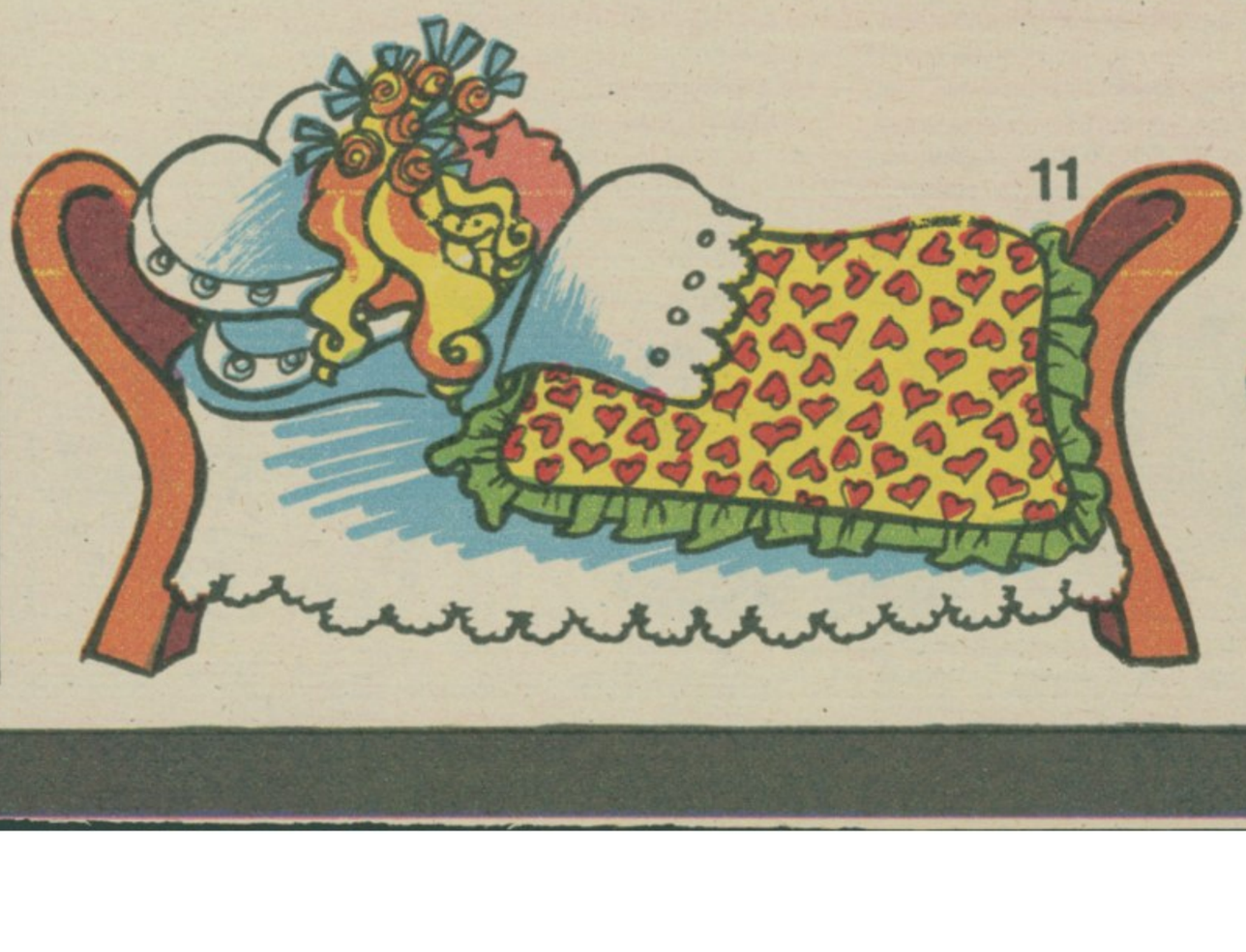
6

Ово су покривч и јастучићи у облику срца и за ваш и за лутkин кревет. Шема јастука дата је на **црт. 1.** Колика ће коцкица бити зависи од тога колико јастуче желите (израчунајте дужину јастучета, па га поделите са бројем коцкица, тако ћете добити колико је свака коцкица велика). После тога скројите срце према шеми на **црт. 1.** где је дата половина јастучета. На лице једне стране јастучета нашијте набрану траку као на **црт. 2,** затим прислоните траку на лице друге стране, прошијте као на **црт. 3,** остављајући мали отвор кроз који ћете превртнути јастуче на лице и кроз њега убацити исецкан сунђер или старе најлон чарапе **(црт. 4),** па јастуче на том месту зашити **(црт. 5).** На лице јастучета можете зашити нешто као апликацију **(црт. 5),** или скривени џеп с наличја **(црт. 6)** у коме ћете држати „важне" ствари.

За покривач су вам потребна два парчета цица одговарајућих димензија (могу бити и различити) и исто толико парче вателина. Најпре се вателин и једно парче цица проштепају као јорган и то тако да се види лице, па се с лица нашије набрана трака и на све то наслони лице друге стране **(црт. 7 и 8).** Остави се мали отвор као код јастучета кроз који се преврне покривач па се отвор зашије **(црт. 9).** На **црт. 10 и 11.** видите готове покриваче и јастучиће.

1

11

ЗНАЊЕ ЈЕ БРЖЕ ОД СВАКОГ КЕНГУРА

ШКОЛА КОЈА ПОСЕЋУЈЕ ЂАКЕ

У УДАЉЕНИМ И УСАМЉЕНИМ КРАЈЕВИМА АУСТРАЛИЈЕ, У ЊЕНОМ ДИВЉЕМ ДЕЛУ ЗВАНОМ БУШ, ДЕЦА СЕ ОБРАЗУЈУ ПОМОЋУ РАДИЈА И САТЕЛИТА

• • •

Бринава. За ретке Аустралијанце који су чули за ово место, оно и хиљаде њему сличних су појам дивљине и усамљености.

Бринава, једна једина једноставна кућа од цигле. Телефона нема. Поштар долази једном недељно. Најближи суседи су удаљени око 12 километара, а прва велика у шали казана метропола – Берктаун има такође једну крчму, две продавнице а до механичарске радње треба возити читав сат.

У већу куповину се иде, боље рећи вози, осам сати ако хоћете рецимо до Клонтерија (3.100 становника). Бризбејн, главни град аустралијске државе Квинсленд, удаљен је 1.318 km (отприлике толико је Београд удаљен од Франкфурта). Високо горе изнад Бринаве оглашују се орлови, вребајући жртве. Поред те једине куће протрче боље рећи прескачу, кенгури, не обазирући се на присутне.

Бринава је и сточна фарма дубоко затурена у великом аустралијском заливу. Обухвата око 300 квадратних миља на којима под врелим сунцем тражи себи пашу 5.000 говеда.

Бринава је уједно и дом породице Кларк. Ту станују отац Лес и мајка Ени, обоје имају по тридесетак година, са њима су 11-годишња Џули и од ње млађа браћа Гордон, Данијел и Сем, који имају десет, осам и пет година.

Њихов живот у „бушу" (тако Аустралијанци зову дивља пространства у унутрашњости своје земље) није нимало лак: напоран посао, дуго време и усамљеност. Кларкови су једном речју упућени на Бринаву.

Ипак, пронађен је начин да се ублаже последице усамљености породице Кларк и њима сличних породица. Радио-везе су омогућиле редовне контакте. Авиони су скратили удаљеност; замрзивачи обезбедили да намирнице дуже трају, а што се школе тиче ту функционише радио-школа. Тако је Кларковој деци, као и хиљадама њима сличне, раштркане по пустој унутрашњости, или ретко насељеним подручјима дуж обале, омогућено да прате наставу у школи без учитеља, односно с учитељем који је удаљен хиљадама миља.

Радио-школа пружа стручна објашњења и лични надзор над учеником преко радија. За децу у нормалној средини то подразумева свакодневни

Џули Кларк у својој учионици

контакт с учитељем и школским друговима. Кларковима све то надокнађује радио. „Он им пружа друштвени контакт, што је веома важно. Деци тешко пада одвојеност од вршњака. За њих је утеха и олакшање да знају да нису сами, да постоје и друга деца као што су они, и у сличној ситуацији", каже мајка, Ени Кларк.

Ђаци које нико не буди

Родитељи зато ниједног јутра не морају да подсећају своју децу да је време за школу. Она заузимају места у било којој соби која има прикључке HF пријемник/одашиљач. На уши стављају слушалице из којих им, уз шушкање из етра допире глас учитеља који може да буде удаљен и до 480 километара. Деца могу да слушају и како у настави учествују и њихови остали „школски другови", такође на ко зна којој удаљености. Што је најважније, они учествују у дискусијама свога разреда. Најпростије речено, то је једна радио-емисија у којој се сви истовремено чују и учествују као да се налазе на истом месту. „То омогућава такмичарски дух који је за децу неопходан да би усавршавали своја знања и имали мотивацију за већим успехом, што иначе не би било могућно", каже Ени Кларк.

У Аустралији постоји дванаест радио-школа. Свака опслужује огромна подручја, величине целе Југославије. На тај начин школа допире до деце на сточним фармама, у близини рудника, до оних који живе на светионицима, железничким постајама и у породицама усамљених копача опала, полудрагог камена.

Кларкова деца припадају школи из Маунт Изе, рударског центра који је од Бринаве удаљен 220 миља ка југу. Шест учитеља ради са 198 ђака. „Покушавамо да створимо атмосферу учионице, објашњава Карен Редмен, управница школе". Часови су најузбудљивији део активности све наше деце. Многима, поготово ако немају браће или сестара, то је једини начин да чују и разговарају с другом децом. То је једина школа у којој нема проблема с дисциплином и изостајањем".

У Квинсленду је недавно отпочет нови експеримент у раду с децом. У жељи да се школовању преко радија и поште дâ нова димензија, уведен је сателитски пренос слике. Као резултат, у дворишту у Бринави, усред типично пољопривредног амбијента, пилића, грабуља и кучића чучи бела тањираста антена. Она прима сателитске сигнале који доносе предавање учитеља. Антена такође прима и ТВ програме које шаље образовна централа у Бризбејну.

Међу црним прасићима бела тањираста антена

Џули Кларк је једно од осморо деце која су међу ученицима школе из Маунт Изе изабрана да учествују у експерименталној сателитској школи. Она и даље има радио-слушалице и микрофон, али такође има и екран на коме прати наставу и на коме може да ради с електронском оловком. „То је први пут да ова деца добију таблу, електронску таблу која им омогућава да визуелно прате наставу. То подстиче много веће учешће наших ђака у току часа", истиче учитељ Питер Скипингтон. „Лепо је кад могу да видим оно о чему говори учитељ", додаје Џули.

Сателитска настава омогућава и квалитетнију чујност, без оног шушкања које често прати радио. Такође, домаћи задаци, који су раније данима путовали поштом до учитеља, а затим назад, сада могу да се пошаљу тамо и назад у тренутку.

Бризбејн је и даље 1318 километара удаљен, а о другим градовима и да не говоримо. Ипак, док двориштем Бринаве промичу кенгури, четворо Кларкове деце се све мање осећају одвојени од света. Аустралијски „буш" је и даље неизмерно велик и пуст, али деци из Бринаве и других усамљених насеобина, свет је од сада ближи него икад.

Свет им је дошао у двориште.

С. В.

Илустровао Зоран Петканић Петко

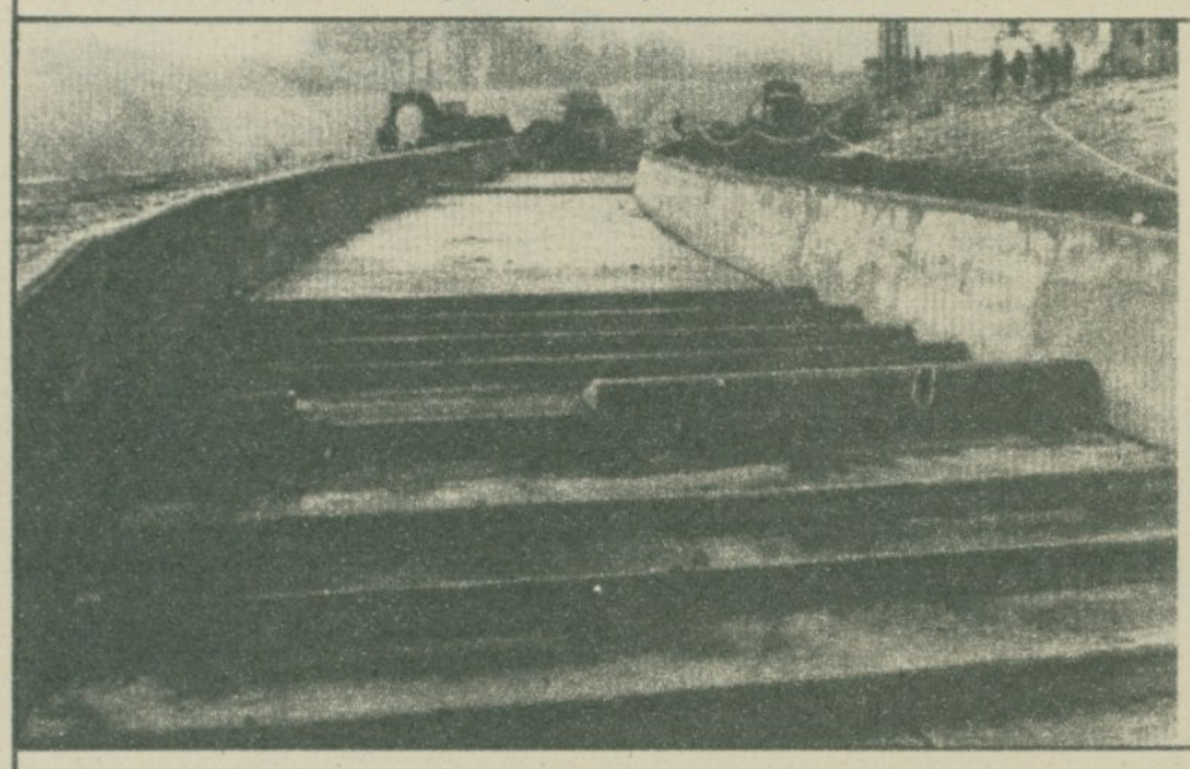
СТИХИЈА У КОРИТУ

Када такмичари неке земље с богомданим условима за бављење појединим спортом не силазе с шампионских постоља, каже се: лако је њима – чим су проходали, стали су на скије или научили да пливају. Није зато случајно што су Нордијци увек међу најбољима у леденим спортовима, приморски народи међу једриличарима, а Американци, с изузетно раширеном мрежом јавних и приватних базена, у пливању. Међутим, и спортисти земаља у којима нема природних услова за бављење нескупе тренинге у иностранству, могу да постигну изузетне резултате. Како?

Последњих година, чехословачки такмичари у слалому и спусту на брзацима нису успевали да одушеве своје навијаче и вину се у светски врх. Ипак, од првенства света 1983. у Мерану до данас Чехословаци су се поново домогли медаља. Како им је то пошло за руком? Шта је допринело том преокрету?

Ако мало боље размислимо, одговор није далеко. Чехословаци, наиме, за разлику од наших момака, немају баш где да тренирају. Водени токови у њиховим земљама погодни су за вежбање само у рано пролеће, када реке набујају од отопљеног снега с планина. Али, када се већ природа није за то довољно постарала, учинили су то сами љубитељи овог спорта. Дошли су на идеју да сами праве бујице по којима ће вежбати.

Вештачким воденим каналом за спуст и слалом на брзацима Трнавке протицаће 20 м³ воде у секунди.

Прво су направили вештачки канал у Брандису на Лаби, а затим тешку стазу за слалом на Влтави у прашкој четврти Троја. Али ни то није било довољно чехословачким заљубљеницима у захукталу воду. Наумили су да изграде један од најтежих и најсавременијих у свету канала за овај спорт. Може се замислити каква ће стихија тутњати у бетонском кориту које се прави на реци Трнавки код места Желива када ту буде протицало 20 кубних метара воде у секунди!

Вештачка река биће дуга 570 метара, а имаће пад воде од 11 метара. На највише нагнутом месту, где се стаза просто „ломи", нагиб је чак 5,2 одсто. Висина воде је најмање 1 метар, како би такмичари могли извести тзв. „ескимски обртај", а највећа брзина протицања биће 5 метара у секунди.

Ипак, сам нагиб није довољан да би се симулирала бура у кориту. Воду узбуркавају чврсте препреке које се уграђују на дну канала. То су најчешће неке врсте прагова, сваки различитих димензија. Ипак, да стаза не би била монотона, то јест да би такмичари могли да увежбавају спуштање по непознатим рекама, досетили су се да у дно уграђују и преносиве препреке, углавном старе аутомобилске гуме и велике торбе. Тако Чехословаци праве своју малу Дрину, Тару, Сочу и Морачу, у очекивању да ће овај спорт бити уврштен међу олимпијске спортове на Играма 1992.

С. В.

(По чехословачком информативном билтену)

RUŠIDO

Кодекс самураја

ПУТ РАТНИКА-КЊИГА ЗАКОНА КОЈИ СУ СЕДАМ ВЕКОВА УПРАВЉАЛИ ЖИВОТИМА САМУРАЈА

2 ИЗДАЊЕ

Шта је покретало самураје на надљудске подвиге? Зашто је за ратника постојала само једна казна-харакири? Шта је навело камиказе пилоте да добровољно одлете у смрт? Који су то принципи због којих се самурај никад не предаје? Зашто и како су баш у Јапану настале најсавршеније борилачке вештине? Који узрок лежи у основи мућевитог јапанског успона после II светског рата?

Одговор вам даје **БУШИДО** – књига која открива свет самураја и осветљава извор јапанске традиције.

Поглавља: Храброст. Част. Лојалност. Самоконтрола. Васпитање и обучавање самураја. Харакири и освета. Мач-душа самураја.

потврдиће вам да је БУШИДО најстрожи кодекс животних принципа који је икад састављен!

Цена књиге 3.200 **дин. Попуните наруџбеницу и још данас је пошаљите на адресу:**

ИНТЕРМЕДИА, пошт. фах 20-104, 11030 Београд 8.

Шаљемо одмах – платићете поштару кад вам књига стигне.

НАРУЏБЕНИЦА

ком. књиге ЕГИПАТСКА РЕЛИГИЈА по цени од 3.300 дин.

ком. књиге БУШИДО по цени од 3.200– поузећем.

Поручујем поузећем.

Поручујем

Име и презиме

Улица и број

Поштански број и место

Наруџбенице шаљите на адресу:
ИНТЕРМЕДИА, пошт. фах 20-104,
11030 БЕОГРАД 8.

НОВО!

ПРВИ ПУТ У ЈУГОСЛАВИЈИ

Е. А. Волис Бац

ЕГИПАТСКА РЕЛИГИЈА

Египатске идеје о загробном животу

Књига једног од најчувенијих светских оријенталиста и археолога, директора одељења египатских и асирских старина Британског музеја. Руководио је ископавањима у Асуану, Гебел Баркалу, Нињиви и Деру. Прикупио и превео велики број таблица писаних клинастим писмом, египатских папируса и грчких коптских, сиријских и етиопских рукописа.

ЕГИПАТСКА РЕЛИГИЈА је један од најзначајнијих његових радова и незаобилазно дело за разумевање идеја и веровања која су више од 5000 година одлучујуће утицала на верски и друштвени живот Египћана.

Мит о стварању света. Египатски богови: Ра, Изида, Маат, Шу, Анубис, Тот, Амен, Хатор, Нефтида, Птах, Хапи... Озирис-бог ускрснућа, Химне Рау и Озирису. Обичаји балсамовања и сахрањивања умрлог. Подземни свет и паклене муке најцрње таме. Последњи суд. Мерење покојниковог срца на Теразијама правде. Однос тела, душе, духа, срца и сенке. Путовање душе у загробни свет. Бесмртност и живот на Пољанама Вечности.

Илустровано бројним цртежима са папируса.

Цена књиге **3.300** дин.

Шаљемо одмах – плаћа се поштару приликом пријема књиге.

МАЛЕРИ СУ СВИ ЈЕДНАКИ

Неки ауто-стопери су опасни, неки су само лопуже. Ови последњи знају да буду и несхватљиво ограничени. Један ауто-стопер из Брукфилда у Конектикату прво је нокаутирао добродушног возача који га је примио у кола, онда му отео новчаник и пошто се обрео код куће установио две ствари. Да је новчаник који је украо празан, али да је зато у блиц-рвању изгубио сопствени у коме се налазило 70 долара.

Лопов је телефонирао жртви и предложио размену: новчаник са 70 долара у замену за празан с документима. Жртва је пристала, састанак је уговорен, до њега је на договореном месту и у договорено време и дошло, само што се возач појавио у пратњи полиције. Лопови какав је овај крње углед професије.

(Објављено у америчком „Светском алманаху изборнику података, издање за 1986. годину) ■

МАЛО БЕНЗИНА ИЗ МНОГО МАНДАРИНА

После две године рада група јапанских научника са универзитета у граду Миеу коначно је постигла да један аутомобил и два мотоцикла проради на уље добијено из коре мандарина. Зачкољица: за литар воћног бензина потребно је 11 хиљада мандарина. ■

ТА ПРОСТА РЕЧЕНИЦА ЈЕ, НАЈЗАД, УЂУТКАНА!

Бечлије су толико осетљиве на музику и све што је уз њу везано, да су чак и шине подземне железнице на месту где она пролази испод Државне опере обложене гумом како се ни најмањи звук буке из подземља случајно не би провукао у храм музике. ■

НАЈУЗБУДЉИВИЈИ ТРЕНУТАК ЊЕНОГ И ЊЕГОВОГ ЖИВОТА

У филијалу „Банке Мемфиса" у Мемфису недавно је ушао човек и службеници за шалтером пружио хартијицу с поруком: „Ово је вероватно најузбудљивији тренутак вашег живота. Предајте ми сав новац који имате".

Можда би се све друкчије завршило да порука није била написана на формулару за подизање новца. Овако је службеница, не трепнувши, крену-

ла да пљачкашу објашњава како је погрешно испунио формулар.

На крају га је још љубазније замолила да пређе за суседни, празан шалтер и испише свој захтев онако како се то ради.

На то се несуђени пљачкаш окренуо и побегао. ■

НИКО МЕ НЕЋЕ РАЗДВОЈИТИ ОД КЛАВИРА!

Развод је увек мучна ствар, поготову када су уплетена деца, а понекад су некима за то сасвим довољни и клавири. Др Њутон Фридман и његова жена Керол нису имали деце, али су зато имали два концертна клави-

ра. Фридманови су растурили брачну заједницу, доктор се преселио у хотелску собу, госпођа остала код куће. Код куће су и клавири. Сада доктор води бракоразводну парницу у којој за себе тражи право посете заједничким клавирима, једном „стејнвеју" и једном „бозендорферу": два пута недељно по четири сата. Жена, за сада, одбија да му га да.

(„Лондон телеграф") ■

АВАЈ, И ОН ЈЕ ГЛУМАЦ

Један не баш много познати глумац коме је припала нека мања улога у комаду шкотског драмског писца Џемса Метјуа Берија (1860–1937) побунио се усред генералне пробе не против улоге, него против места и простора које је на рекламном паноу додељено његовом имену.

– Како би било – предложио је Берију – када би испод имена главних глумаца одштампали једно „и" и додали моје име?

– У потпуности се слажем, под условом да поред „и" одштампамо авај и ваше име. ■

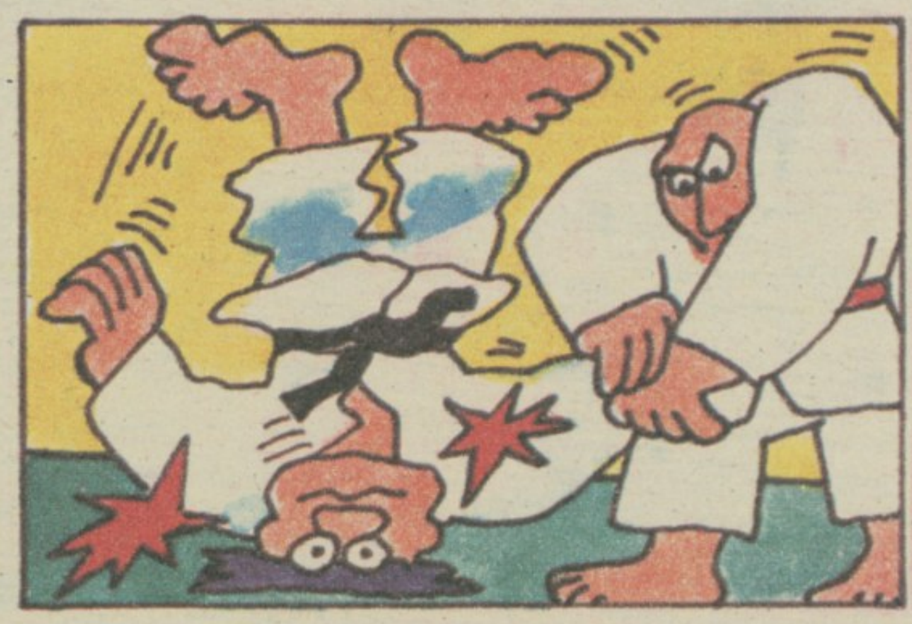

ЧИСТА МАТЕМАТИКА

Учитељ: „На столу се налазе две муве. Када једну убијеш, колико ће мува остати?"

Ученик: „Једна, она мртва". ■

КО ОШТЕТИ, ВРАТИЋЕ МУ СЕ

Напис на улазу у џудо клуб у енглеском граду Вустеру:

„СВАКО ЗА КОГА СЕ УСТАНОВИ ДА ЈЕ НА БИЛО КОЈИ НАЧИН ОШТЕТИО ПРОСТОРИЈЕ КЛУБА БИЋЕ УПОТРЕБЉЕН КАО СПАРИНГ ПАРТНЕР." ■

Илустровао Зоран Јовановић

У РЕДОВЕ FBI УШАО ЈЕ ЈЕДАН ПОЛИЦАЈАЦ КОМПЈУТЕР

ЕЛЕКТРОНСКИ 007

МАФИЈА И ОРГАНИЗОВАНИ КРИМИНАЛ ТОЛИКО СУ УЗЕЛИ МАХА ДА НИ НАЈБОЉИ АМЕРИЧКИ ДЕТЕКТИВИ ВИШЕ НЕ МОГУ БЕЗ ДРАГОЦЕНИХ САВЕТА БИГ ФЛОЈДА, АГЕНТА ВЕШТАЧКЕ ИНТЕЛИГЕНЦИЈЕ, ГЕНИЈА ЗА ВОЂЕЊЕ ИСТРАГА

Биг Флојд је новајлија на послу а већ се показао као незаменљив. Иако за Федерални истражни биро (FBI) ради тек око три месеца, успео је да пружи драгоцене податке и одлучујућа упутства о деликатној истрази о увлачењу чланова мафије у синдикат ауто-превозника.

Али, Биг Флојд није обичан тајни агент. Он је први програм вештачке интелигенције направљен за Федерални истражни биро да његовим детективима помаже у истрагама. Информације извлачи из милиона података убачених у његов „мозак", а савете и сугестије доноси обрађивањем тих силних информација.

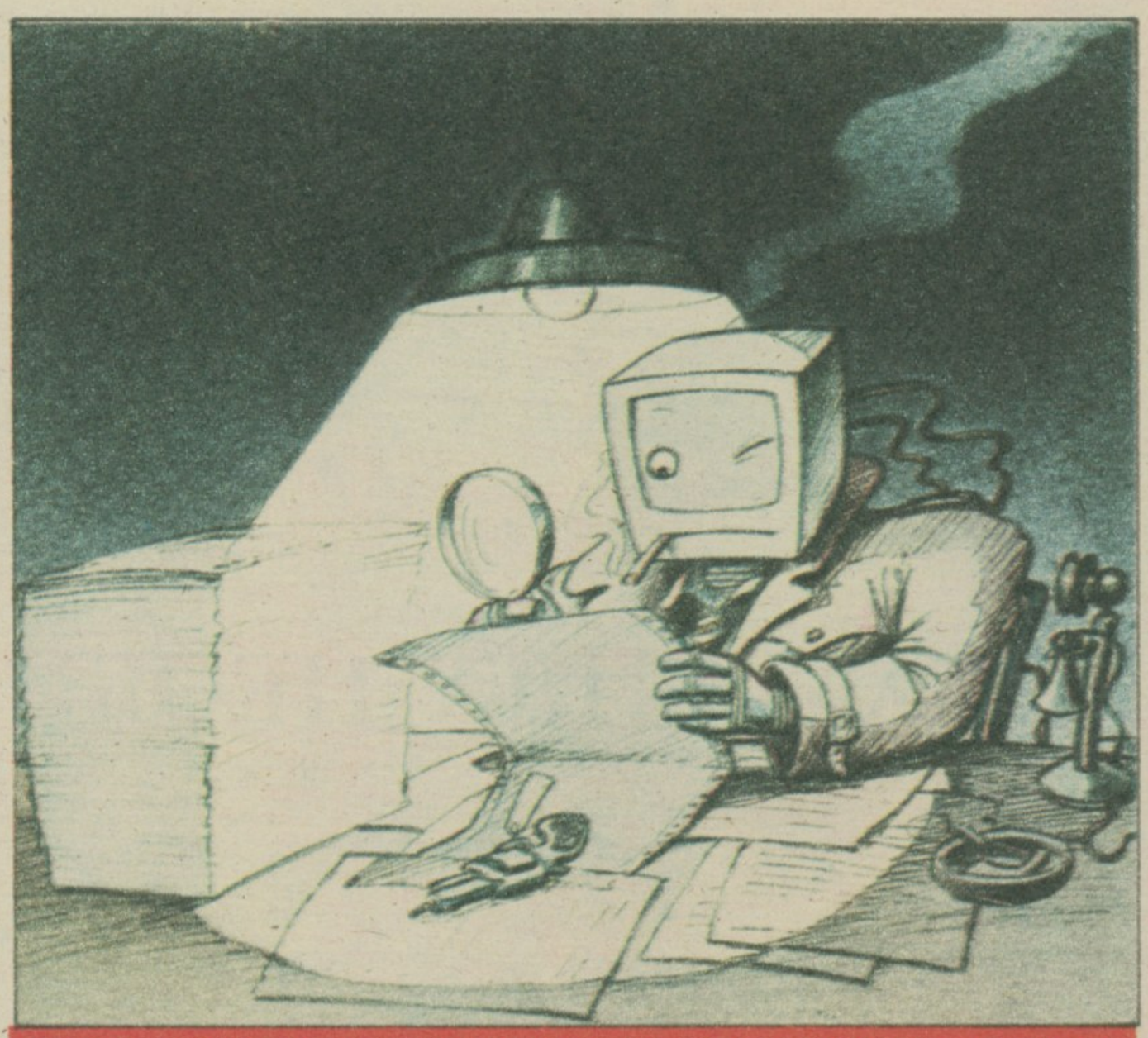
„Употреба компјутеризованих програма била је досад ограничена на сакупљање и пописивање података, бројки и имена", каже Виљем Бејз, заменик директора техничких услуга Федералног истражног бироа. „Биг Флојд је, међутим, програм друге генерације: он се служи подацима да би доносио закључке и стратешке савете у истрази."

Прва генерација програма стара је шест година када је Федерални истражни биро увео Ocis (Organized crime information system), у ствари, систем банке података која је прикупљала све податке у вези с организованим криминалом.

Захваљујући овој пребогатој банци података могуће је, на пример, сазнати у којој банци држи новац шеф мафије, које компаније или чланови синдиката имају везе с разним америчким мафијашким породицама, добити текстове хиљада и хиљада часова разговора вођених телефоном које FBI држи под присмотром...

Временом се ова збирка података, којом су се служили готово искључиво агенти за проваљивање мафије, толико обогатила да је имала детаљне податке у вези с три милиона случајева што је, свакако, било превише. Добити жељене информације из оволиког обиља материјала постало је веома компликовано.

„Сваки пут кад неки од агената покуша да консултује Ocis, запљусну га информације које најчешће нема времена да анализира", каже Бејз. „Због тога се јавила потреба за програмом који ће учинити корак напред и, уместо да исповрти гомилу података, изврши анализе и процене".

Програм вештачке интелигенције има два екрана и штампач и за разговор с њим није потребан техничар или компјутерски стручњак

Биг Флојд, којим се агенти могу служити без помоћи техничког особља и компјутерских стручњака, плод је хиљада идеја и сугестија насталих у року од годину и по дана током стотина разговора с најбољим мафиолозима Федералног истражног бироа и Министарства правосуђа. Направио га је тим стручњака из Пентагона.

С њим се лако разговара

Биг Флојд даје тон разговору када неко жели да се с њим посаветује. За време те конверзације он не прима само податке свог саговорника већ и његове сумње и идеје. Затим, након брзог електронског мозгања, нуди низ разних могућности са свим мерама и акцијама које треба предузети.

Биг Флојд општи с људима помоћу два екрана и штампача. На првом екрану појављују се подаци и упутства у писаном облику, а на другом су графичке представе и дијаграми који показују везе између различитих активности, варијације на банковним рачунима или суме новца пребачене преко финансијских канала.

Ово је доста једноставно и чак и мање искусни агенти сналазе се као најбољи стручњаци.

„Биг Флојд нас је ослободио огромне гомиле послова око анализирања података и тако нам омогућио да знатно брже окончамо истрагу", објашњава Виљем Бејз.

Федерални истражни биро толико је задовољан својим електронским агентом да жели да запосли још двојицу. Директор FBI Виљем Вебстер тражио је од Конгреса дванаест милиона долара за стварање два нова програма вештачке интелигенције: један за проучавање и праћење дроге, други за борбу против тероризма.

Унапред познати атентатори

Али, FBI није једини интересент. Могућност употребе програма вештачке интелигенције за откривање и борбу против криминала занима готово све.

Тако је, на пример, Управа америчких царина недавно увела систем „Аксепт" који анализира све товаре робе пристигле у Сједињене Америчке Државе и открива оне назване „под високим ризиком". Свакога дана, на сваком аеродрому и луци, „Аксепт" контролише све важне производе и сигнализира оне за које сматра да су највероватнији преносиоци шверцоване робе или дроге. На тај начин се царински инспектори, који имју времена да прегледају само два процента приспеле робе усредсређују једино на товаре „високог ризика".

Програми вештачке интелигенције занимљиви су и због уштеда. „Смањен буџет довео је до смањене контроле", каже Ричард Мејз из Агенције за заштиту човекове средине. Због тога нам се исплати да се ослонимо на електронски систем који нам омогућује да откријемо потенцијалне прекршитеље закона и концентришемо се на њих".

Исто се тако порезници усредсређују на највероватније утајиваче пореза, а тајна служба, чији је задатак да чува и штити председника Сједињених Америчких Држава, управо разрађује програм највероватнијих атентатора.

А, ако избаци погрешно име?

Али, како само FBI има банку података типа Ocis, многи се питају какви ће се критеријуми усвојити да би се одредиле карактеристике могућег убице.

„Ако пореска банка података буде погрешно програмирана, па грешком означи моје име међу највероватнијим утајивачима пореза, једини ризик који ми прети је да ме позову порески инспектори да бих им доказао колико зарађујем", подсећа Роберт Фридман из Америчког друштва за грађанске слободе.

„Али, уколико неком чудном комбинацијом компјутер тајне службе избаци моје име као потенцијалног терористу, постаћу жртва државног апарата. Почеће да ме шпијунирају, да врше истраге над мојим пријатељима да ми контролишу банковне рачуне..."

То је друга страна програма вештачке интелигенције. Могућност да погрешно програмирани компјутер од невине особе направи тешко осумњиченог човека никоме се не допада.

Укратко, човеку је све горе. До сада су могли да нас набеде и сумњиче људи, а одсад то могу и роботи.

Б. Дожић

Нова

Синди

Лопер

За њу кажу да је највећи конкурент већ дуже време неприкосновеној Мадони. У тренутку кад је могла да јој помрачи славу повукла се због болести. Сада се утркују на топ-листама, али Мадона је стално корак напред. Синди Лопер (Cyndu Lauper) бори се новим албумом и синглом „Праве боје" („True Colors") а Мадона хитом „Истински плаво" („True Blue")

ОДУВЕК САМ БИЛА НЕОБИЧНА

Прошле су три године откако је Синди Лопер издала свој први албум „She's So Unusual" (Она је тако необична) и он је постао један од три најбоље продавана деби албума у конкуренцији женских аутора. С овог албума памтимо много хитова „Girls Just Want To Have Fun" (Девојке само желе забаву), „She Bop" (Она цупка), „Money Changes Everything" (Новац мења све), убедљиве баладе „All Through The Night" (Кроз ноћ) и „Time After Time" (Након много времена). Ову последњу уврстио је у свој репертоар и чувени џез трубач Мајлс Дејвис обрадивши је врло успешно.

Између претходних албума и овог новог Синди је отпевала главну музичку тему филма „Гуниз" режисера Стивена Спилберга. Сада је захваљујући албуму „True Colors" поново у жижи интересовања. С њега је скинут још један хит сингл „Change Of Heart" (Промене срца) и поводом његове промоције Синди је накратко прекинула светску турнеју и појавила се у Лондону.

„Одувек сам била необична. Никад нисам била тип девојке коју би одвео кући да је упознаш са мамом. Откад знам за себе трудила сам се да што шареније фарбам косу. Кад сам имала девет година, за један празник премазала сам косу зеленом бојом за храну, у дванаестој сам се први пут офарбала правом бојом. Међутим, нисам знала да то мора редовно да се ради и то ме стварно мучило. Почела сам да експериментишем са бојама и коса ми је постала потпуно црвена – права ноћна мора!"

После тих лудирања Синди је кренула у колеџ за примењену уметност и основала фолк дуо инспирисан радом Џони Мичел.

„Она је била све оно што сам ја желела да постанем: певала је, сама компоновала и правила цртеже за омоте својих плоча. Убрзо сам напустила кућу и почела да путујем. Оснивала сам мало познате групе и с њима снимила неколико плоча али нису прошле баш најбоље. У то време написала сам неке песме које су се нашле на овој, најновијој плочи. Много сам научила од ритам и блуз музичара, али треба бити вешт и наћи прави начин за коришћење те музике, прилагодити је капацитету плућа и свом стилу. Од 1977. године идем на часове певања и на њима сам научила све оно што данас знам. Дивно је бити способан да осетиш пулс музике."

На новој плочи Синди се сјајно поиграва својим гласом у композицији „What's Going On" (Шта се догађа), трагично преминулог певача Марвина Греја.

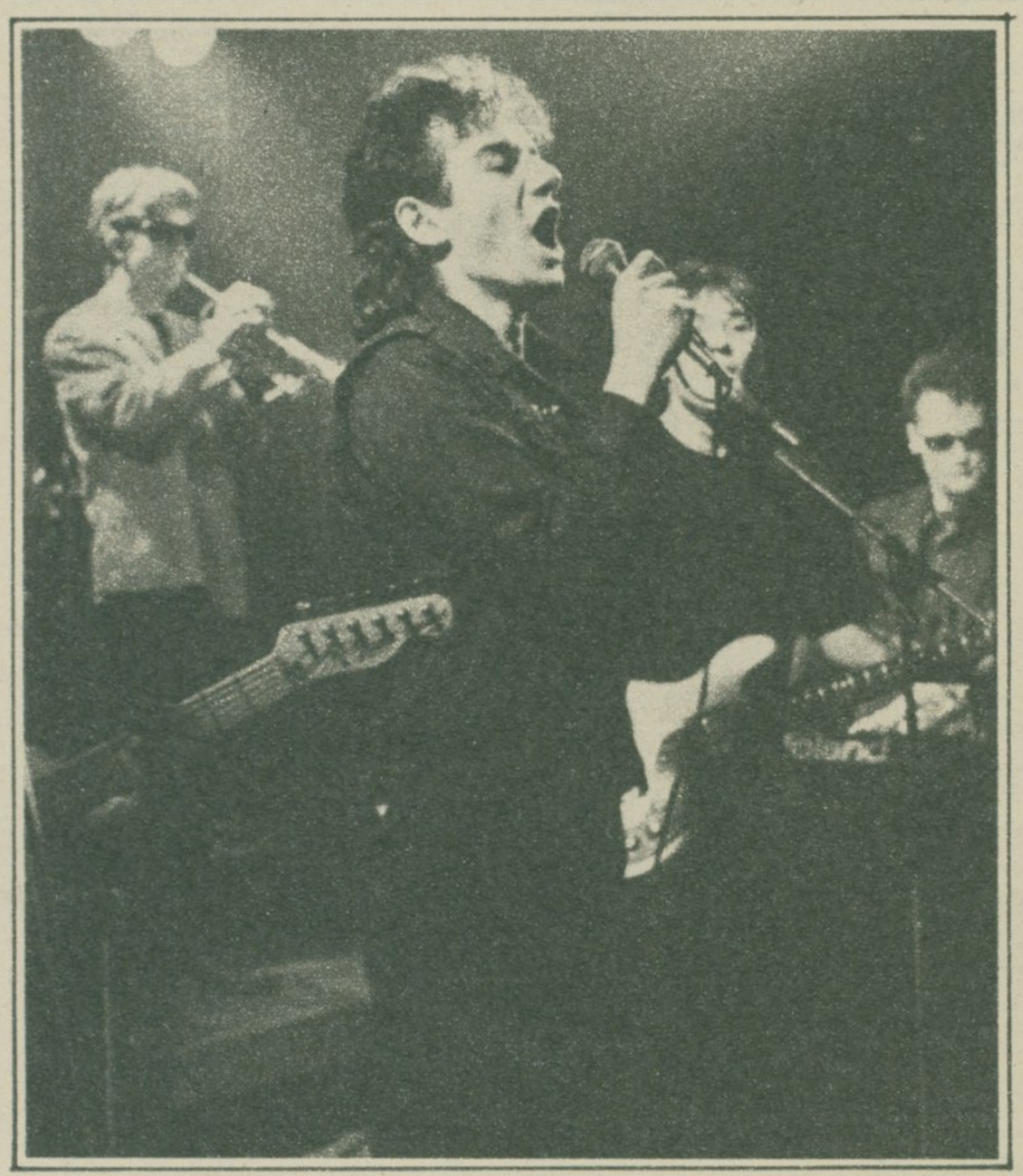
„Много сам научила од Марвина, Били Холидеј и Џуди Гарланд. Све троје су трагично завршили, а ја то себи никако не желим. Довољно сам пропатила као дете и не желим да се то понови. Мислим да могу да будем креативна и без таквог залеђа. Док сам се пробијала, била сам врло сигурна у себе и трудила сам се да изгурам све своје планове. Ако може-може, ако не – тим горе. Али, нисам почела да се бавим музиком због пара. Довољно ми је да зарадим онолико новца колико је потребно за нормалан живот. Још као клинка маштала сам о томе да много зарађујем и лепо живим. Сада ми је новац пре свега потребан да бих могла да пишем што боље песме. Понекад са супругом Дејвом размишљам о томе како смо живели у време прве плоче. У једној соби у поткровљу лети се кували а зими смрзавали. Али, то је био почетак. Кад се присетим тога учини ми се: довољно је да трепнем и нестаће све што се у међувремену догодило. Као када са велике висине погледаш доле и осетиш вртоглавицу."

Америчка комисија за цензуру својевремено је бојкотовала неке од песама првог албума Синди Лопер, због тога што су, наводно, лоше васпитно утицале на омладину. Нарочито су им сметали њени спотови.

„Ја нисам васпитачица, а када телевизијски програм то постане онда треба позвати родитеље на одговорност. Телевизија је облик забаве а не средство да се попуни време. Али, она је то већ постала у Америци и то је проблем. Кад будем имала клинце, одгајаћу их ја а не телевизија. Ако почнем да размишљам о томе шта ће овај или онај мислити о мојим песмама, онда сам продала себе пре но што сам и почела да пишем."

После помало шашаве прве плоче у којој се на врло директан начин борила са америчким пуританизмом и певала о ономе због чега девојкама обично прете прстом и вичу но, но. Синди се новом плочом определила за зрелију музику и зрелије теме. Балада „True Colors" приказује је у сасвим смиреном издању а спот који је прати направљен је сасвим нежно и поетски. Упркос томе није смирила фризуру већ се и даље може видети у најшаренијим издањима.

ФИЛМ ПОНОВО ИГРА

Још од прошлог пролећа судбина групе „Филм" је неизвесна. Престали су са јавним наступима а гитариста Младен Јуричић је дефинитивно напустио групу и посветио се пројекту „Le Cinema" у који су укључени и остали чланови „Филма" изузев Јуре Стублића. Сада су се, по свему судећи, ствари разбистриле, а најпозванији да о томе говори је Јура Стублић:

– Група „Филм" ових дана вредно вежба на мојој фарми у Сесветском Краљевцу, припрема се нови материјал али увежбава и стари јер имамо новог гитаристу а то је Саша Залепугин. Не онај велики Саша, већ његов син и ја сам збиља запањен како је он, иако има тек двадесет и две године, успео научити да тако добро свира. Имамо и новог клавијатуристу и за сада се испробавамо на малим концертима по селима, али ето нас ускоро и у великим градовима"

За то време Младен Јуричић наставља рад са „Le Cinema" који своје концерте обогаћују све већим бројем гостију. Поред ветерана Драге Млинарца, глумице Мире Фурлан, Владе Дивљана из бивших „Идола" на концертима ће се појављивати и Зоран Предин, певач мариборске групе „Лачни Франз". Тако смо од једне групе добили две од којих једна већ доказано прави своје добре песме а друга врло успешно обрађује туђе.

ДОГОДИЛО СЕ

19. децембра 1955.

Карл Перкинс је снимио чувену композицију „Плаве сатенске ципеле" („Blue Suede Shoes") у студију Сема Филипа у Мемфису.

20. децембра 1967.

Певач Јан Андерсон и бас гитариста Глен Корник напустили су „The John Evan Band" и оформили састав „Jethro Tull", једну од најпопуларнијих група с почетка седамдесетих година. Име су узели по Џетро Талу, и британском стручњаку за пољопривреду из 18. века.

21. децембра 1971.

У Загребу основана супергрупа „Time". Због тога престаје са радом пет других група јер је Тихомир Поп Асановић напустио „Generalse", Ратко Дивјак „BP Band", Ведран Божић групу „Ми". Марио Маврин оркестар С. Михаљинеца. Бране Ламберт Живковић „ADD Band" а Дадо Топић (на слици) „Корни групу". Доживели су изузетно велику популарност али је током година група врло често мењала музичаре. Педантнији хроничари памте чак 36 различитих постава групе.

22. децембра 1978.

Кени Џонс приступио саставу „The Who", заменивши бубњара Кеита Муна, који је преминуо четири месеца раније. Свој званичан дискографски деби с њима забележио је на албуму с музиком из филма „Quadrophenia".

23. децембра 1964.

„Радио-Лондон" почео да емитује свој редован програм. Убрзо постао један од најпопуларнијих пиратских програма у Енглеској. Укинут 14. августа 1967.

24. децембра 1964.

Започео „Новогодишњи шоу" „Битлса" у сали Хамерсмит Одеон у Лондону. Представе су се одржавале све до 18. јануара уз учешће других популарних састава: „Yardbirds", „Freddie and The Dreamers" и певачице Елки Брукс.

25. децембра 1967.
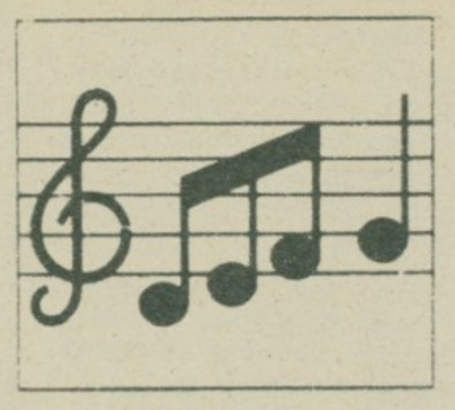
Пол Мекартни се верио са Џејн Ашер, сестром певача и продуцента Питера Ашера. Мекартни се преселио код младе госпођице и живео с осталим члановима породице скоро две године.

ИЗЈАВА НЕДЕЉЕ

„Ако ме неко буде питао шта треба учинити да би се изменио свет, мој одговор је: Престаните да га уништавате, престаните да убијате, престаните са тровањем природе. Али, то су све општа места. Људи се жале на много конкретније ствари – да немају посла, да су затворили рудник у којима су радили. Људи остају по страни јер се држе својих проблема"

Криси Хинд *(Pretenders)*

ТРАЖИЛИ СТЕ ПЕСМУ

Сину сунца и брату месеца

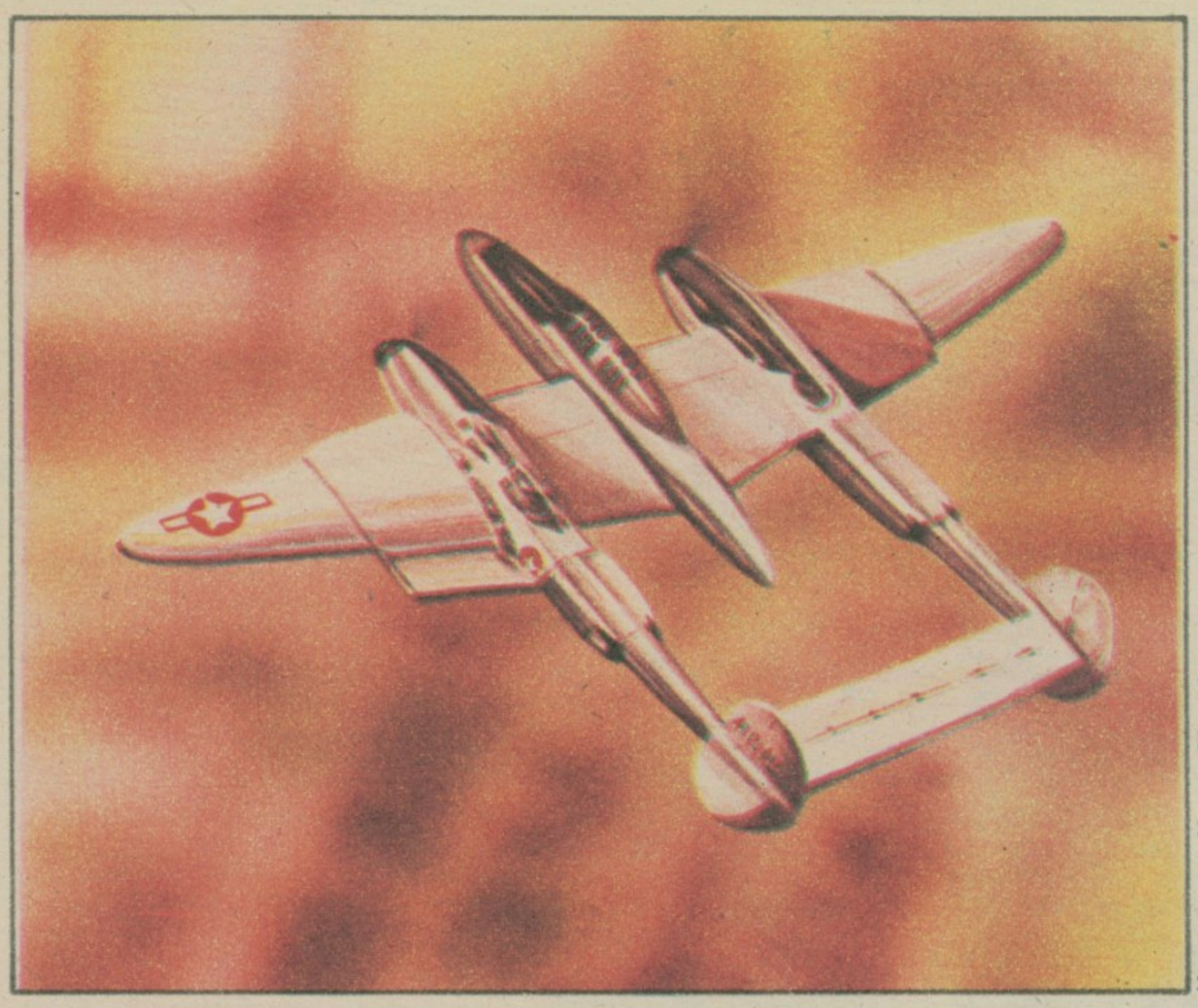
Док сат не откуца
дванаест,
шта мислите да ли ће
она стићи
у кочији као из бајке
да нађе принца из снова?
Понекад у часу ми дође,
Кад зажелим да опет су ту
сви безбрижни дани
детињства,
нежности, бриге и
љубави.
Тад зашуште све тајне и
свиле
и костими стари опет
оживе,
врате ме у времена давна
прошлог детињства и
наде.
Понекад у часу ми дође,
Кад небо и земља се
споје,
и стварност к'о једино за
шта се живи
шта мислите да ли ће
стићи
да нађе свог принца из
бајке?
Понекад у часу ми дође...

Текст: Беби Дол
Музика: традиционална песма из 18. века
Изводи: Беби Дол

Сједињене Америчке Државе. Велика Британија и Совјетски Савез, касније савезници, готово нису имали моћан ратни авион уочи другог светског рата. Тек кад је постало јасно да је светски сукоб неминован, конструктори су прионули на посао а фабрике почеле пуном паром да склапају нове моделе. Тако се појавио и – лајтнинг. У први мах стручњаци су били збуњени: ко је још видео да ратује авион са два трупа и репа!

Једини који није сумњао у летачке и маневарске способности двотрупне и дворепне летелице био је њен конструктор Кларенс Кели Џонсон, запослен у познатој фирми за производњу авиона „Локид". Смело је стао иза лајтнинга и у писму америчком генералштабу, између осталог, написао: „Под пуном одговорношћу потписујем пројект"!

Илустровао Ненад Милићевић

ЧУВЕНИ АВИОНИ

МУЊА СА ДВА РЕПА

Џонсон није провео године над пројектом зарад пуког задовољства већ њиме учествовао на конкурсу који је амерички генералштаб расписао 1937. године. Били су наведени сви услови које авион треба да испуњава: да је ловац пресретач, да може високо да се вине, да је способан сам да се брани и да напада... Све је предвиђено, осим изгледа. Он се подразумевао јер су авиони имали два крила, један реп и један труп. Да ће неко понудити авион са два трупа и репа то ником од војних стручњака није могло да падне на памет!

Метак као палац

Џонсон је управо то учинио и одговорне у генералштабу оборио с ногу. Помислили су да неко збија шалу, али је телефонском провером код „Локида" утврђено да иза пројекта стоји та фирма.

Маштовити Џонсон ишао је тако далеко да је пројект разрадио у шест различитих студија и све послао на конкурс. Зашто два трупа? Из простог разлога, објаснио је, што се тиме омогућава тешкој летелици да лакше увлачи стајни трап а и лакша је уградња два турбокомпресорска мотора. Пројекат је био занимљив и због тога што је предвиђено изузетно тешко наоружање, необичајено за овакву врсту авиона. Требало је да има ништа мање него топ калибра 23 mm и четири митраљеза калибра 12,5 mm. За топ још и некако, али митраљези... рафално су избацивали метке дебеле као палац!

У свему осталом Џонсонов авион, а тада је носио ознаку „локид 22", личио је на класичне ратне летелице. У пилотској кабини било је једно место – за пилота који је истовремено и пуцао. Касније су вршени покушаји да лајтнинг добије место за митраљесца али се од тога одустало.

Упркос необичном изгледу и неколико крупних недостатака, Џонсонов авион је прошао на конкурсу. Јуна 1937. „Локид" је добио од војске поруџбину да изради прототип како би војни стручњаци одмерили и испитали авион у лету.

Прототип са ознаком „XP–38" био је готов после годину и по. Прво је на аеродром у Бурбанку, у Калифорнији, пренесена конструкција а затим мотори који су уграђени у аеродромским хангарима. Моторе је израдила чувена фирма „Алисон". Сваки је имао по шеснаест цилиндара а и снагу од 960 коњских снага. Хлађени су течношћу.

После проба на земљи авион се винуо 27. јануара 1939. За командама се налазио резервни поручник Бенџамин Келси. Слетање није било успешно као узлетање и Келси је завршио у оближњој њиви. Прошао је без огреботине, а авион с мањим оштећењем.

У ПРВИ МАХ ЛАЈТНИНГ ЈЕ ЗБУНИО СТРУЧЊАКЕ. КАСНИЈЕ ЈЕ ПОСТАО ЈЕДНА ОД НАЈПОЗНАТИЈИХ ЛЕТЕЛИЦА И ВЕЛИКИ ПОЕН САВЕЗНИКА. ШТАВИШЕ, ИЗ АМЕРИЧКОГ РАТНОГ ВАЗДУХОПЛОВСТВА ПОВУЧЕН ЈЕ ТЕК ПЕДЕСЕТИХ ГОДИНА

Крив је пилот

Прототипу лајтнинга, међутим, није био суђен дуг живот. Априла исте године кренуо је с једног на други крај Сједињених Америчких Држава, од Калифорније до Њујорка. Пут је добро издржао, али је на петнаест минута од циља почео да губи висину и принудно се спустио на терен за голф. Келси је и овог пута прошао без огреботине, али је авион практично био неупотребљив. За утеху фирми „Локид" прототип је остварио рекорд у трансконтиненталном лету: 7 часова и 45 минута.

Истрагом је утврђено да је за хаварију крив пилот: толико је „гањао" моторе да су они занемоћали од прегрејаности.

Мислећи да од његовог авиона неће бити ништа, Џонсон се растужио. Али, војни стручњаци нису дигли руке. Генералштаб је наручио и унапред платио „Локиду" да склопи тринаест примерака Џонсоновог „XP–38" који ће касније, зависно од верзије, мењати слова у ознаци, али основна P–38 остаће до краја.

Локид се обрадова поруџбини. Уградио је јаче моторе и лакше наоружање, а извршио и промене на елисама. Делимично је мењана и пилотска кабина. Ова верзија ушла је у серијску производњу под ознаком YP–38", али је војска захтевала да се врате првобитне елисе и наоружање, а пилотска кабина блиндира. Прва серија завршена је у јесен 1939. Склопљено је 66, а потом је војска наручила још 607 примерака. Подаци су различити, али приближни: та верзија летела је брзином од око 650 километара на час на висини од 6000 метара. Авион је достизао ту висину за 6 минута што је за оно време, и у односу на тежину летелице, било задивљујуће.

Рат је већ био на прагу. Експериментисање с „Локидовим" двотрупним чудом је настављено. Направљено је неколико верзија под различитим ознакама.

Први лајтнинг, онакав какав су Европљани виђали на небу, настао је крајем 1941. То је била не само прва потпуно употребљива верзија, него и прва која је понела име – лајтнинг. Оно је изабрано од седам предложених. Не зна се кум, али се зна да је мало недостајало да авион надгласавањем понесе назив – атланта!

Лајтнинг је временом усавршаван. Тако је настао низ верзија које су биле препознатљиве само пилотима и ваздухопловним стручњацима.

Мењана је и намена. Поред основног типа, ловца пресретача, израђивана је и верзија за снимање из ваздуха камерама. Лајтнинг је могао и да носи бомбе, а на Пацифику је бацао у воду торпеда и расипао вештачку маглу стварајући на тај начин заштитну завесу америчким бродовима током поморских битака. Један лајтнинг је, чак, уместо точкова на стајном трапу добио саонице!

Током другог светског рата највише је употребљавана верзија P–38G. Склопљена су 1082 примерка! Тај лајтнинг је могао да понесе 1450 килограма бомби и без слетања је досезао даљину од читавих 3.300 километара!

У мају 1945. истекле су све војне поруџбине за овај необични авион. Локид је увелико приводио крају експерименте с новим млазним ловцем јер Сједињене Америчке Државе нису очекивале да Јапан брзо капитулира.

Оно лајтнинга што се затекло није отписано. Они су у борбеном саставу Сједињених Америчких Држава остали све до 1949.

Зна се и колико их је током другог светског рата произведено. Веровали или не – 9923!

Миленко Тодоровић

ШТА СЕ КРИЈЕ ИЗА ЧУВЕНЕ КОМПАНИЈЕ „РЕНК КСЕРОКС"

ТАЈНО ПОГУБЉЕЊЕ

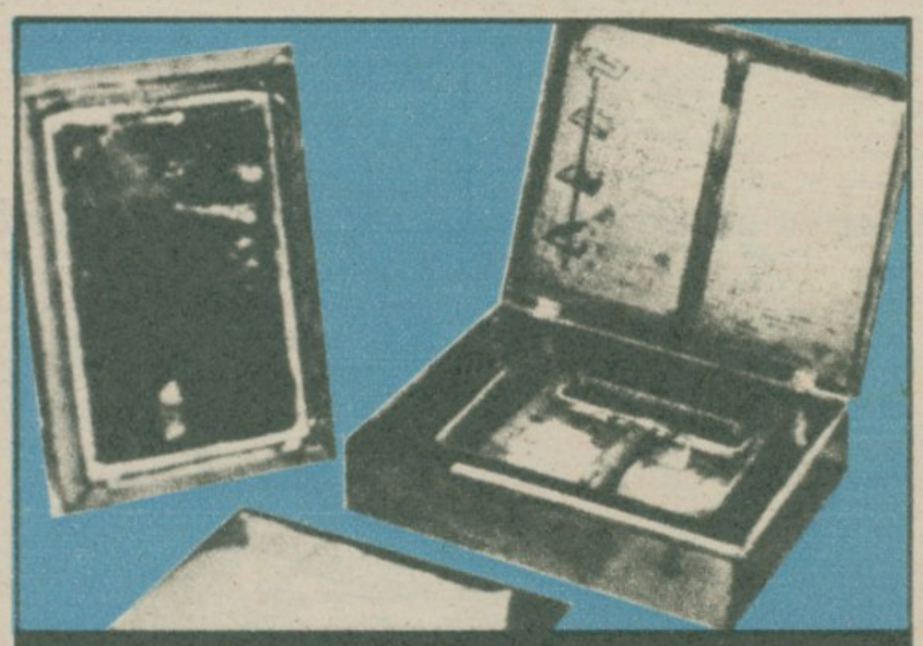
ЊЕГОВЕ ЦЕЊЕНОСТИ ОРИГИНАЛА

Давид Гештетнер са циклостилом, апаратом за умножавање који се код нас назива гештетнер

Има их по канцеларијама као фрижидера по кућама. Нико на њих више не обраћа нарочиту пажњу. А, да ли можете да замислите живот без апарата за фотокопирање? Знате ли колико би времена било страћено када бисмо преписивали свако писмо или документ у безброј примерака?

Проналазак машине за фотокопирање представља једну малу-велику технолошку револуцију започету још у 18. веку која је данас добила џиновске размере.

Међу 1100 патентираних изума чувеног Томаса Алве Едисона је и апарат за умножавање мимеограф. Али, био је компликован и „прљав"

КАДА БИ СЕ ОД СВИХ ФОТОКОПИЈА КОЈЕ СЕ ГОДИШЊЕ НАЧИНЕ У ПРОСЕЧНОЈ ЕВРОПСКОЈ ДРЖАВИ САСТАВИЛА ТРАКА, ЊЕНА ДУЖИНА ИЗНОСИЛА БИ ТРИ МИЛИОНА КИЛОМЕТАРА – ОСАМ ПУТА ВИШЕ ОД РАСТОЈАЊА ИЗМЕЂУ ЗЕМЉЕ И МЕСЕЦА

Сваке године у просечној држави Западне Европе направи се око десет милијарди фотокопија, читава шума хартије од које би могла да се начини трака дугачка три милиона километара што је осам пута више од растојања између Месеца и Земље. Стављене једна на другу чиниле би гомилу високу хиљаду двеста километара, односно десет пута већу од висине на којој лети џамбо-џет.

Историја машине за фотокопирање није мање узбудљива од прича о значајнијим и славнијим проналасцима. Допринос развоју овог система нису дали само генијални људи већ и ствари које на први поглед немају никакве везе с фотокопирањем као што су папирни змајеви, лишће и снег.

И Ват, и Едисон, и Гештетнер

Прва замисао о уређају који би умножавао писане текстове старија је од писаће машине и приписује се Шкотланђанину Џемсу Вату, чувеном по парној машини.

Последњих година 18. века Ват је измислио нарочито мастило које је, у додиру с хартијом, омогућавало да се текст писан пером умножи неколико пута. Једина невоља била је што се морало писати наопако, односно и текст и сва слова здесна налево. Зато изум у пракси није доживео већи успех.

Далеко практичнији био је Енглез Роберт Вецвуд који је 1806. године патентирао једноставнији начин копирања и данас у употреби – индиго. Вецвудов првенац састојао се од два листа упијаће хартије између којих се, као у сендвич, стављао танушан лист папира натопљен мастилом. Систем је касније замењен листом пластифициране хартије на који се хемијским путем наноси танка карбонска плоча.

Готово читав 19. век протекао је без новина у методу копирања текстова. Одједном, последњих деценија, родиле су се идеје које су у тој области направиле револуцију.

Прва припада великом проналазачу Томасу Алви Едисону који је међу хиљаду сто проналазака, осим сијалице и фонографа (грамофона), смислио први систем умножавања, назван мимеограф. Састојао се од избушене матрице зване stencil кроз коју је мастило истискивано до друге стране следећи облик рупица.

Мимеограф је патентиран 1887. године и имао је известан успех на тржишту

Честер Карлсон, отац ксерографије, човек који је направио прву праву фотокопију у историји

мада је то још увек био доста сложен начин копирања, спор и „прљав".

А онда на сцену ступа Мађар Давид Гештетнер, бивши берзански агент, који је емигрирао у Сједињене Америчке Државе и настанио се у Чикагу.

Гештетнер се издржавао продајом папирних змајева. Шетајући улицама са својом робом приметио је да су змајеви направљени од фине лаке и отпорне хартије, а пошто се одранije интересовао за систем за умножавање, спојио је своја два занимања.

После извесног времена успео је да направи матрицу од хартије за змајеве и танког слоја воска. Одмах је измислио и нарочито перо с назупчаним точкићем уместо врха који је на матрицу урезивао низ сићушних рупица.

Тако је рођен циклостил, једноставан, ефикасан и чист. Гештетнер га је патентирао у Лондону 1881. године и уређај је брзо освојио свет – употребљава се и данас – и свом творцу донео велико богатство, а његово име уврстио у заједничке именице.

Али, и циклостил је имаоману – није могао да умножава текстове који нису унапред били урезани у матрицу.

Сва права продата „Халоиду"

Невољу су убрзо отклонили апарати за фотокопирање који било какав оригинал могу зачас да умноже у неограниченом броју. Први се појавио 1903. године, дело Американца Бајдлера који га је и патентирао три године касније.

Али, био је веома компликован јер се састојао од уређаја за брзо развијање фотографског негатива и, према томе, захтевао посуде с киселинама и стручњака да целу операцију изведе. Неколико деценија се, ипак, остало на томе.

Све до 1937. године када је амерички физичар Честер Карлсон у својој гаражи направио уређај који је могао да репродукује слику штампањем (утискивањем) „црних" елемената оригинала на бубањ начињен од материјала осетљивог на светлост и, затим, приањањем овакве матрице на лист хартије изложен електричном пољу.

Прву праву фотокопију у историји Карлсон је направио 22. октобра 1938. године. Сва права на апарат, назван ксерографски уређај (од грчког: ксерос-сув – јер за развијање негатива није била потребна никаква течност), Карлсон је продао малој компанији „Халоид" из Рочестера која је постала чувена многонационална „Ренк Ксерокс" с фабрикама свуда по свету.

Неколико година касније научник Карл Милер патентирао је мање познати принцип термографије – фотокопирање на загрејаном папиру. Он је приметио да се снег брже топи на тамном лишћу јер оно упија већу количину топло-

Модеран канцеларијски апарат за фотокопирање. На њему пише: XEROX

те. На исти начин тамна слова текста лако се штампају на загрејаној хартији.

Карлсонов ксерограф ипак је остао најпопуларнији. У многим земљама зову га једноставно: ксерокс.

Б. Дожић

УОЧИ СВЕМИРСКОГ

Бари Малцберг

РАТА

Илустровао Михаило Ђоковић Тикало

Господо:

Дакле, ево ме у срцу Ригелијанског система, на дивној, малој планети коју сте тако пажљиво изабрали. Изузетно је погодна за освајање. Становници су нежноружичасте боје, слатки су и весели, као птичице ивркућу просторима своје планете. Као што видите, моје реакције нису ксенофобичне, па су ваша упозорења и оптужбе да сам склон мржњи према свим странцима биле потпуно неосноване и, сматрам, некоректне. Баш ми се допала што сам постао свемирски извиђач! Овај Ригелијански систем ме је веома развеселио, домороци су бескрајно домишљати и забавни, иако нам је досадашњи контакт био доста оскудан. Не зато што се ја устручавам, не, не, већ зато што ни уз помоћ индуктивних уређаја још нисам успео да довољно продрем у њихов језик, па нам је конверзација доста сиромашна. Вечери проводим у овој капсули, испружен ка свемиру као пацијент на операционом столу. Дању шетам шумама ове планете, збијам једносложне шале са домаћинима и делим им свемирске сувенире којима сте ме тако љубазно и у изобиљу снабдели (овај простодушни народ просто их обожава).

Укратко, све се одвија лако и глатко, глатко и лако и мислим да ћу бити спреман да пошаљем сигнал инвазионој флоти најкасније за два до три циклуса. У међувремену и даље радим на придобијању њиховог поверења. Изгледа да мисле да сам отеловљење неког њиховог бога и мада се често сетим проблема у вези са оваквом реакцијом, на коју сам био посебно упозорен (побуне, пустошења, регресија у варваризам), сигуран сам да евентуалне проблеме могу успешно да решим као и све до сада. Спремају нешто што се зове Свечаност Шарки (веома слободан превод, за сада немам адекватнији израз) и веома бих волео да и ја учествујем, али, ако ми дозволе, потрудићу се да то свакако избегнем. Као што се сећате, приликом последње свечаности, три планете раније, заradио сам тежи назеб и лаки комплекс неспособности, што још увек нисам сасвим превазишао.

Вилсон

ТРЕБА ДА УЧЕСТВУЈЕШ У ТАКОЗВАНОЈ СВЕЧАНОСТИ ШАРКИ! ВИТАЛНО ЈЕ ДА СЕ ПО СВАКУ ЦЕНУ И ШТО ПРИРОДНИЈЕ ИЗВРШИ ИНТЕГРАЦИЈА СА ПОДГРУПОМ СВЕЧАНОСТ ЈЕ ВЕРОВАТНО ДЕО ВАЖНОГ РИТУАЛА А ЊИХОВ ПОЗИВ ЗНАЧИ ДА СИ ОСВОЈИО ЊИХОВО ПОВЕРЕЊЕ НЕ ОКЛЕВАЈ ВИЛСОНЕ НЕЋЕМО ДОЗВОЛИТИ ДА СЕ ПОНОВЕ ПРОБЛЕМИ ИЗ ПРОШЛОСТИ КОЈЕ НИЈЕ ПОТРЕБНО СПОМИЊАТИ У ОВОЈ КОМУНИКАЦИЈИ

Централа

Централи:

Да, господо, добро вас разумем, и не желим да правим проблеме, зашта не желим (и ви и ја смо свесни околности због којих сам стављен на ову пробу и, да се послужим вашим речима, сматрам да није потребно да их помињем у овој комуникацији), али ксенофобија није, понављам, није разлог што не желим да учествујем у

Свечаности Шарки, већ само извесни стидљиви отпор, устручавање духа, да тако кажем. Да ли сам јасан? Како да сазнам о какавој се Свечаности ради? Они неће да ми кажу. Превод је врло груб, само име ми ништа не каже. Шарке? Спреман сам да идем напред, часно и лукаво, у духу најбољих традиција свемирског извиђача, мање-више непоколебљиво и поуздано, али да ли сте заиста сигурни да ово треба да урадим? Срећан сам овде, господо, заиста сам срећан, волим домороце и помирио сам се са околностима, али зар верујете да је ово вредно ризика? Какве везе има Свечаност шарки са нашим освајачким плановима? Мислим да инвазиона флота треба одмах да добије наређење за спуштање, али као и увек, послушно чекам ваш налог, иако ми се чини да у нашим односима још није постигнут онај степен међусобног разумевања коме сам ја одувек тежио.

Вилсон

ТИ, БЕДНА БУДАЛО! ТРАЋИШ СВОЈЕ И НАШЕ ВРЕМЕ! ПО ВЕЛИКУ ЦЕНУ ОДРЖАВАМО ПОЛОЖАЈ МАКСИМАЛНЕ И НЕПОСРЕДНЕ ОПСЕРВАЦИЈЕ! МОРАШ ОДМАХ ДА УЧЕСТВУЈЕШ У СВЕЧАНОСТИ ШАРКИ ЈЕР СУ НАШИ СОЦИОПАТОЛОЗИ ИЗРАЧУНАЛИ ДА ЋЕШ У ТОМ МОМЕНТУ ДОСТИЋИ ОПТИМАЛНУ ИНТЕГРАЦИЈУ И ДА ЋЕШ ТАКО БИТИ ОД НАЈЕЋЕ КОРИСТИ! КАДА СЕ ИНВАЗИЈА ИЗВРШИ ПРЕКИНИ! ГЛУПОСТИ НЕЋЕМО ВИШЕ ДА ТИ ТОЛЕРИШЕМО! ОДМАХ ИЗВРШИ МОДАЛНУ ИНФАРКЦИЈУ!

Модалну инфаркцију?

Људи, зар не схватате? НЕЋУ да учествујем у Свечаности Шарки. Имам лове и помало злокобне индикације, захваљујући уређајима за превођење, да се изгледа ради о ритуалу рађања или реконструкцији њихове историје. Учесника кљукају локалним травама и зачинима, па га затим стављају на прави **пламен.** *Огањ, разумете? Не знам да ли то могу да преживим, иако су им намере на изглед пријатељске. Нисам ксенофобичан, волим СВЕ ванземаљце и спреман сам да их још више волим. Али, до свог посла ми је још више стало, а као што знате, по правилнику ми следује стално запослење после ове „пробе" и сигурно не желим да у овом часу правим проблеме. Али, да ли сте заиста сигурни, заиста сигурни да треба да урадим то што тражите?*

Видите, господо, верујем да сам већ освојио њихово поверење пошто ми сада стално доносе поклоне. Локалне животиње и биљке (које је тешко разликовати од самих домородаца) просто ме опседају љубазностима, са њиховим лидерима чаврљам сваке ноћи кроз провидне зидове моје капсуле. Мислим да је дошао час да се инвазионе трупе спусте. Модалне инфаркције, шта год да су, одличне су, спреман сам да цео живот посветим модалним инфаркцијама, али зар је то потребно баш у овом тренутку? Размишљајте мало другачије, пријатељи, верујем да сам вам још потребан. Можда би требало да се спустите пре него што на тој Свечаности ставе на пробу моју искреност и љубав према њима, што до сада још нису покушали. Они ми не наређују да учествујем, понављам, не наређују ми да учествујем, само ме молећиво питају, на исти начин на који сам ја молећиво тражио овај последњи задатак да вам докажем своју припадност и вредност, и онда свесрдно приступио његовом извршењу, као што видите, са великим успехом. Заиста ме воле, могао бих да им објасним да наш метаболизам не може да прихвати те припремне траве и зачине, и док они о томе лупају главу, наше инвазионе трупе могле би да дођу са опремом за спаљивање. Кад смо код тога, пошаљите их. Не будите јогунасти, господо, немојте да ме изневерите у овом тешком часу. Пошаљите трупе!

МОРАШ ДА УЧЕСТВУЈЕШ У СВЕЧАНОСТИ ШАРКИ! ИДИОТЕ, ЦЕО СВЕТ ЈЕ У ПИТАЊУ! КО МИСЛИШ ДА СИ ТИ ДА УГРОЖАВАШ ОСВАЈАЊЕ ЈЕДНОГ СВЕТА КОЈИ ПО СВЕМУ СУДЕЋИ МОЖЕ ДА НАМ БУДЕ ОД НЕПРОЦЕЊИВЕ ВРЕДНОСТИ! НЕ РИЗИКУЈЕМО И НИШТА НЕ ПРЕПУШТАМО СЛУЧАЈУ ВИЛСОНЕ. ИЗВИЂАЧА МОЖЕМО ДА ЖРТВУЈЕМО ТО СИ ДОБРО ЗНАО И КРАЈЊЕ ЈЕ ВРЕМЕ ДА ПРИХВАТИШ ОДГОВОРНОСТ КОЈУ НАМЕЋЕ ОВАЈ ЗАДАТАК А КОЈИ СИ МОЛИО, ПОДСЕЋАМО ДА ДОБИЈЕШ КАО ПОСЛЕДЊУ ШАНСУ. УЧЕСТВОВАЋЕШ У СВЕЧАНОСТИ И ОНДА ЋЕШ ПОСЛАТИ ДЕТАЉАН ИЗВЕШТАЈ ПРЕ НЕГО ШТО ПОШАЉЕМО ТРУПЕ.

ДВА ЦИКЛУСА ЈЕ ВЕЋ ПРОШЛО А ОД ТЕБЕ НЕМА ИЗВЕШТАЈА! ДА ЛИ СИ УЧЕСТВОВАО У СВЕЧАНОСТИ ШАРКИ, ШАЉИ ИЗВЕШТАЈ, ВИЛСОНЕ!

ПРОШЛА СУ ЈОШ ДВА ЦИКЛУСА, КРЕТЕНУ! НАШИ УРЕЂАЈИ ПОКАЗУЈУ ДА СИ ЖИВ! ДИСАЊЕ, ПУЛС, РАД СРЦА, СВЕ ЈЕ НОРМАЛНО! ПРЕСТАНИ ДА СЕ КРИЈЕШ ОД НАС ВИЛСОНЕ ОДГОВАРАЈ

Централи:

Обуставите инвазију. Планета неподобна.

ШТА ТО ПРИЧАШ? ТРУПЕ СУ У НАЈБЛИЖОЈ ОРБИТИ! ТУ СУ ЈОШ ОДАВНО! МНОГО ВРЕМЕНА ЈЕ ИЗГУБЉЕНО! КАД СМО КОД ВРЕМЕНА, КАКО ЈЕ ПЛАНЕТА НЕПОДОБНА?

РАЗРЕШЕН СИ ДУЖНОСТИ И КОМАНДЕ ЗАТО ШТО НЕ ОДГОВАРАШ! ОДЛУКА ЗА СПУШТАЊЕ ДОНЕТА НЕЗАВИСНО ОД ТЕБЕ! ПРЕДАЋЕШ СЕ КОМАНДАНТУ КОЈИ ЋЕ ТЕ СТАВИТИ У ПРИТВОР! МИ ЋЕМО ТЕ ПРЕУЗЕТИ ПО ПОВРАТКУ!

Борићемо се до последњег човека да по сваку цену осујетимо инвазију и спасемо интегритет нашег света.

НЕКА СЕ ТРУПЕ СПУСТЕ

Централи:

Спуштање успешно, планета освојена у 14:00 циклус 23. Насељена места и околне територије под контролом. Све изгледа врло пријатно. Управо идемо по посебном позиву Дириге нта на Свечаност Цурења (груб превод). Ускоро ћемо се јавити. Модална инфаркција добро напредује.

НЕМОЈТЕ ТО ЧИНИТИ! ПОНАВЉАМО! НЕМОЈТЕ ТО ЧИНИТИ! ГДЕ ЈЕ ВИЛСОН? НЕМОЈТЕ ТО ЧИНИТИ!

Пријатељи:

Свечаност Цурења била је божанствена. Верујемо да ће исто бити и са Такмичењем Мрља које радосно ишчекујемо. Планета безбедна, чекамо долазак колониста. Пошаљите колонисте. Пошаљите свих 6000 колониста и функционере јер је планета савршено безбедна и очекује их. Сви бродови са колонистима који су сада у свемиру могу да уђу у орбиту. Планета, клима, домороци, све је савршено, шаљите 6000 колониста. Потребно за Такмичење.

О ЧЕМУ ТО ГОВОРИТЕ?

Шаљите колонисте. Треба нам месо.

М. Г.

УКРШТЕНЕ РЕЧИ

аутор BeMak	ТРКОМ, У КАСУ	ПРЕ ДВЕ ГОДИНЕ, ПРЕКЛАЊЕ	ПОЛУОСТРВО У КАНАДИ	ОСОБА КОЈА ИГРА	ГРАД У БРАЗИЛУ	ДУБРОВАЧКИ ПИСАЦ, ДИНКО	ИМОВИНА
ПОРОДИЦА СИЉУШКИХ ПТИЦА							
ВРСТА ЗАПОНЕТКЕ							
СКУПШТИНА У МАКЕДОНИЈИ							
НЕЉУБАЗАН, НЕУГОДАН							
МЛАДОСТ (ПРОВ.)							
НАШ ПИСАЦ („ЗЛА ЖЕНА")	ПОДЗЕМНИ СВЕТ			НИЈЕ ТЕЖАК / ГРАД У ХРВАТСКОЈ			
ДОЖИВЉАЈИ ЗА ВРЕМЕ СПАВАЊА	▽					ИЗДАЊЕ КЊИГА	МЕСТО КОД КРАГУЈЕВЦА
ВРСТА РАСНОГ ПСА							
„EAST"		ЗАТРПАТИ У ЗЕМЉУ, ЗАКОПАТИ	ГОМИЛА БУРМИН / УРУМИВАТИ				
ИСТОРИЈСКО МЕСТО У БОСНИ					ИВАН МАЖУРАНИЋ / ГРАД У ЈАПАНУ		
ИКАВШТИНА							
НАШ ГИТАРИСТ (ЈОВАН)							
МАЛОДУШНОСТ (СТР.)	- - - -						
ВРСТА ОБУЋЕ / „ГРАМ"							ЖЕЛЕЗНИЧКА РАСКРСНИЦА У СРБИЈИ
▷						СИМПОЗИЈУМ / КЊИЖЕВНА РАСПРАВА (МН.)	
ЈЕДНО ПИСМО / АДОЛФОВ БРОЈ			САБЛАСТ / ВРСТА МОРСКЕ РИБЕ				
ОЗНАКА ЗА КИСЕОНИК		„УРАН" / УЖИЧАНИН		СТАРОЈЕВ КРАЈ / ЧЕШКА АФИРМАЦИЈА			
ШПАНСКИ ПИСАЦ / ЛОПЕ ДЕ					ШП. СЛИКАР ГРЕКО / ФР. ПЕВАЧ МОНТАН		
ПРИКРИВЕН ПОДСМЕХ							
НАШ КЊИЖЕВНИК СВЕТОЗАР							

РЕШЕЊЕ ИЗ ПРОШЛОГ БРОЈА

ВОДОРАВНО: заметно, анаграм, верзија, Естонац, стати, и, ЛЕ, Едит, разарати, ји, Ида, Јачица, банатит, Р, гонза, гол, баш, оригами, досег, Р, строфа, Вилим, ат, Дака, РИ, Иванка, ој, Илок, Те, Кент.

Пријатељу PEZ-а!

Прошло је више од десет година од кад смо издали прве чланске карте PEZ клуба. Многи од тих чланова су остали пријатељи PEZ-а, али су престали да се играју PEZ фигурицама.

До сада је подељено више хиљада предмета са знаком PEZ (оловке, капе, мајице, лопте, пелерине, значке, велики број различитих PEZ фигурица, све до BMX бицикла).

Идемо даље

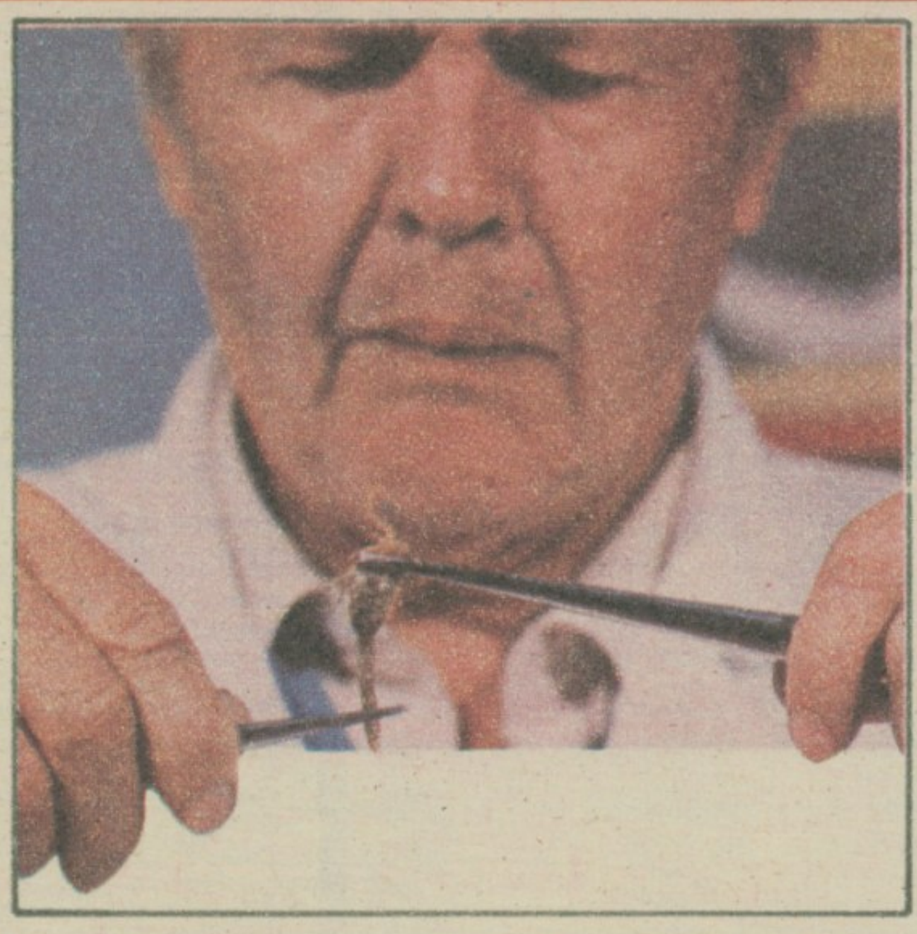
За следећу годину планирамо још вредније награде: мотоцикл-аутоматик, скије са аутограмом Рок Петровића и Бојана Крижаја.

Да учествујете у игри PEZ-а и да можда добијете вредну награду, пошаљите 5 омота PEZ бонбона на адресу: ПОЛИТИКА – агенција ПП, 11000 Београд, Македонска 35.

КАКО СЕ „МУЗУ" ШКОРПИЈЕ

НА ФАРМИ СА 16.000 ПАУКОВА ГОДИШЊЕ СЕ ДОБИЈЕ 30 ГРАМА ДРАГОЦЕНЕ ТЕЧНОСТИ КОЈА ЈЕ МНОГО СКУПЉА ОД ЗМИЈСКОГ ОТРОВА: 1 ГРАМ КОШТА 25 ХИЉАДА ДОЛАРА!

Црни шкорпион стоји непомично у тегли. Гледан кроз стакло изгледа огроман. У суседној нумерисаној тегли други отровни пауци, сваки сам јер су строги индивидуалци. (Састављају се само кад дође време парења. Мама, иначе, рађа живе младе и дуго их вуче на леђима!) Жути, црни шкорпиони, тарантуле... Ових отровних паукова има око 16.000 на јединственој фарми у свету, која се налази у Алма Ати, главном граду Казахстана (СССР).

Опасне шкорпије живе широм света, али најрадије у топлим крајевима, па их тако има и у степама Казахстана и пустињама средње Азије, а свугде где се срећу изазивају у човеку инстинктивну непријатност, а код многих и паничан страх. У ствари, и животиње и људи страдају од њиховог отровног уједа – углавном због сопствене неопрезности. Јер, паук никад први не напада човека. Још је мање познато да отровни пауци могу да буду корисни. Њихов отров, много скупљи од змијског – један грам стаје 25.000 долара – користи се за добијање лекова, вакцина, серума.

Али, како добити тај један грам?

Врло просто, кажу запослени на фарми у Алма Ати. За то треба помусти „само" два пута по осам хиљада шкорпиона! Техника „муже" изгледа овако: тегли са шкорпионом принесе се мала стаклена посуда са водом, у њу истиче отров, а вода се касније одстрањује на специјалан начин. Човек брзим, тачно контролисаним, истовремено опрезним и нежним покретом, хвата пинцетом шкорпиона из тегле и одмах му другом пинцетом стисне реп. Паук се трзне и испусти у воду микроскопску капљицу отрова. После недељу дана „мужа" се понавља.

Прошле године ова велика фарма у Алма-Ати успела је да сакупи 30 грама драгоценог отрова што је било довољно за рад неколико медицинских установа, а део је извезен у иностранство где се још нису сетили да „музу" шкорпије.

В. М.

За читање наглас

А. П. Чехов

СКУПОЦЕНИ ПАС

Поручник Дубов, не више тако млад ратник, и добровољац* Кнапс седе и пију.

– Прекрасан пас! – вели Дубов показујући Кнапсу своју керушу Милку. – Из-ван-редно псето! Погледајте јој само њушку! Па сама њушка колико вреди! Кад би се човек намерио на љубитеља, тај би само за њушку дао двеста рубаља! Не верујете? Па онда ви ништа не разумете...

– Разумем, али...

– Па то је сетер, чистокрвни енглески сетер! А при вребању је задивљујућа, какав само нос има... Њух! Боже, какав њух! Знате колико сам дао за Милку кад је још била штене? Сто рубаља! Дивно псето! Не-ваљалице! Милка! Глу-пачо, Милка! Дођи овамо, дођи овамо... Псетанце, псићу мој...

Дубов привуче себи Милку и пољуби је међу уши. На очи му навреше сузе.

– Никоме те не дам... лепотице моја... разбојниче ниједан. Па ти ме волиш, зар, не, Милка? Волиш? Не, марш напоље! – викну наједном поручник.

– Пръавим шапама па право мени на мундир хоћеш! Да, Кнапсе, сто педесет рубаља сам дао за штене! Па, ваљда, имао сам и за шта! Штета је само: немам времена за лов! Пропада пас без посла, свој таленат покопава... Баш зато га и продајем. Купите, Кнапсе! Целога живота ћете ми бити захвални! Но ако баш нисте при новцу, даћу вам га и за половину... Узмите за педесет! Пљачкајте!

– Не, голубићу... – уздахну Кнапс. – Да је ваша Милка мушког пола, онда бих је можда и купио, а овако...

– Милка није мушког пола! – запрепасти се поручник.

– Кнапсе, та шта вам је? Милка није мушког пола...?! Ха-ха! Па онда шта је она по вашем мишљењу? Куја? Ха-ха... Е, дечко и по! Он још не разликује кера од кује!

–Говорите ми као да сам ја слеп или дете... – нађе се увређен Кнапс. – Наравно да је куја!

– Можда ћете рећи још да сам ја дама! Ах, Кнапсе, Кнапсе! А још сте, ето, и технички завршили! Не, душо моја, то је прави, чистокрвни кер! Осим тога, такав да ће свакоме керу дати десет поена форе, а ви... није мушког пола! Ха-ха!

– Опростите, Михаило Ивановичу, али ви... Просто ме за будалу сматрате... То чак и вређа...

– Но, не треба, ђаво нек вас носи... Немојте купити... Вама човек не може доказати! Још мало па ћете рећи да јој ово није реп него нога... Није потребно. Па хтео сам услугу да вам направим. Вахрамејеве, коњака!

Посилни донесе још коњака. Пријатељи насуше по једну чашу и замислише се. Прође тако пола сата у ћутању.

– Па нека је и женског пола... – прекину поручник ћутање, мрко гледајући у боцу. И Чудна ми чуда! Па то је за вас боље. Донеће вам штенад, а свако штене – то вам је по двадесет пет рубаља... Свако ће радо од вас купити. Не знам што вам се толико свиђају керови! Керуше су хиљаду пута боље. Женски пол је и захвалнији и привржениј... Но кад се већ толико бојите женског пола, изволите, узмите за двадесет пет.

– Не, голубићу... Ни копејке не дам. Прво, пас ми није потребан, а друго, немам ни новца.

– Могли сте ми то и раније рећи. Милка, губи се одавде!

Посилни донесе кајгану. Пријатељи се латише јела и ћутке очистише тигањ.

– Ваљан сте ви момак, Кнапсе, поштен... – рече поручник бришући усне. – Жао ми је да вас тако пустим, нека га ђаво носи... Знате шта? Узмите пса забадава!

– Па куд ћу с њим, голубићу? – рече Кнапс и уздахну. – И ко ће код мене око њега да се бакће?

– Но, ако не треба – не треба... ђаво нек вас носи! Ако хоћете, и не треба... Куда ћете? Седите!

Протежући се, Кнапс устаде и дохвати капу.

– Време је, због ом... – рече зевајући.

– Па причекајте, отпратићу вас.

Дубов и Кнапс се обукоше и изађоше напоље. Првих сто корака ишли су ћутећи.

– Не знате ли коме бих могао дати псето? – рече поручник. – Немате ли, можда, таквих познаника? Псето је, видели сте, добро расно, али... мени апсолутно није потребно!

– Не знам, драги... Откуд мени овде такви познаници?

– Све до Кнапсовог стана пријатељи више не проговорише ни речи. Дубов се накашља и некако неодлучно проговори:

– Не знате, примају ли овдашњи стрводери псе или не?

– Биће да примају... Не могу поуздано рећи.

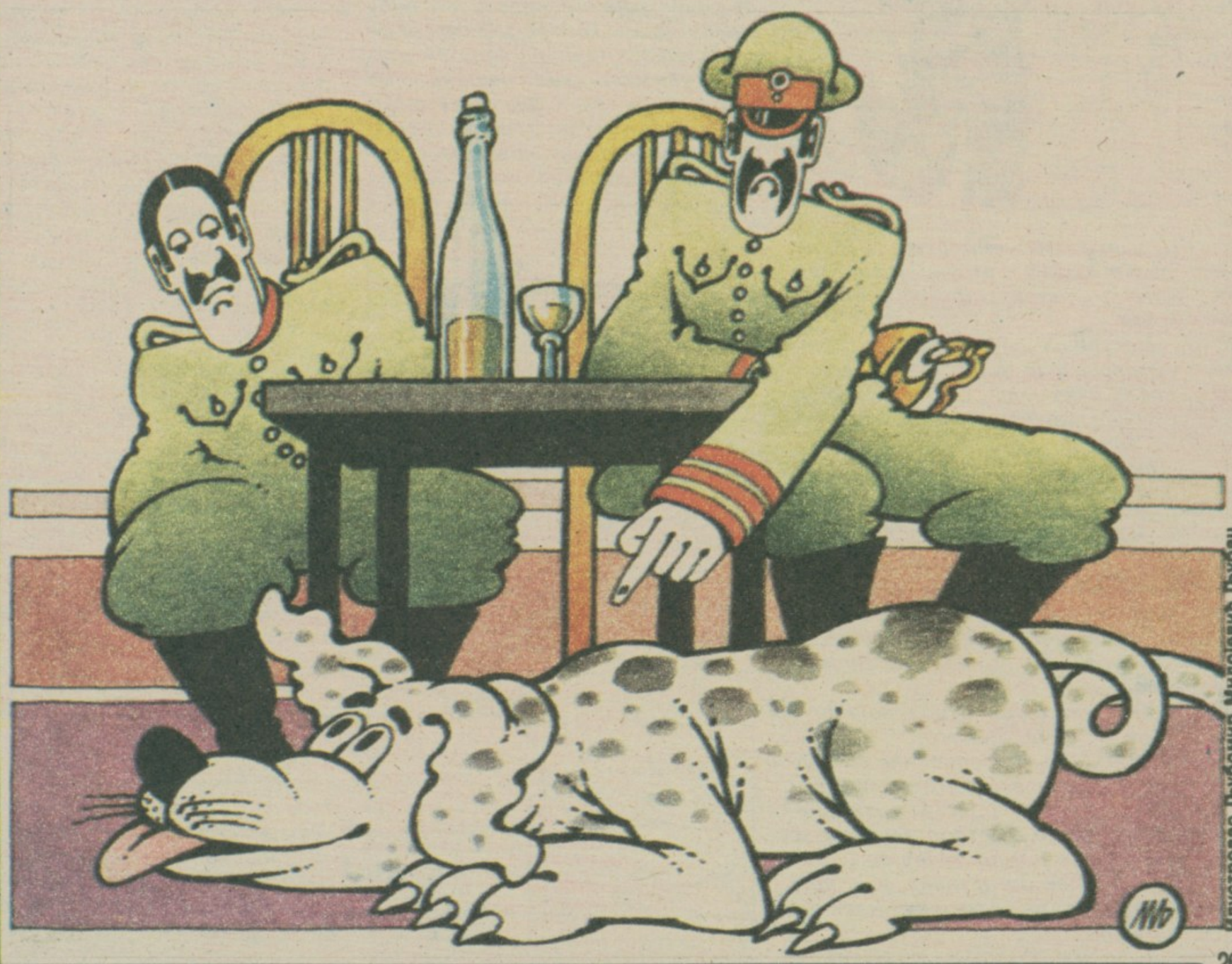
– Послаћу сутра по Вахрамејеву... Нека иде до ђавола! Нека јој кожу одеру... Мрско псето! Одвратно! И не само што је собе загадила, него је јуче у кухињи и све месо пождрала, г-г-гадура... Па да је још нека добра пасмина, а овако ђаво би га знао шта је, мешавина џукеле и свиње. Лаку ноћ!

– Због ом! – рече Кнапс.

Капија се залупи, и поручник остаде сам.

Превео: Александар Терзић

* Апсолвент више школе или ученик виших разреда који се добровољно јавио на одслужење војног рока с правом да сам изабере место.

Илустровао Љубомир Милојевић Љубац

МЕДЕНИ МЕСЕЦ ЈЕ ВРЕМЕ БЕЖАЊА

Кад је и како настала свечаност венчања и зашто супружници носе бурме?

ЈАСМИНКА МУЛАЕФЕНДИЋ
Петра Кочића 39
78000 БАЊА ЛУКА

И женидба и удаја постоје од памтивека и сматра се да је овај обичај током историје прошао кроз три степена.

Први бракови били су, у ствари, отмице, што се још задржало у неким крајевима света. Младожења би једноставно отео изабраницу срца свог или би је откупио, плативши њеној породици одговарајућу вредност. Овакав брак се затим склапао својеврсним, најчешће усменим уговором, у којем се љубав није ни спомињала, већ само обавезе, пре свега невесте. Најзад је установљен брак који се заснива на узајамној љубави.

„Продавање младе", древни обичај у многим земљама, потиче из времена када су удавачу уистину продавали. Кум и стари сват – сведоци на данашњим свадбама – вероватно су првобитно били добро наоружани ратници који су помагали некадашњем женику да отме младу. Медени месец и путовање за то време представља давни период за који је младожења био приморан да скрива своју младу док се њена родбина не умори од потере и трагања.

Међутим, многи од свадбених обичаја су тако стари да им се порекло губи у далекој прошлости. На пример, код неких племена сматрало се да је брак склопљен ако младић и девојка заједно поједу зделу пиринча, што је значило да су пристали на заједнички живот. За многе народе жито је симбол плодности и обиља, и од тог потиче данашњи обичај да се младенци посипају житом.

Један од најстаријих и најраширенијих обичаја широм света је да муж и жена носе прстен, односно бурму. Настао је тако давно да се поуздано не зна када, па су и објашњења о њему веома различита.

Бурма је кружног облика, а круг је древни и распрострањени симбол јединства и потпуности. Када

мушкарац и жена ступе у брак, представљају потпуно јединство, чије је знамење прстен у облику круга.

Могуће је да је бурма настала од наруквице која се у прадавно доба стављала отетој девојци. Кружна наруквица на руци или нози, знак да девојка припада само једном човеку и племену, временом је постепено замењена прстеном.

Сматра се да су прве бурме носили Египћани. У њиховим хијероглифима круг представља вечност, а бурма је била симбол брака који вечно траје. Око 900. године бурму су почели да носе и хришћани.

Али, зашто се бурма најчешће носи на домалом прсту?

Стари Грци су веровали да једна вена пролази од овог прста и иде директно у срце. Међутим, вероватнија је претпоставка да је бурма на овом прсту јер се он користи мање од осталих, због чега је згоднији да се на њему носи неки украс.

СВАКИ ТРЕПТАЈ – ЈЕДНА СУЗА

Ученик сам првог разреда основне школе. Нас неколико другарица и другова такмичили смо се ко ће дуже да држи широм отворене очи, а да не трепне. Нико од нас није дуго издржао: очи су нам засузиле и морали смо да трепнемо. Онда смо се сви запитали: због чега трепћемо? То исто питамо и наш Забавник.

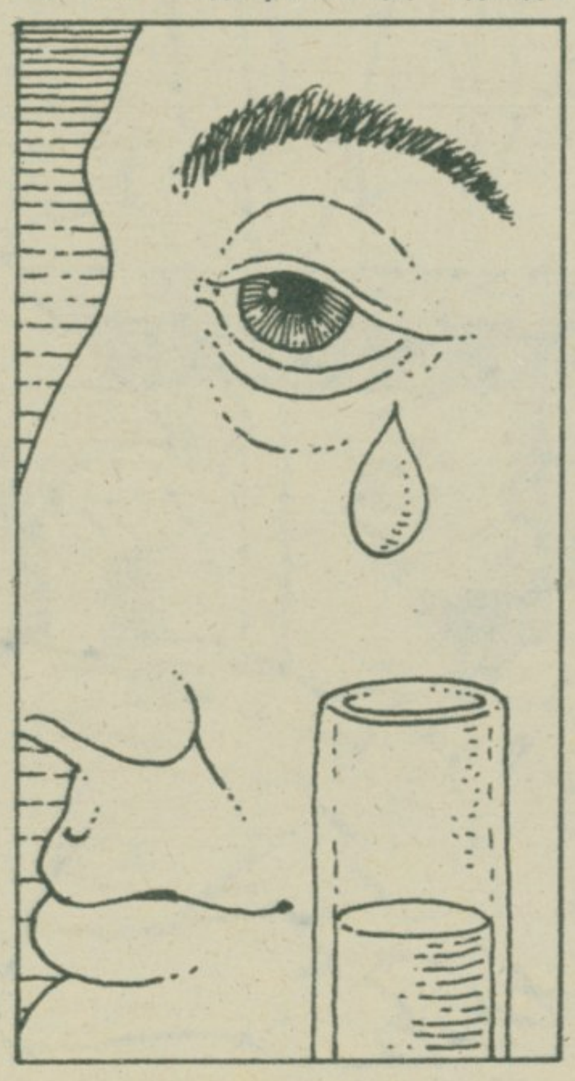
ВЛАДАН СИМЕУНОВИЋ
19304 Јабуковац

Сигурно сте приметили да, кад се по ружном времену возимо аутомобилом, брисачи на стаклу испред возача морају да раде беспрекорно. Али, ни најмодернији аутомобил нема тако савршене брисаче какве је природа подарила нашим очима. Јер, наши очни капци, који се сваког трена отварају и затварају, јесу, у ствари, природни брисачи. Састоје се од разних слојева коже, а дижу се и спуштају помоћу одређених мишића, тако брзо да уопште не ометају наш вид.

Занимљиво је да ти капци раде аутоматски, као и брисачи на аутомобилу. Човек у просеку трепне сваких шест секунди, што значи да у животу подигнемо и спустимо очне капке око две стотине педесет милиона пута!

Због чега је трептање тако важно и како оно штити наше очи? Шта су трепавице?

Трепавице су кратке, повијене длачице које се налазе на рубу сваког капка. Њихов задатак је да заустављају прашину која би могла да уђе у очи. Када пешачимо по киши или ветру, капци се аутоматски спуштају и трепавице задржавају честице прашине. Обрве, као надстрешница, одводе кишу или зној у страну, тако да капи са чела не падају у очи.

Међутим, главна заслуга трептања је што оно обезбеђује аутоматско подмазивање и испирање очију. Дуж руба сваког капка налази се двадесет до тридесет ситних лојних жлезда, које имају отворе између трепавица. Сваки пут кад се наши капци затворе, ове жлезде излуче помало течности која подмазује руб очног капка и трепавице тако да их одржава влажним.

У сваког очној дупљи поред ока имамо по једну сузну жлезду, из које се лучи бистра течност – сузе. Кад трепнемо, капак односи известан део ове течности и размазује је преко ока. На овај начин се око влажи, тако да бисмо могли да кажемо да при сваком трептају помало „заплачемо".

НЕМА ТАПИЈЕ НА ГЛУПОСТ

(шаљем малу антологију глупости)

Ја, Катица Павловић, придружујем се немилосрдној борби за истребљење глупости, опаке бољке од које су, откако је света, боловали, и још болују, многи. Шаљем вам неке од „бисера" из старих књига и новина. Да читаоци, између осталог, виде и то да глупост није привилегија глупих.

Комунизам

Ти си радник, ти радиш; ја не радим и нећу ништа да радим. Целокупни социјализам и комунизам крије се иза овог. („Како бити мудар", 1914)

Лов

Више неће бити дозвољен лов дивљих животиња, какве год да су оне, нити њихово малтретирање. Они који буду од надлежних власти добили дозволу да крену за дивљим животињама, биће обавезни да их следе без оружја. Ако буду у стању да их ухвате, мораће да те животиње однесу пред представнике власти да се све подробно испита. Власти ће, пошто утврде стање, дати ловцу накнаду за уловљену звер, а звер ће бити пуштена на слободу. („Правила републике", 1874. године)

Људи

Бацимо ли поглед на унутрашњи склоп нашег тела, доћи ћемо до поражавајућих закључака да је наше тело сличне интерне структуре као код животиња, које иначе презиремо. („Бог и стварање", 1872. године)

Одело

Са изузетним уверењем, тврдим да је одело (одећа) велики непријатељ тела. Одећа је ту само из моралних разлога и нема никакве везе са физичком заштитом тела. Тврдим да је човек тако грађен да може да издржи и да се прилагоди свим климатским променама. Такође тврдим да је чињеница да су марширали боси спасило би се тридесет хиљада француских војника у Наполеоновом походу против Русије. (Франкон, „Историја предрасуда" 1862. године)

ТРАЖИМО ПРИЈАТЕЉЕ

Милица Драгишић, Булевар Маркса и Енгелса 16, 21000 Нови Сад – има 13 година, жели да се дописује са вршњацима.

Данијела Христов, Н. Н. Хости низ Б-3, 51000 Ријека – има 13 година, бави се атлетиком, воли књиге, спорт, музику и све што воле млади.

Наталија Доленц, Сарајевска 82, 54000 Осијек – има 15 година, воли тенис, дописивање и музику, сакупља марке, писма и постере.

Сикрет Малић, село Д. Вуковије, 75265 Тојшићи – има 15 година, воли путовања, дружење, музику и спорт, навија за Црвену звезду.

Славица Жепинић, О. Ф. 12, 66310 Изола – има 13 година, сакупља постере, жели да се дописује са својим вршњацима.

Снежана Ковачевић, Ђеде Кецмановића 31/4, 78000 Бања Лука – има 13 година, воли музику, спорт и дописивање.

Љиљана Ђурђевић, Маршала Тита 58, улаз Б, 75270 Живинице – има 14 година, жели да се дописује са вршњацима.

ГЛАВНИ ДОЧЕК ЗА 50 ПАРА!

Чуо сам да слављење Нове године код нас није старије од 100 година и да нам је овај обичај стигао из Беча, који је био познат по новогодишњим дочецима. Да ли је то тачно?

ДАМИР ХОРВАТ
Илица 43
41000 Загреб

Свечани дочек Нове године, односно новог лета, древни је обичај и слави се на разне начине широм света, па и код нас.

Ево, на пример, како је, према записима и старим новинама, дочекана у Београду давна 1850. година.

Ново, 1850. лето, стигло је у Београд завејано снегом. Последње предвечери старе године градска „банда" свирала је по це-

лој вароши. Десет свирача, добро увијених у гуњеве, цупкало је и свирало где год је био разгрнут дубок снег. Кренули су, као што и пристоји, од Господске улице, па потом на Варош-капију и преко Зерека, где газде држе своје радње, до пијаце пред општинском кућом...

Свирком је „банда" честитала Београђанима Ново лето. А тамо где нису доспели „званични" музиканти, овај весели посао су обавиле њихове „колеге" из Циганске мале. Ћемане, зурле и гоч одјекивали су по целој вароши.

А кад је град сасвим утонуо у мрак, нестало је са улица и свирке и света – остали су само варошки позорници, пандури и турски стражари. Нова година дочекивана је по кућама. Музика се чула само из неких, отменијих домова. Понегде се чула и свирка неуобичајена за то време и за тадашњи Београд: девојке су ударале у гитар, а младићи свирали флауту...

И четири деценије касније Београђани ће новогодишњу ноћ дочекати у својим домовима, што се најбоље види из ондашњих новина, у којима се свечани дочеци рекламирају шкрто и готово стидљиво. За дочек нове 1890. у новинама су се појавила и следећа два огласа:

„У кафани „Код позоришта" своје ванредно шаљиве представе, за изпрат старе, а дочек Нове године, даје омиљени шумадински глумац Мијаило Бакић, Крагујевчанин, уз суделовање српске концерт-певачице М. Петковићеве, уз пратњу музике. Улазак је 50 пара од особе."

И други:

„Бабић, први српски комичар, даје представе са најновијим програмом у кафани „Код уједињења", вечерас уочи Нове године. Улазак је од особе 60 пара".

Понуда је, дакле, била скромна, па је већина Београђана дочекала 1890. у кућама, уз прасетину и тада омиљено „власотиначко бело".

СОКОБАЊА И ГРЕШКА КОЈА СЕ НЕ УКЛАЊА

Неколико пута сам био у Сокобањи. Чини ми се да сте у репортажи о том живописном месту, објављеној у броју 1821, под насловом „Дођеш матор, одеш млад", заменили потписе испод фотографија Милошевог конака и купатила?

МИРЈАНА ПЕТРОВИЋ
Устаничка 120
11000 Београд

У праву сте. Већ месец дана у нашој штампарији је мобилно стање због увећаног посла око штампања новогодишњег календара за све „Политикине" листове. Због тога је и настала грешка коју сте запазили. Извињавамо се. Туристички посленици Сокобање, међутим, своју грешку не исправљају: они и даље приказују конак у центру као летњиковац покојног кнеза Милоша Обреновића, иако он с том зградом нема никакве везе.

Словени

Не бих желео да нападам Словене, али треба знати да је њихов карактер по много чему женски: они имају грациозност, интелигенцију, лукави су, умеју да се опходе. Немци поред њих често изгледају глупи и неотесани. Будући да се Словени ипак стално досељавају код нас, знајте: ако вам је противник Словен, чак и у тренуцима највећег беса и у најгорим ситуацијама, сачувајте дубоко у себи уверење да сте ви у суштини надмоћно изнад њих и да ћете то увек и остати. (Бизмарк, 1895. године)

Фризер (женски)

Према женској глави може се препознати да ли јој је бог у срцу. Хоћу да кажем, то се види из начина на који се носи, да ли јој је бог у срцу и души или се она од њега одвојила. Све се то може видети из скромности или нескромности њене фризуре.

К. П.
56000 Винковци
Ђуре Даничића 183

ПОЛИТИКИН ЗАБАВНИК

Први број Политикиног забавника изашао је 28. фебруара 1939. године

В. д. директор НО „ПОЛИТИКА" др Живорад Миновић

В. д. руководиоца ООУР-а Издања за младе „Политикин забавник" Влада Булатовић Виб

Главни и одговорни уредник Влада Булатовић Виб

Заменик главног и одговорног уредника Зефирино Граси

ИЗДАВАЧКИ САВЕТ
Сима Беговић, Бранка Булатовић, Милојко Ђоковић, Љубинка Ђуровић, Љиљана Златковић, Милан Илијин, Милован Кљајић, Нада Михаиловић, Душан Петровић (председник), Драгољуб Петровић, Радован Поповић, Зора Продановић, Радомир Ристић (заменик), Верица Смиљанић и Никша Стипчевић. Чланови Савета из Редакције: Влада Булатовић Виб, Зефирино Граси, Соња Јашовић, Мирјана Маринковић и Петар Милатовић.

РЕДАКЦИЈА:
Диего Варагић, Радана Весовић, Олга Вукадиновић, Душан Глушац, Бојана Дожић-Стојовић, Светлана Ивановић, Мина Илић, Соња Јашовић (графичко-технички уредник), Мирјана Крстуловић, Иван Лончар, Мирјана Маринковић (уредник стрипа), Иванка Миладиновић, Петар Милатовић, Вера Милићевић, Весна Минић, Зора Меденица, Нада Невајдић, Вито Недељковић, Биљана Орловић, Љубомир Патрногић, Зоран Петканић, Радоје Савић, Весна Софренović, Војислав Стаменовић, Недељка Сташић, Даринка Тодоровић, Миленко Тодоровић, Милош Томић и Бранислава Црномарковић.

СЕКРЕТАРИЈАТ:
Јованка Војводић, Олгица Стаменић и Зорица Филиповић.

Издаје и штампа НО „ПОЛИТИКА" – ООУР Издања за младе „ПОЛИТИКИН ЗАБАВНИК". Македонска 29, 11001 Београд. Поштански фах 124. Телефони: секретаријат 324-471, редакција 324-483, техничка редакција 326-620, централа 324-191 и 325-761. Рукописи, фотографије и цртежи се не враћају. Огласна агенција: Македонска 35/1, тел. 322-711. На основу мишљења Републичког секретаријата за културу СР Србије, број 413-2973-02 од 22. I 1973. године не плаћа се порез на промет.

Цена једног примерка 150 динара

ПРЕТПЛАТА ЗА НАШУ ЗЕМЉУ:
Тромесечна 1.656,00 динара, полугодишња 3.312,00 динара, годишња 6.624,00 динара

ПРЕТПЛАТА ЗА ИНОСТРАНСТВО:
Тромесечна 3.312,00 динара, полугодишња 6.624,00 динара, годишња 13.248,00 динара

Претплата се врши на жиро-рачун број 60801-601-29728 уз обавезну назнаку НО „Политика" ООУР „Продаја" – претплата на лист „ПОЛИТИКИН ЗАБАВНИК"

ПРЕТПЛАТА ЗА ИНОСТРАНСТВО У СТРАНОЈ ВАЛУТИ ГОДИШЊА:

САД	$ 42.–
СР НЕМАЧКА	ДМ 93.–
ШВЕДСКА	Шкр. 299.–
ФРАНЦУСКА	Ффр. 285.–
ШВАЈЦАРСКА	Шфр. 79.–

Уплате из иностранства слати на девизни рачун НО „Политика" код „ИНВЕСТБАНКЕ" – Београд, на рачун број 60811-620-63-257300-00054 уз обавезну назнаку ПРЕТПЛАТА НА ЛИСТ „ПОЛИТИКИН ЗАБАВНИК"

Насловна страна: Ненад Милићевић

Поштоване девојчице и дечаци,

ТРАЖИЛИ СТЕ, ДОБИЛИ СТЕ!

СТРУЧНА КЊИГА из Београда, Лоле Рибара 48

Stručna knjiga

ИЗДАЛА ЈЕ ПО ВАШИМ ИДЕЈАМА, ЖЕЉАМА И ПОТРЕБАМА ВАШ ПРВИ

НАРУЏБЕНИЦА

СТРУЧНА КЊИГА, Београд
Лоле Рибара 48
тел. 342-512

Овим неопозиво наручујем поузећем _____ примерака ШКОЛСКОГ ХИТ КАЛЕНДАРА 1987. по цени од 1.500– динара.

Наручилац _____

место _____

Улица и број _____

Уплату ћу извршити по пријему календара поузећем. У случају спора признајем надлежност одговарајућег надлежног суда у Београду.

У _____, дана _____ 19 ____

Наручилац

_____

(потпис родитеља)

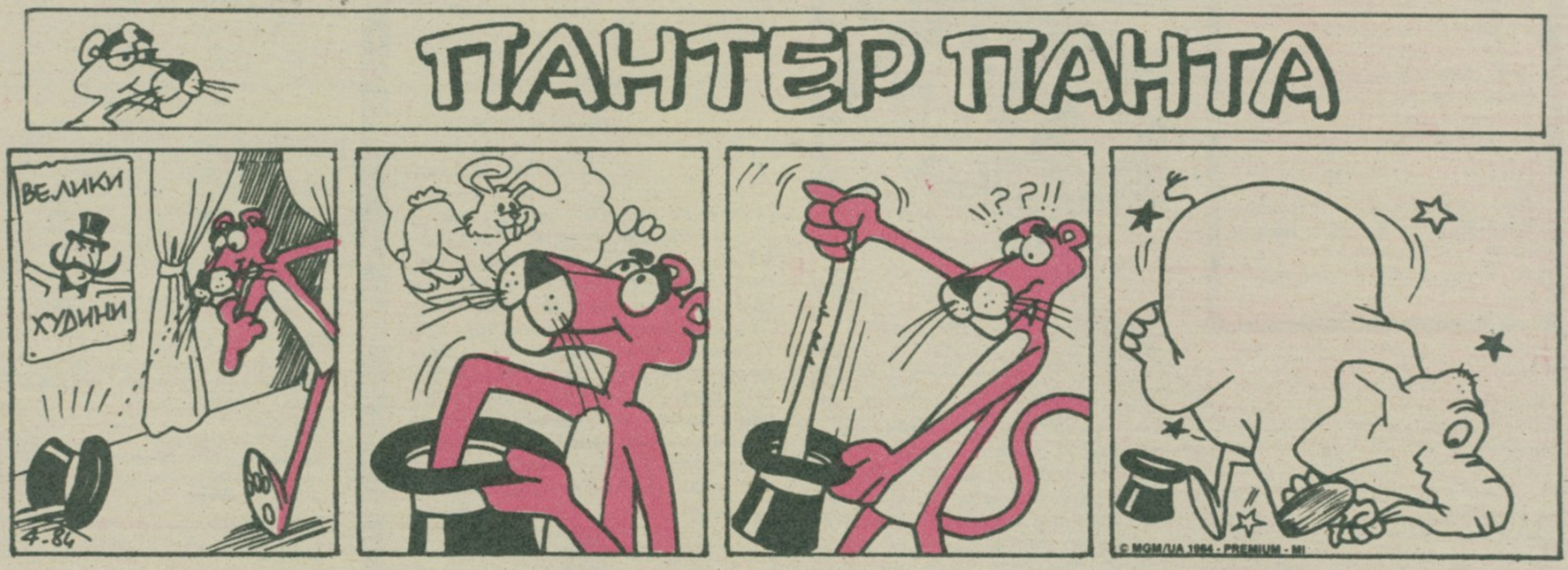
ШКОЛСКИ ХИТ КАЛЕНДАР

за 1987. годину

важне догађаје и датуме из Вашег школског, породичног и, наравно, забавног и спортског живота. Школски хит календар 1987. памти све уместо Вас и брине да не заборавите све што је важно и значајно у Вашем животу. Поред лупких и привлачних налепница у календару ћете наћи још и: Распоред часова... Хит месеца... и Забавни додатак са РАДОСНИМ, РАДОЗНАЛИМ, ПАМЕТНИМ И ПОВЕРЉИВИМ КУТКОМ за свакога од вас!

У коме Вас 91 САМОЛЕПЉИВА НАЛЕПНИЦА У БОЈИ подсећа на све

ВАШ ШКОЛСКИ ХИТ КАЛЕНДАР 1987. ЈЕ ВЕЋ У ПРОДАЈИ! ПОРУЧИТЕ ГА ОДМАХ ПРЕКО НАРУЏБЕНИЦЕ КОЈУ ЋЕ ПОТПИСАТИ ВАШ РОДИТЕЉ.
За све КОЛЕКТИВНЕ НАРУЏБЕНИЦЕ којима се наручује преко 10 примерака календара, СТРУЧНА КЊИГА одобрава попуст од 20%!

За 20 празних врећица шаљемо бесплатно албум.
Пожурите – 40 000 албума!

URNEBESNI ZEKOVI

81 слика необичних, луцкастих, истинитих догађаја.

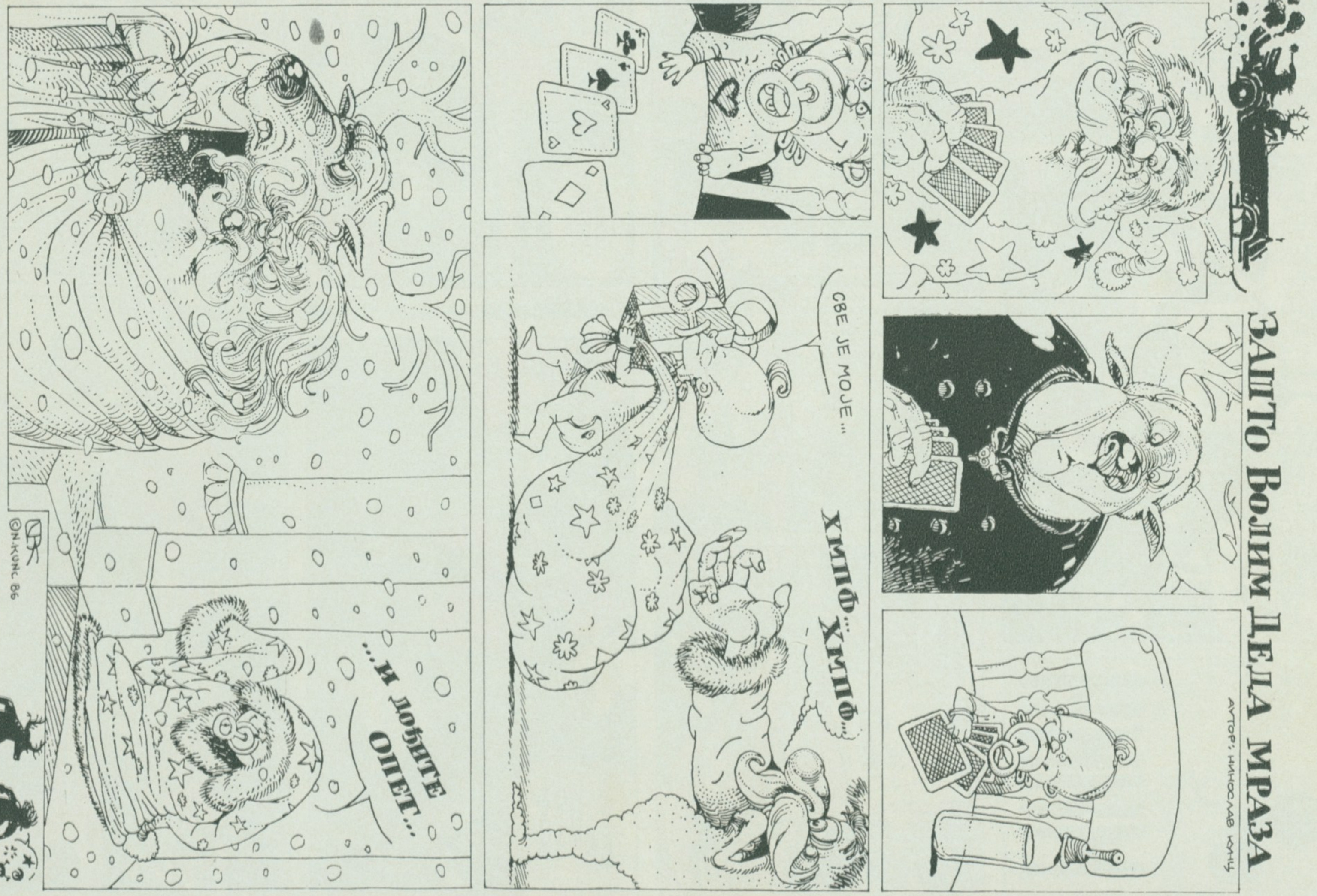
KRAS

НИНОСЛАВ КУНЦ

„Политикин забавник" деценијама је знао да пред Нову годину поклања својим читаоцима Дизнијеве стрипове специјално посвећене теми новогодишњих ишчекивања. Увек су то били врло идилични стрипови са обавезно срећним завршетком. И ове године смо одлучили да вам подаримо новогодишњи стрип са срећним завршетком. Наравно, као што ни „Дизни" није оно што је некад био, тако ни деца нису оно што су некад била. А сећате се Нинослава Кунца? Са његовим стрипом „Господин Пјер" смо у мају започели објављивање домаћих стрипова на овој страни.

Избор: Зоран Ђукановић

СТРИП-ПРЕМИЈЕРА

WALT DISNEY

МИКИ

СЈАЈНА ИДЕЈА, ШИЉО, ДА ОРГАНИЗУЈЕШ НОВОГОДИШЊУ ПРИРЕДБУ!

АХА...ПА ВЕЖБАМ ЈОШ ОД ОКТОБРА!

ДАНАС: Мали принц

ЈЕ Л' ТИ ТРЕБА ПОМОЋ?

НИ ГОВОРА! ВИ САМО СВИРАЈТЕ И ГЛЕДАЈТЕ МАЈСТОРА!

МОЛИМ МУЗИКУ...

Мали принц

БРЖЕ... СВИРАЈТЕ МАЛО БРЖЕ!

ЈОШ БРЖЕ!

ЦАК!

НЕ БРИНИ, ШИЉО, ОТПЕТЉАЋЕМО ТЕ СИГУРНО ДО НОВЕ ГОДИНЕ!

WALT DISNEY

Distributed by King Features Syndicate